

1929

UMS

PAS
toe tot ±1960

A History of Dutch Design Excellence

1959

Stichting HKTH

Frits Loeb, oprichter van de UMS in 1913, werd geboren op 9 november 1889 als Fritz Leib. Zijn vader Leopold was uit Duitsland afkomstig. Conform familieleden die zich Loeb noemden en zich eerder in Nederland vestigden wijzigde Leopold zijn hier niet goed klinkende achternaam.

Frits' grootvader, Salomon Mozes Leib of Löb, (1822-1887) was paarden- en veekoopman in Münsteriefel geweest. Omstreeks 1870 emigreerde zijn oudste zoon Eduard naar de Verenigde Staten. Zijn broer Nathan bracht hem met paard en wagen tot in de haven van Rotterdam en kreeg daarbij een positieve indruk van buurland Nederland.

Nathan (1854-1940) was na zijn schooltijd in de leer gegaan bij oom Sigmund Simonson die in Elberfeld, een van de vele confectiebedrijven leidde. Sigmund was eerder in Amerika geweest en had daar kennis genomen van zowel de ontwikkelingen in de confectie-industrie als van het systeem van afbetalen. Hij stimuleerde Nathan om in Nederland een zaak te openen waar hij een deel van zijn productie zou kunnen aanbieden. Confectie was daar in opkomst en het op krediet kopen en afbetalen kende men nog amper.

11 03
1884
Haagse
Courant

Tapijten.	Bedden.	Parapluïes.	Karpetten.
-----------	---------	-------------	------------

NOORDEINDE 139 (Boven)

N. LOEB

Verkoop van alle soorten Goederen
OP CREDIET.

NOORDEINDE 139 (Boven)

Heeren-Confectie.	Dames-Confectie.	Kinder-Confectie.	Manufacturen enz. enz.
-------------------	------------------	-------------------	------------------------

Nathan ontving financiële steun van Sigmund om zich in 1880 in Den Haag te vestigen. Aanvankelijk startte hij met zijn jongere broer Moritz vanuit een bovenhuis aan het Noordeinde, mogelijk al direct onder de naam Loeb. (De naturalisatie tot Nederlander werd pas per 8 dec. 1891 ingewilligd). Nathan had goede contacten met het damesconfectiebedrijf van de gebr. Sernau die ook filialen hadden in o.a. Halle en Berlijn.

De vele ambtenaren in Den Haag in vast dienstverband waren voldoende kredietwaardig om goederen op afbetaling aan te slijten. Het succes deed zijn broer Leopold (1856-1905) besluiten zich per 1885 in Utrecht te vestigen met een zelfde soort zaak, eveneens op een gunstige centrale plek in de stad, maar nu met veel spoorwegmedewerkers. Beide broers investeerden in een derde vestiging op de Prins Hendrikade 15 te Amsterdam, pal tegenover het Centraal Station. Dat was mede ideaal omdat het meeste transport naar de wijde omtrek via het water én het spoor liep. De reclameuitingen hielden hier rekening mee. Ze haalden zus Jeanette en haar echtgenoot Jeremias Bromberg naar Nederland om hun filiaal onder de naam Gebr. Loeb te beheren.

30 04 1914

N. LOEB, Noordeinde 109
Kleding en Meubeleering op termijmbetaling.

	20 gulden, per maand	2 Gld.	
	40 " " "	4 " "	
	60 " " "	5 " "	

De formule Loeb sloeg zo goed aan dat de overige broers en zusters van Nathan overkwamen waardoor er een tweede zaak in Den Haag geopend kon worden en magazijnen in Rotterdam, Delft, Leiden, Arnhem, Groningen en Dordrecht. De confectiefabrikant Sigmund zag nog meer kansen en stimuleerde de kinderen van zijn zwager Wolff om de keten uit te breiden in België. Er volgden magazijnen in Verviers, Brussel, Antwerpen en Luik.

12 11 1888

Grootste keuze.

Goedkoopste prijzen.

Prima qualiteiten.

GEOPEND van 'smorgens 8 tot 's avonds 9 uur. Isterdags tot 11 uur. Iondags tot 3 uur.

Afbetalings-Magazijn, Noordeinde 139.

N. LOEB, Noordeinde 139, Afbetalings Magazijn, N. LOEB.

- Meubelen. Mahoneehout en Geschilderd
- Heeren-Jongheeren- en Kinder-costumes.
- Dames- en Meisjes-Mantels.
- Manufacturen in de grootte.
- Tribels en Merinos.
- Levering van goud- en zilverwaren.
- Spiegels in alle grootten.
- Hoeden, Parapluïes.
- Pendules. Klokken en Wekkers.
- Heeren- en Kinder-Undergoederen.
- Tricot-Talles. Witte Goederen.
- Bedden. Leukkenen. Dakens.

Nathan Loeb zou per 1893 nog een en-gros confectiefabriek beginnen in Amsterdam met zijn aange-trouwde oom Asser Cohen onder de naam A. Cohen & Co. In 1917 kwam er een tweede fabriek bij in Amersfoort. Er werd ook in een eigen werkplaats en als thuisarbeid kleding gemaakt. De winkelinkoop deed men gezamenlijk waar er meer winst te behalen was. Al kort na de start van de eerste winkel in Den Haag werd het aanbod verruimd met een groot scala aan artikelen voor het wooninterieur waaronder meubels.

29 11 1923 **F^A N. LOEB, Noordeinde 107-109**
TEL. N. 3149 DEN HAAG **OPGERICHT 1882**

Leverd op **afbetaling:**
KLEEDING voor Heeren, Dames en Kinderen
MEUBELEN, BEDDEN, TAPIJTEN, Gordijnen
Complete Wooning-Inrichtingen
Gramophoons - Rijwielen - Kachels - Lampen - enz. enz.

Door enorm te hameren in een niet aflatende reeks van advertenties op de kansen voor niet-koopkrachtig publiek om toch 'voor het oog' 'mee te kunnen doen' door geleidelijk te betalen voor niet al te prijzige kleding en wooninterieur was men verzekerd van een geweldig potentieel. Ook op vele stations was de leus zichtbaar op posters: "Spreek met Loeb en het komt in orde". De administratie en alle maatregelen om geld te innen of goederen terug te halen waren een ingecal-culeerde extra kostenpost. Een deel van het publiek kende de consequenties maar al te goed en vele mensen bezigden dan ook de leus: "Spreek met Loeb en hij staat op je stoep".

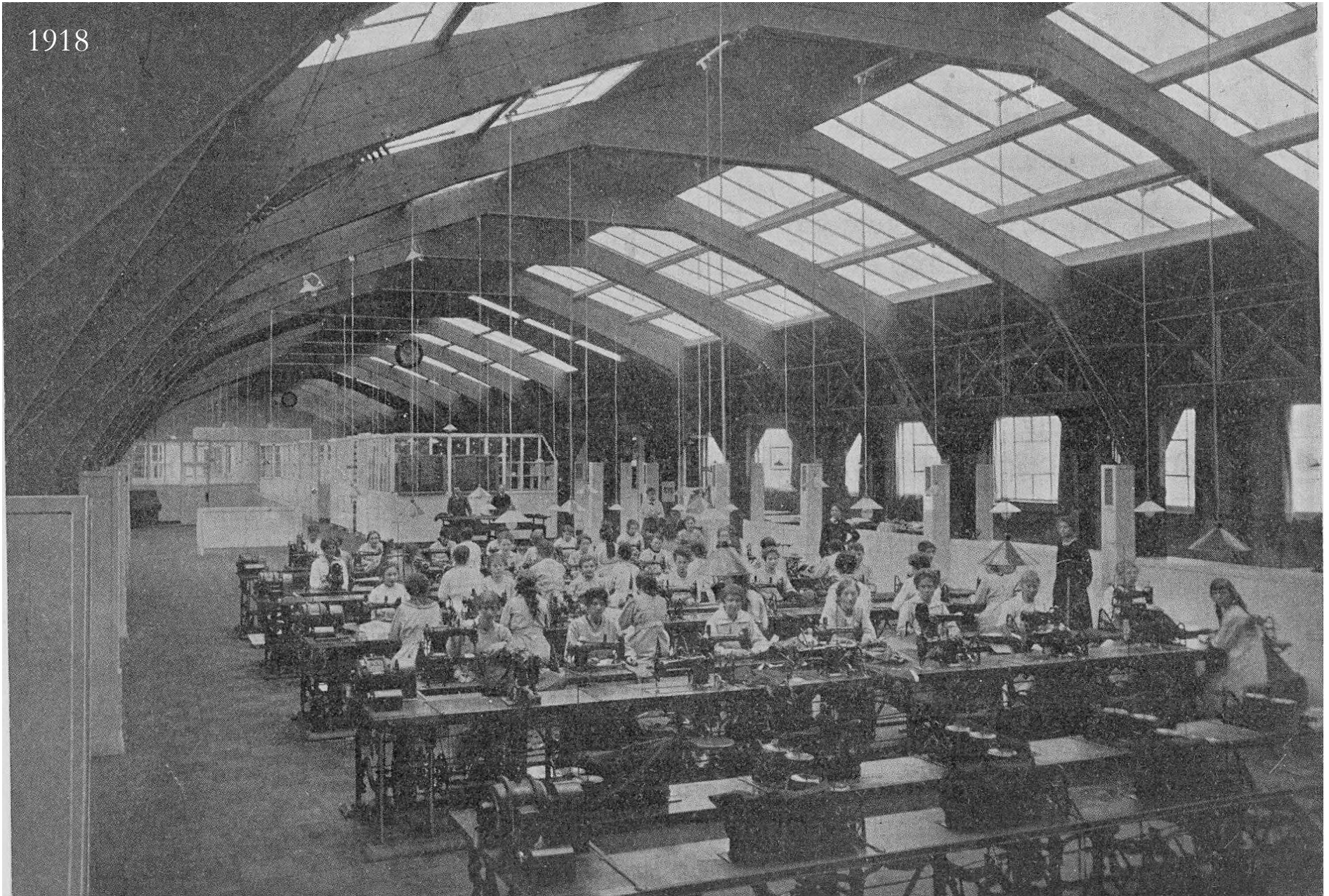
Vrij naar Lex Heerma van Voss en A. Hendriksen

FILIALEN:

- * Amsterdam, Prins Hendrikade 15.
- * Rotterdam, Hoogstraat 224.
- * Den Haag, Noordeinde 139.
- * Delft, Voldersgracht 25.
- * Leiden, Oude Singel 210.
- * Arnhem, Oeverstraat 77.
- * Groningen, Oudekerkstraat 316.
- * Dordrecht, Wolvenestebaren 12.
- * Verviers, Rue de Marbeau 26.
- * Brussel, Place St. Geroy 14.
- * Antwerpen, Vieille Bourse 48.
- * Luik, Place Verte 4.
- * Utrecht, Gansuemarkt.

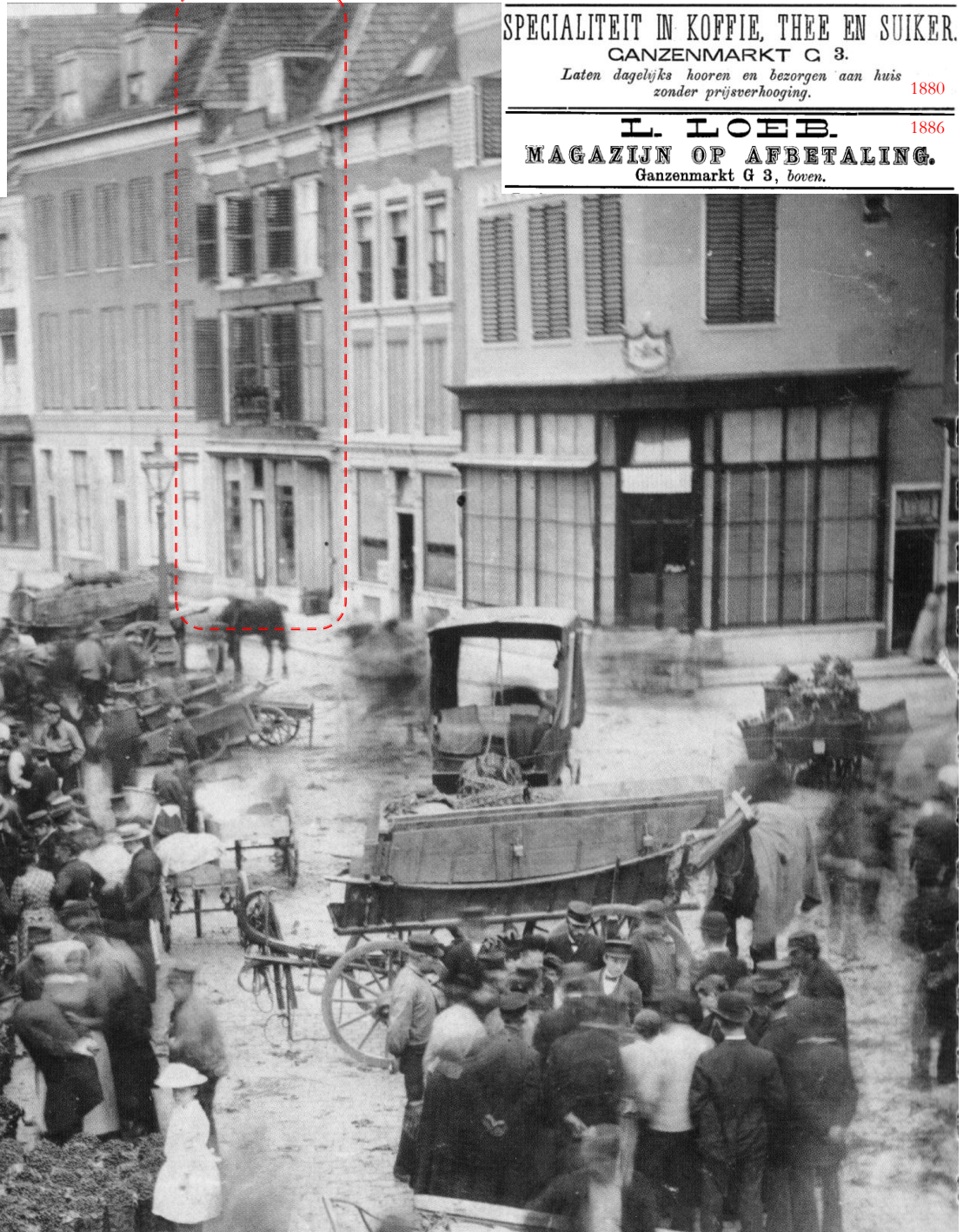
1918

Nathan Loeb zou per 1893 nog een en-gros confectiefabriek beginnen in Amsterdam met zijn aangetrouwde oom Asser Cohen onder de naam A. Cohen & Co. In 1917 kwam er een tweede fabriek bij in Amersfoort aan de Eemstraat ↑

1885

In 1885 kocht Leopold Loeb de winkel van A.B. Geels aan de Ganzenmarkt N°16. Geels & Co. was naast winkelier ook grossier in koffie, thee en suiker. Leopold was getrouwd met Sibilla Jumpertz (1858-1943). Twee zonen, Leopold (1883-werd gynaecoloog) en Otto (1894-werd beurshandelaar) waren nog in Düren te Duitsland geboren. Marianne (1886), Frits (1889) en Herbert (1893-werd tandarts), in Utrecht.

SPECIALITEIT IN KOFFIE, THEE EN SUIKER.
CANZENMARKT G 3.
*Laten dagelijks hooren en bezorgen aan huis
zonder prijsverhooging.* 1880

L. LOEB. 1886
MAGAZIEN OP AFBETALING.
Ganzenmarkt G 3, boven.

±1890

← 19 10 1896 (één advertentie uit een lange reeks)

GANZENMARKT 16.
Heeren-Confectie
 in alle kwaliteiten en modellen altijd in de grootste keuze voorhanden.
Heeren-Kleeding naar Maat

Dames-Confectie
 dagelijks ingang van **Nouveauté's**

Japonstoffen
 in ieder genre
Prachtige sorteering

Manufacturen
 en alle hier toe behorende
ARTIKELEN.

KARPETTEN
 IN ELKE AFMETING.
Matten en Deurkleedjes.

Vitrages
 in elken prijs.

Tafelkleeden.
Tafellakens en Servetten.
 ALTIJD RUIME KEUZE.

16.
GANZENMARKT

Nouveauté's.

L. LOEB,
Ganzenmarkt 16,
UTRECHT.
 Eerste en grootste inrichting in
NEDERLAND,
 voor het leveren van alle soorten
 van **Goederen**
OP CREDIET

Mijne inrichting bestaat hier ter stede sedert 1885 en de enorme voortgang en de colossale uitbreiding harer clientèle bewijst het beste dat hare handelswijze de rechte is.

Ik mag mij in het feit verheugen en ben er trotsch op dat iedereen die met mij in verbinding staat, mij met het volste vertrouwen tegemoet komt en enkel met lof over mijne Inrichting spreekt.

Ik verleen Crediet aan iedereen die als fatsoenlijk en eerlijk bekend staat en regel de conditien zoodanig dat aan dezelve door iedereen gemakkelijk kan worden voldaan.

Aan diegenen welke het koopen op Crediet geheim wenschen te houden deel ik mede, dat mijne wagens, alsook mijne Bedienden door generlei merken kenbaar zijn.

Aan ongehuwden wordt geen Crediet verleend.

De Magazijnen zijn zonder uitzondering dagelijks geopend, van 's morgens 8 uur tot 's avonds 10 uur Zaterdags tot 11 uur, Zondags tot 2 uur.

Hoogachtend,

L. Loeb,
UTRECHT
Ganzenmarkt 16.

SPORT-BLOUSES.

GANZENMARKT 16.
 Levering van geheel
INBOEDEL'S,
 tegen gemakkelijke voorwaarden
OP CREDIET.

Buffetten, Vertikows,
 Bescher Dujour, Speel, Naal, Salen- en
 Uitschutafels.

**Salon-, Eet- en
 Slaapkamer Meublement.**
 worden in ieder genre en prijs geleverd.

KASTEN
 in geschilderd en echt Noten,
 Mahonie of Zwart
 en alles wat verder tot dit vak behoort.

**Bedden, Dekens, Matrassen,
 Ledikanten, Wiegen,
 Kinderwagens.**

**Tapestry Brussels
 Afgopaste KLEEDEREN**
 in prachtige Sorteering.

**Behangerij,
 Stoffeerdery, Meubelmakerij,**
 aan het MAGAZIJN verbonden.

16.
GANZENMARKT

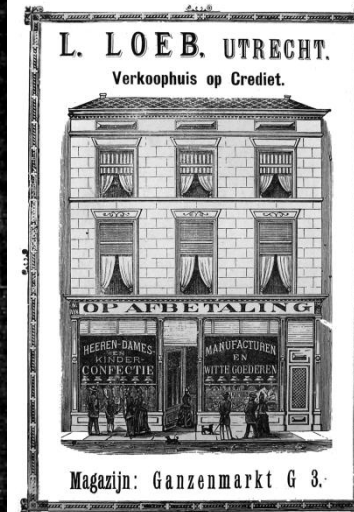
Nouveauté's.

“Mijn inrichting bestaat hier ter stede sedert 1885 en de enorme voortgang en de kolossale uitbreiding harer clientèle bewijst het beste dat hare handelswijze de rechte is.”

“Ik verleen krediet aan iedereen die als fatsoenlijk en eerlijk bekend staat en regel de condities zoodanig dat aan dezelve door iedereen gemakkelijk kan worden voldaan.”

“Aan ongehuwden wordt geen krediet verleend. Voor H.H. ambtenaren extra voordelige voorwaarden.”

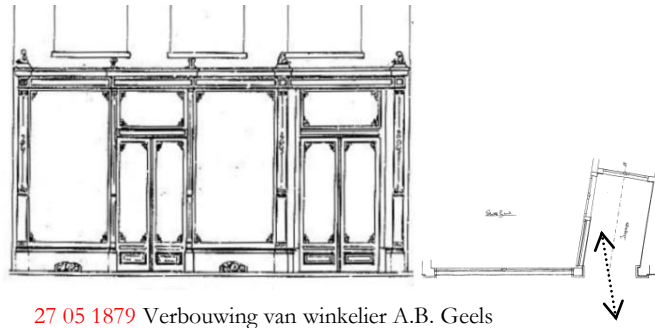
“Aan diegenen welke het koopen op krediet geheim wenschen te houden deel ik u mede dat mijne wagens, alsook mijne bedienden door generlei merken kenbaar zijn.”

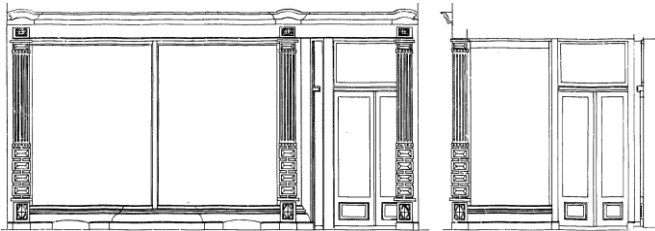
De magazijnen zijn zonder uitzondering dagelijks geopend van 's morgens 8 uur tot 's avonds 10 uur, 's zaterdags van 8 uur tot 11 uur en 's zondags van 8 uur tot 2 uur.

L. LOEB, Utrecht.
Ganzenmarkt 16.
 Groote keuze in Meubelen
 voor Woonkamers, Eet- en Slaapkamers.
 Eigen Behangerij en Stoffeerdery.
 Heeren-, Dames- en Kinder-Confectie
 steeds in grootste keuze
 en nieuwste modellen.
 Levering tegen zeer voordelige
CONDITIËN.

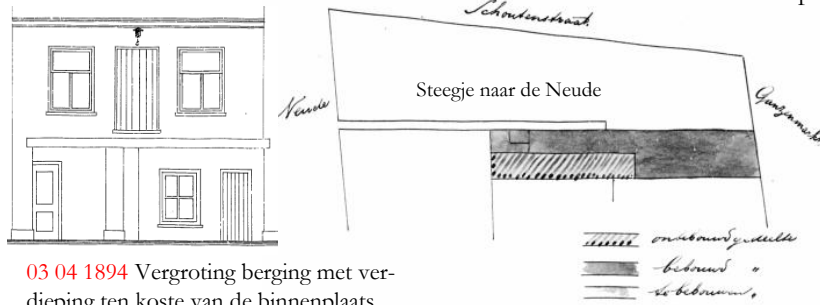
±1900

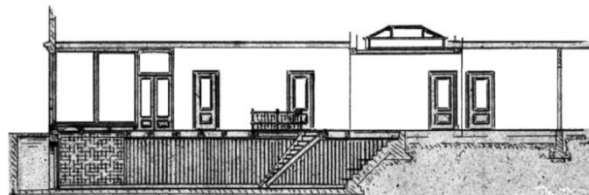
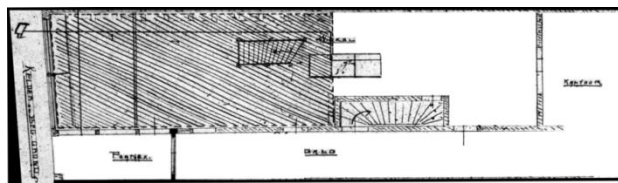
27 05 1879 Verbouwing van winkelier A.B. Geels

23 01 1894 Verbouwing van L. Loeb: voorzijde & portiekzijde

03 04 1894 Vergroting berging met verdieping ten koste van de binnenplaats.

18 02 1903 Verbouwing.
Onder het pand was een ruim souterrain.

In 1905 overleed vader Leopold, in het jaar dat Frits zijn eindexamen haalde aan de Rijks-HBS aan de Laan van Puntenburg. Frits was inmiddels drie talen machtig en als enige geïnteresseerd om zijn vader op te volgen. Terwijl moeder Sibilla de zaken waarnaar vertrok Frits in 1906 naar Duitsland voor een stageperiode. Het was nog steeds een gangbare praktijk onder handelaren om het vak te leren bij bevriende firma's. Frits bracht vier jaar door bij het gerenommeerde warenhuis Cohen & Epstein te Duisburg. In de herfst van 1910 kwam hij terug met een veelheid aan handels- en productiekennis (zoals arbeidsspecialisatie per productonderdeel).

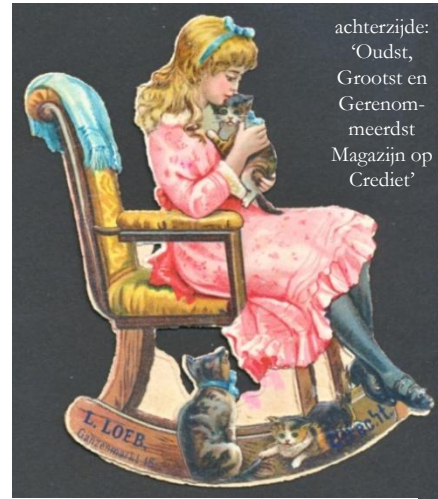

Kaufhaus Cohen & Epstein in de Beekstraße te Duisburg (1926-1927)

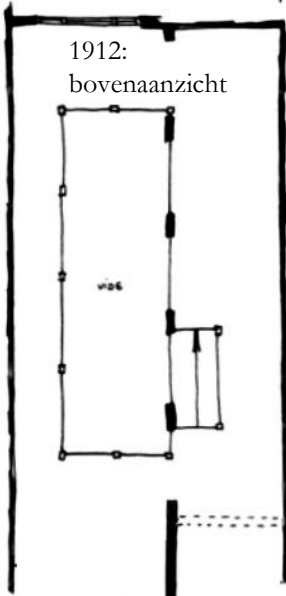
In september 1910, op 20-jarige leeftijd, nam Frits de leiding van de winkel over van zijn moeder. Op 16 januari 1913 werd hij haar procuratiehouder. In oktober 1913 kwam de nieuwbouw achter de winkel tot stand. Frits trouwde op 7 juli 1914 met Sophia Cats (1892-1968) in haar woonplaats Gouda.

Op 10 mei 1915 werd Eliza Sibilla (Lieske) Loeb geboren. Eliza zou in 1937 trouwen met Salo(mon) Hans Eiser, op 19 november 1908 geboren in Stolberg te Duitsland.

achterzijde:
'Oudst,
Grootst en
Gerenom-
meerdst
Magazijn op
Crediet'

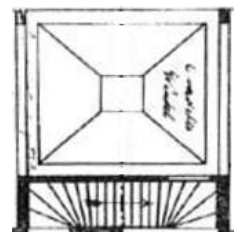
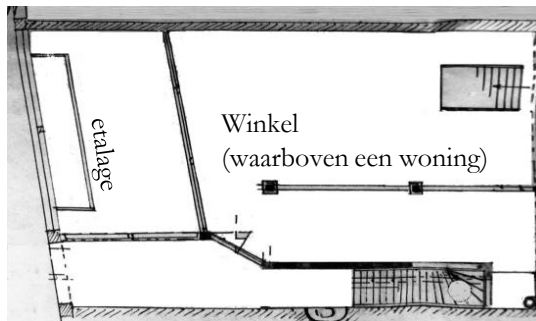

10 05 1911

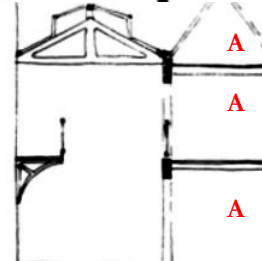
Gewichtig voor Verloofden
 Wij leveren thans op Termijnbetaling 3 kamers compleet
voor f 500.-.
Mandelijksche aflossing f 20.-.
Woonkamer: 6 Stoelen met leer, Trektafel, Buffet en modern eiken Spiegel!
Salon: Canapé, 2 Fauteuils en 4 Stoelen met moquette of vloers dekbed, Tafel, Spiegel en Theesafel!
Slaapkamer: Ledikant, Spiegelkast, Waschtafel met Toilette, Nachtafzijkje, Tafel, 3 Stoelen, eiken of pitch-pine, staalraad Matras, kapok Matras, Dekens en Sprei.
— ALLES VOORRADIIG. —
 Dit steeds in onze eigen ruime magazijnen en modelkamers vrij te bezichtigen.
— A constant met 5 pCt. korting. —
L. LOEB, GANZENMARKT 16, Utrecht.
 Eenig adres: Ganzenmarkt 16. Geen filiazien hier ter stede.

17 01 1914

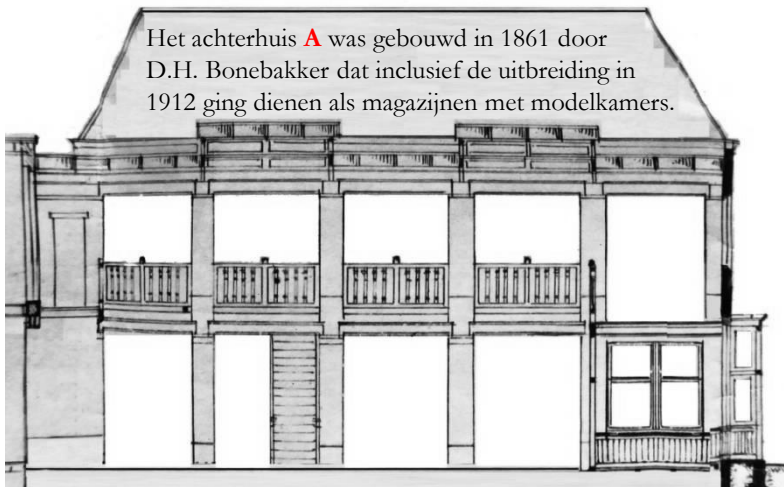
December 1912: uitverkoop tegen zeer lage prijzen vanwege een grote verbouwing en uitbreiding. De opening was gepland begin oktober 1913.

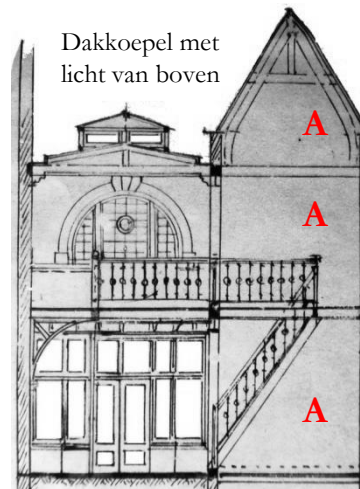
Eind januari 1894 was al een overgangsportaal gerealiseerd met een lichtkoepel

Vanaf een balkon: zicht op de div. modelkamers

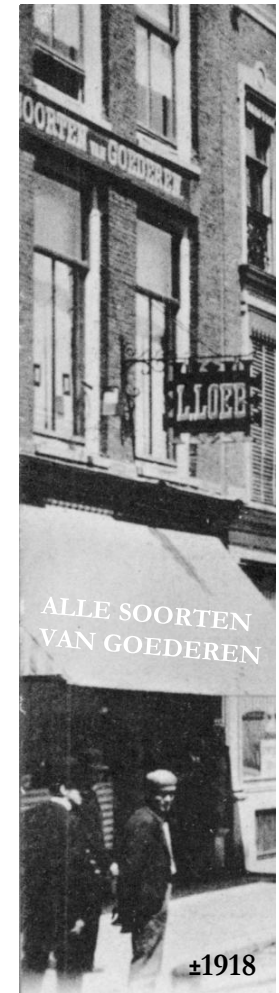
Het achterhuis **A** was gebouwd in 1861 door D.H. Bonebakker dat inclusief de uitbreiding in 1912 ging dienen als magazijnen met modelkamers.

Dakkoepel met licht van boven

±1915

±1918

De gewone man kon zich tot begin 20^e-eeuw niet meer permitteren dan een rechte stoel, een tafel en soms een kast. Een fauteuil of een bank waren voorbehouden aan de gegoede burgerij. Door een toename van de koopkracht kwam er ook meer vraag naar meubelen en naar diversiteit.

(Nog tot zeker 1940 hechtte de gewone man meer aan klassiek terwijl de beter gesitueerde al volop moderne meubels kocht waar triplex, gebogen hout tot zelfs staal in was verwerkt).

Na twee jaar als winkelier besloot Loeb om de meubelen die hij verkocht in eigen beheer te gaan vervaardigen en kocht een pakhuis aan de Oosterkade 29-30 van Wolbers, commissionair in hooi, stro en veevoer.

Loeb trok er op uit met enkele tekeningen en verkocht de eerste twaalf stoelen aan Van Staveren te Rotterdam. Deze eerste externe order, op 14 april 1913, leidde tot de officiële inschrijving bij de Kamer van Koophandel. De firmanaam werd: Utrechtse Machinale Stoel- en meubelfabriek. De afkorting kwam overeen met de Utrechtsche Motoren Sociëteit, waar Frits een enthousiast lid van was. De naam associeerde hij met: durf, modern, technisch en vooruitstrevend. Er kwam vergunning voor vijf electromotoren voor het bewerken van timmerhout onder leiding van Maarten Bosch die er net als velen nog jarenlang zou werken. Al snel zouden naast stoelen, meubels als tafels, buffetten en dressoirs deel uit gaan maken van het assortiment. Hij nam enige arbeiders in dienst en stoel- en meubelmaker Theo van der Pijl, waarvan hij zelf klant was geweest, als bedrijfsleider.

Theo van der Pijl had een meubelmakerij ter hoogte van het eerste deel van de Vleutenseweg. In advertenties was te lezen dat Theo mahoniehouten linnenkasten en idem salontafels te koop zette (in 1909) en na 1912 verlegen zat om leerling-meubelmakers. Na maart 1915 was zijn adres Oosterkade 29 en in mei 1916 ging hij verder met een eigen bedrijfje aan het Sterrenbosch. De gecompliceerdheid van het werk bij Loeb groeide hem boven het hoofd.

De oude heer Kuhlman, een échte vakman, was in 1913 de eerste 'reiziger' geworden en. Hij had jarenlang een eigen bedrijf gehad dat later, door te royaal leven van zijn vrouw en grote zoons, over de kop ging. Hij zorgde voor goede modellen en tekeningen en was in die jaren beslist een stimulans. Hij had zelf altijd het betere werk gemaakt en het is zeker zijn invloed geweest waardoor de UMS met beter werk de markt beleverde in vergelijking met de meeste toen bestaande fabrieken en werkplaatsen en daardoor al spoedig een goede naam kreeg.

'In de 'machinale' deelde baas Maarten Bosch de lakens uit. Vanwaar hij de kennis had heb ik nooit geweten, maar dat hij een degelijke en uitgebreide kennis bezat van houtbewerkingmachines staat vast. Het machinewerk, dat door zijn handen gegaan was, kon bekeken worden. Een meester in het onderhoud van zagen, beitels en stellen van machines. Ik overdrijf niet, als ik zeg dat deze man een groot aandeel heeft gehad in de goede naam die de UMS alras in vakkringen kreeg. Tot zijn pensionering (in 1962) heeft hij gewerkt aan de UMS.'

tekst Braakman sr.

1925

Theo wenste te vertrekken en op aanraden van de heer Kuhlman werd omgezien naar een jonger iemand. Hij had Dirk Lubertus Braakman op het oog. Dirk (1885-1966) was afkomstig uit de landelijk bekende meubelstad Waddinxveen en bedrijfsleider geworden bij een meubelfabriek te Sloten bij Amsterdam. In 1915 kocht Frits Loeb hem daar weg. De meubelbranche telde landelijk een enorm aantal ambachtelijke bedrijven en bedrijfjes. De functie van bedrijfsleider was echter betrekkelijk zeldzaam. De 28-jarige Dirk kwam met zijn echtgenote in het bovenhuis te wonen. In 1917 kwam Ceesje ter wereld die in 1945 benoemd zou worden als zijn opvolger.

Net als oom Nathan, die de producten uit zijn twee confectiefabrieken (per 1893 en 1917) deels aan de hele winkelketen van de familie Loeb kon slijten zou aan Frits gevraagd kunnen zijn door sommige ooms en tantes (of hun kinderen) zich te specialiseren op een ander belangrijk segment uit de verkoopcatalogus dat zich veel beter leende voor een aanbod op krediet, namelijk meubels. De gezamenlijke inkoop bij Frits drukte de prijs waardoor de risico's en de kosten van het op krediet kopen niet als percentage bovenop de verkoopprijs kwam. De centrale ligging van de productielocatie te Utrecht ten opzichte van de winkels in Nederland was natuurlijk ook gunstig.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was Nederland afgesloten van Midden-Europa met inbegrip van Oostenrijk en Hongarije. Vanuit die landen waren voordien op aanmerkelijke schaal meubelen geleverd. De Nederlandse bevolking was dus aangewezen op eigen fabriek. Dat gaf een bedrijf als de UMS een krachtige impuls.

Vele meubelfabrikanten voegden trots het woord machinaal toe aan hun naam. Anderen noemden hun zaak een stoom-meubelfabriek. Aldus ontstonden er ongeveer vierhonderd bedrijven met meer dan tien werknemers. Het assortiment en de kwaliteit verbeterde. Bij kantoormeubelen ging men na verloop van tijd stalen elementen toepassen.

GEVRAAGD
een halfwas Beeldhouwer,
 voor vast werk, aan de Utrechtse
 Machinale Stoelenfabriek, Oosterkade 29-30.
 Aan hetzelfde adres kan geplaatst
 worden een **BEITSER.** 08 02 13

Stoelenmakers en 27 06 13
Halfwas Meubelmakers
 GEVRAAGD, voor vast werk aan de Utrechtse
 Mach. Stoelenhandel, Oosterkade 30.
 Zonder goede getuigen onnoodig aan te bieden.

BEITSER 22 07 13
 gevraagd voor vast werk aan de
 Utrechtse Mach. Stoelenfabriek,
 Oosterkade 30 (ingang Brugsteeg).

Directe plaatsing
 van een
Aankomend Machinaal
Houtbewerker
 aan de Utr. Mach. Holl.
 Meubelfabriek,
OOSTERKADE No. 30,
 25 06 15

UMS
 1915
UTRECHTSCH
MACHINALE STOEL
EN MEUBELFABRIEK
UTRECHT
 OOSTERKADE 29-30
 TELEFOON INTERC. 2675

Bekwame Meubelmakers
GEVRAAGD, 02 09 16
 loon 30 cts. per uur, werktijd per week
 62 uur. Aanbiedingen aan de
 Utr. Mach. Stoel- en Meubelfabriek,
 OOSTERKADE 29,30, UTRECHT.

Flinke halfwas Meubelmakers
 gevraagd tegen hoog loon,
 aan de Utrechtse Machinale Stoel- en Meubelfabriek
Oosterkade No. 30, Utrecht, 21 09 16

Gevraagd een bekwaam 28 02 17
beeldhouwer.
 Tegen hoog loon en vast werk. Zich
 aan te melden aan de Utr. Mach.
 Stoelen en Meubelfabriek,
 4418 OOSTERKADE 30.

In het voorste, grootste gedeelte stonden werkbanken in twee rijen van zes en centraal een echte ouderwetse meubelmakersoven die de gehele dag met afval gestookt werd. Het bovenblad diende voor het warmen van lijmwerk en het heethouden van de langstelige ijzers die gebruikt werden bij het fineren. Over de gehele lengte van de zijkant was een bak met heet water, waarin de lijmpotten warm werden gehouden. In het achterste afgeschot gedeelte (om stof en het politoeren* te scheiden) stonden enkele machines. *tekst Braakman sr.*

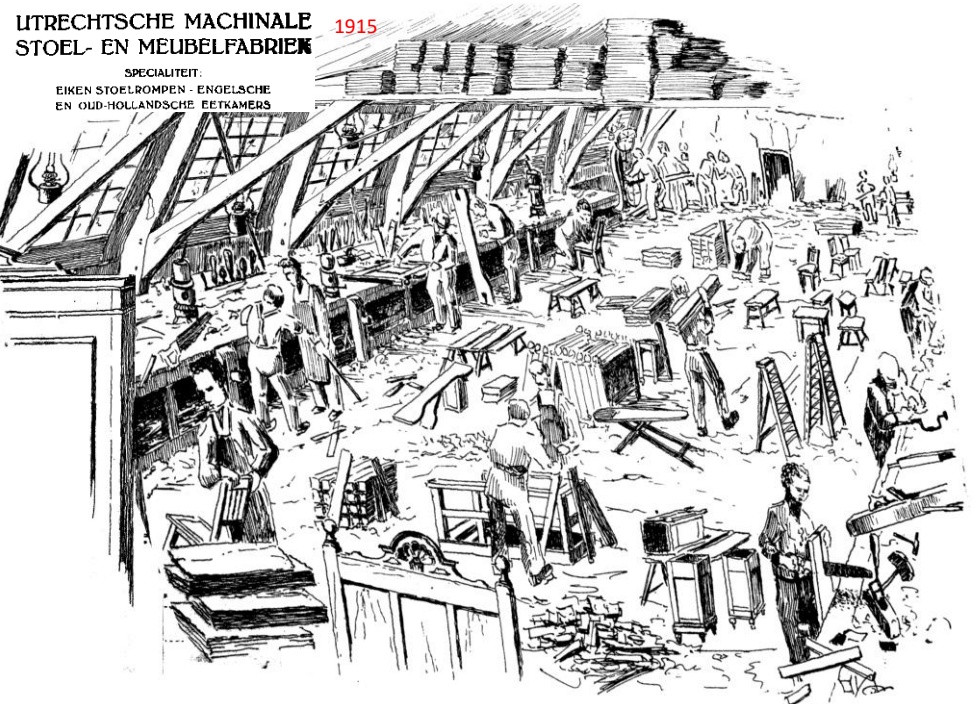
*Politoeren duidde op een betere kwalitatieve afwerking.

De totale werktijd van een meubelmaker was 62 uur per week. Het loon bedroeg 30 cent per uur. In 1917 werkten bij UMS achtendertig arbeiders waaronder zeven kinderen.

UTR: MACH: STOEL- EN MEUBELFABRIEK
Handwritten signature

Geheel links boekhouder Swillens. Naast hem twee kantoorclerken. Bijna geheel rechts dhr. Braakman met hoed. Links van hem, op de knie, zijn oudste zoon Arie die als baby de fabriek als thuis had. →

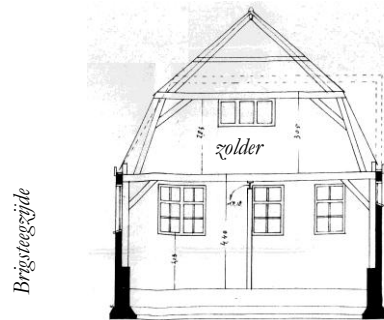

Tekening van Braakman van de werkplaats met daglicht uit het noorden. Iedere meubelmaker werkte aan zijn eigen meubel vanuit zijn eigen werkbank (ook wel 'nest' genoemd). Het kwam neer op gevarieerd en zwaar werk.

In het pakhuis was een hoekje afgescheiden voor kantoor. Op zolder lag de houtvoorraad. Toen Wolbers uit de benedenwoning vertrok kon deze tot kantoor worden ingericht en een vaste jongste bediende aan het werk gezet. Achter het kantoor was een alkoof waar Braakman zijn tekenkamer had. Er bleef dan juist genoeg ruimte over om door te lopen naar de fabriek: een donkere pakhuisruimte met betrekkelijk kleine, zwaar getraliede ramen tegen de zoldering.

tekst Braakman sr.

De bouwplannen gemaakt in mei 1916 om de zolderverdieping op te trekken in dezelfde verhouding als de begane grond en waarvoor vergunning aangevraagd was in september 1918 werden doorkruist door de uitgelezen kans om voor een te overbruggen hoger bedrag het veel grotere complex van de failliete wandtegefabriek Holland te verwerven op Rotsoord.

Wegens verplaatsing van ons bedrijf **BIEDEN**
WIJ TE KOOP AAN: 12 10 1918
De Electriche Installatie
 bestaande o.a. uit: 8 gelijkstroom motoren 440 Volt, van 2—8 P.K., waaronder 7 A.E.G. motoren.
 In volle werking te zien bij de
Utr. Mach. Stoel- en Meubelfabriek
 Oosterkade 29—30, Utrecht, 1918.

Na vele en langdurige besprekingen en op slot nog in angst en vreeze werd het leegstaande complex gekocht. "O, o, Braakman, wat ben ik begonnen. Hoe krijgen we deze ruimten ooit vol?"

Die zorg bleek van zeer korte duur met als eerste aanschaf vijftien elektromotoren met een gezamenlijk vermogen van 66 PK. De UMS maakte snel naam in de handelswereld. Er werd goed verdiend en de winst kon direct in het bedrijf geïnvesteerd worden omdat er verder geen aandeelhouders waren.

Bewerkt naar het in memoriam van D. Braakman sr.

Bij Loeb was scherp inkopen, zuinig beheer en vanaf de aanvang goede calculaties het leidmotief van het zakenleven. UMS probeerde zich te onderscheiden door aparte modellen, betere afwerking en oog voor nieuwe ontwikkelingen.

UMS was ook vertegenwoordigd op de 2^e jaarbeurs. Standaard gebruik van de organisatie was het regelen van een fotograaf die het bezoek van koningin Wilhelmina aan (ook) deze 'monsterkamer' vast kon leggen op de gevoelige plaat. Het beeld diende voor promotiedoeleinden in de diverse media.

25 02 1918

Al vroeg experimenteerde Frits Loeb met arbeidsdeling: machinaal gezaagde en gedraaide onderdelen die door de meubelmakers tot meubels werden gecombineerd en bewerkt. Waarschijnlijk was dit procesmatig denken afgekeken van de gang van zaken bij de confectienijverheid in de Verenigde Staten waar oudoom en textielabrikant Sigmund Simonson reeds vóór 1880 kennis van had genomen.

ALLES
 OP HET GEBIED VAN
MEUBILEERING en KLEEDING
 OP ZEER GEMAKKELIJKE
 BETALINGSVOORWAARDEN.
 STRENGSTE DISCRETIE
 CARL LOEB & Co., Opper 63, Rotterdam.
 Fa. L. LOEB, Utrecht. Ganzenmarkt 16.

10 05 1918 Dagblad Het Volk

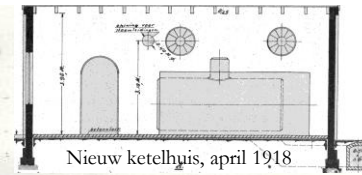
Al in een vroeg stadium werd ook elders het assortiment gecompleteerd met meubilair. ↑

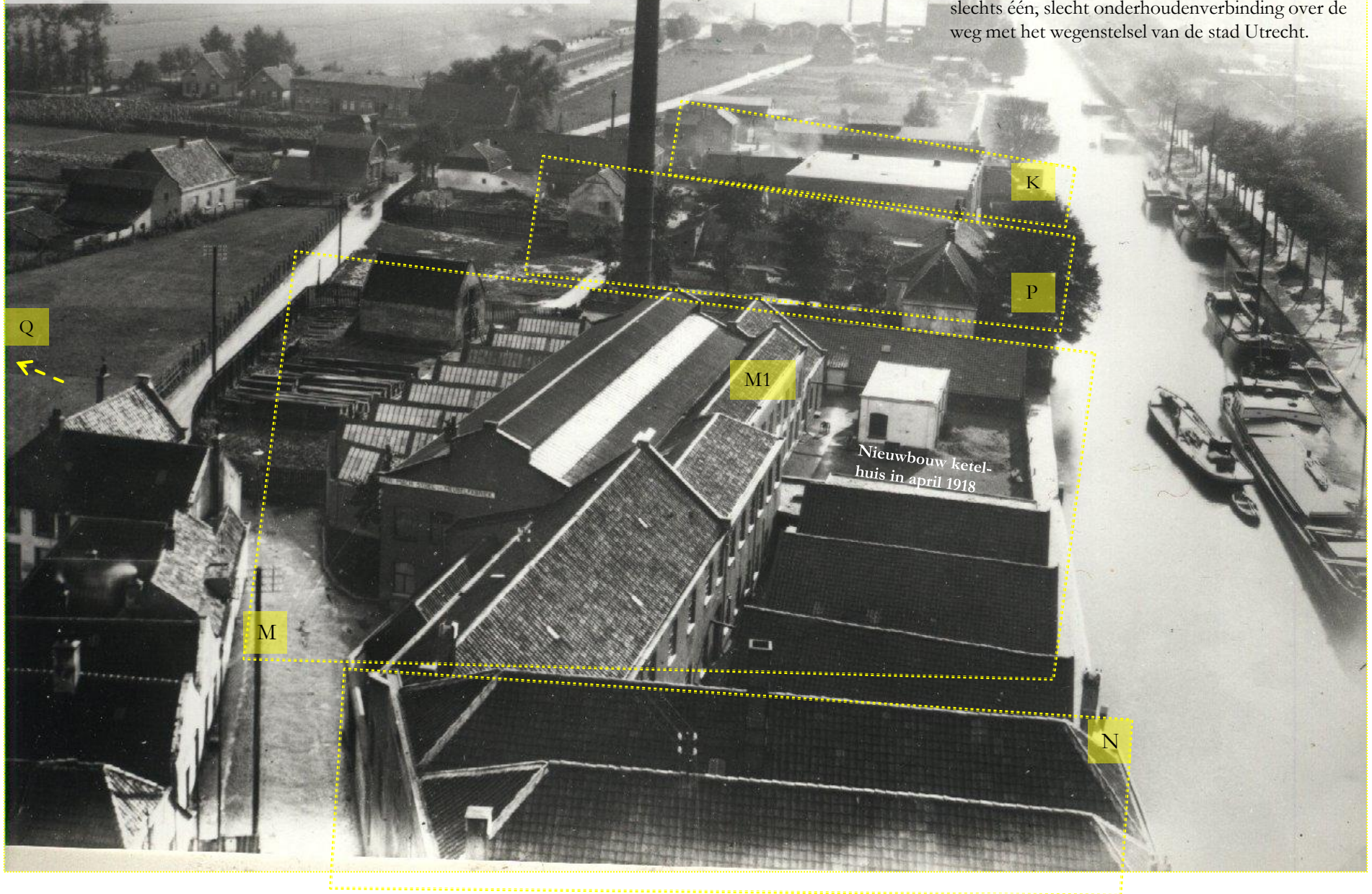
Het gezin Braakman dat aanvankelijk in de bovenwoning van de Oosterkade terecht kon en na 1918 verhuisde naar huize Raadwijk aan de Kruisvaart betrok vervolgens een nieuwe woning in 1932.

(2^e van links: Ceesje, geboren in 1917).

- K: Veevoeder- en fouragebedrijf Giele uit 1919
- P: Buitenplaats Rotsoord uit 1843
- M1: Buitenplaats Rotsenburg uit ca. 1750
- M: (incl.M1) Wandtegelfabriek Holland uit 1893, **per 1918 UMS**
- N: Wandtegelfabriek Schillemans uit 1856
- Q: Wassery Staatsen uit 1879

De ligging van het nieuwe bedrijfscomplex aan (inter-)nationaal water was uiterst gunstig met betrekking tot de aanvoer van de boomstammen als grondstof en het afvoeren van de stoelen en meubelen als eindproduct. Van transport over de weg was nog weinig sprake. Het bedrijfsterrein kende tot 1932 slechts één, slecht onderhouden verbinding over de weg met het wegstelsel van de stad Utrecht.

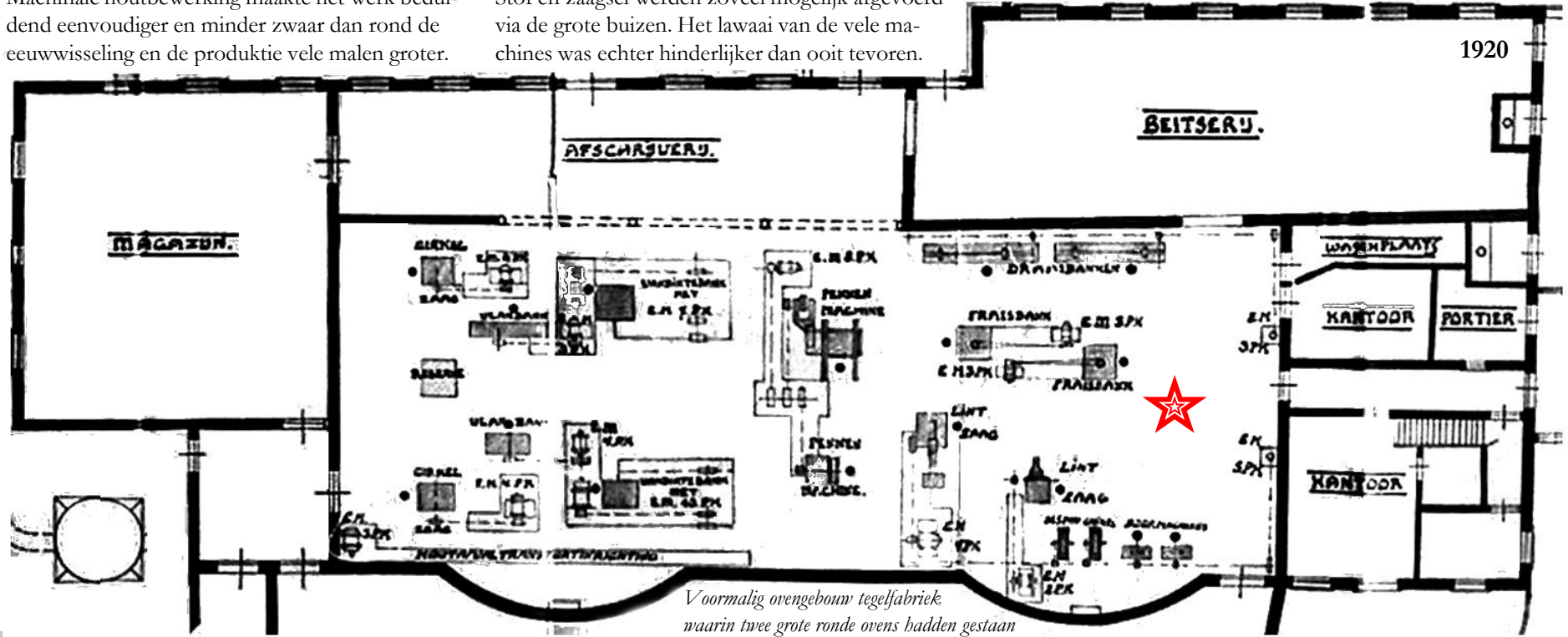

±1920

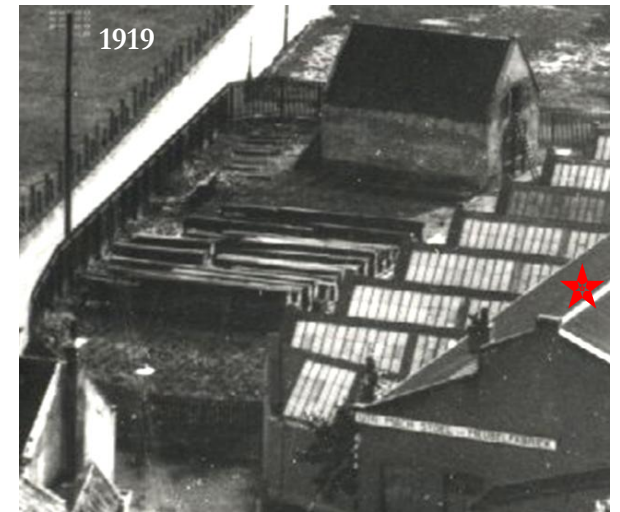
Machinale houtbewerking maakte het werk beduidend eenvoudiger en minder zwaar dan rond de eeuwwisseling en de produktie vele malen groter.

Stof en zaagsel werden zoveel mogelijk afgevoerd via de grote buizen. Het lawaai van de vele machines was echter hinderlijker dan ooit tevoren.

Vaartsche Rijnzijde

Voormalig ovengebouw tegelfabriek waarin twee grote ronde ovens hadden gestaan

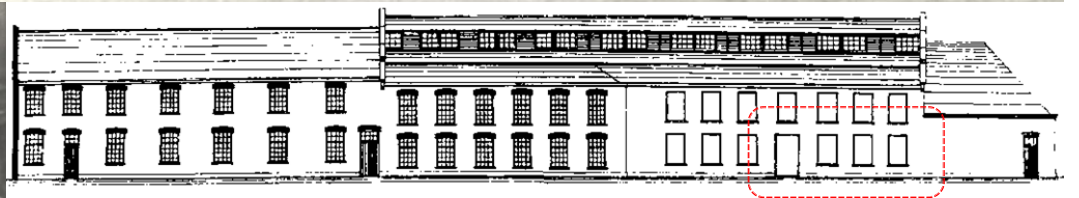

Het pand met het zaagdak was nog gebouwd door Mijnlieff als tegelschilders-atelier.

Opslag van reeds elders 'gewaterde' en gedroogde boomstammen achter het bedrijf. Bedrijfsleider Braakman ging zelf naar Oost-Europa voor de selectie.

De voormalige buiten-
plaats Rotsenburg.

Op de voorgrond van de 63 werknemers: Rechts de vertegenwoordiger dhr. Kuhlman dan directeur Frits Loeb, vervolgens Dirk L. Braakman en geheel links Sophie van Senus, die in 1919 op de administratie kwam, lange tijd de enige vrouw in het bedrijf was, gastvrouw op de jaarbeursstands en van 1929-1931 van de eerste toonkamer.

De meubelmakerij bevond zich onder het zaagdak met zoveel gelijkmatig goed licht met alle ramen op het noorden, zodat de elektrische verlichting amper benut hoefde te worden

1920

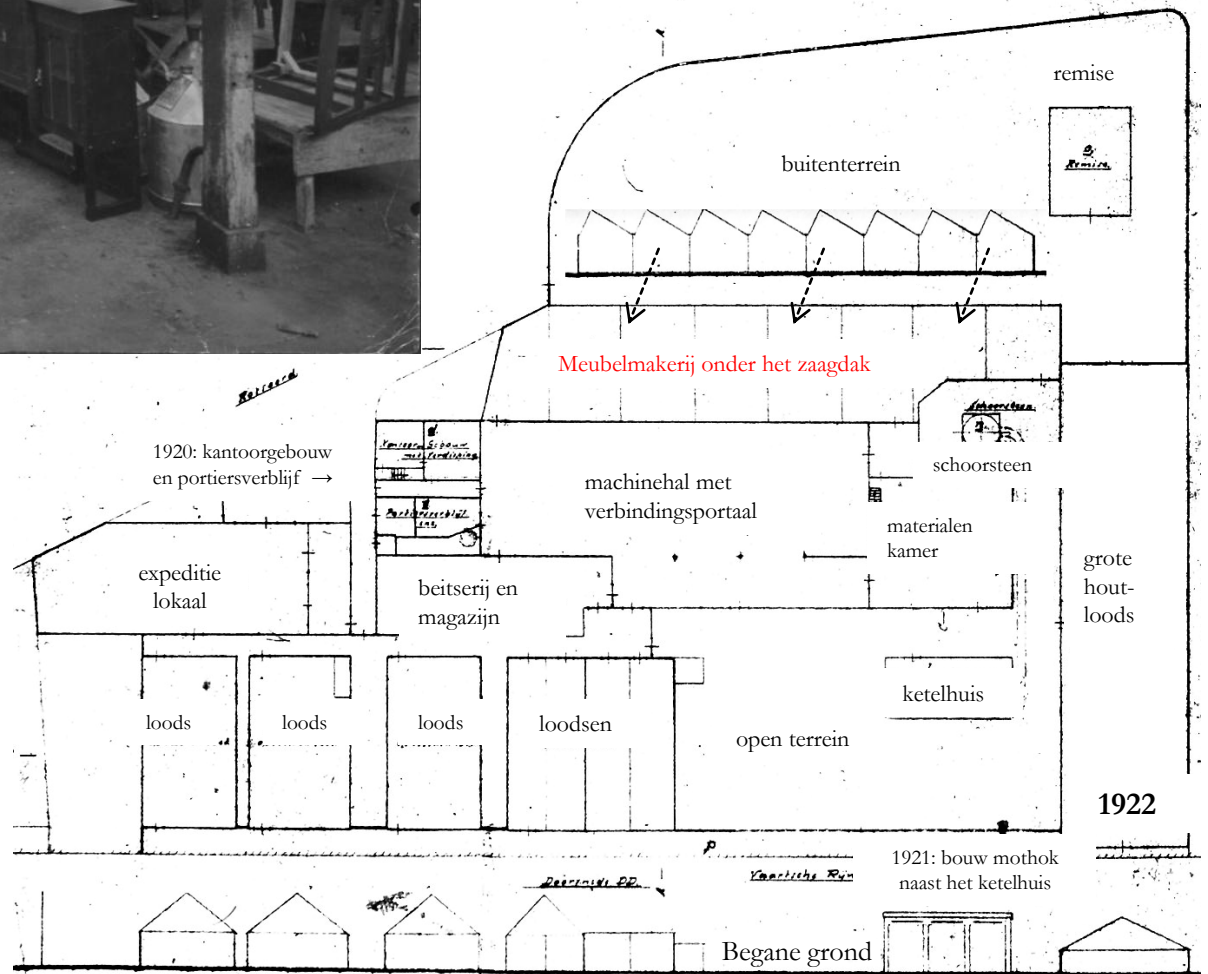

1920

Een enorm schip met drie masten lag aange-meerd aan de overzijde.

±1924

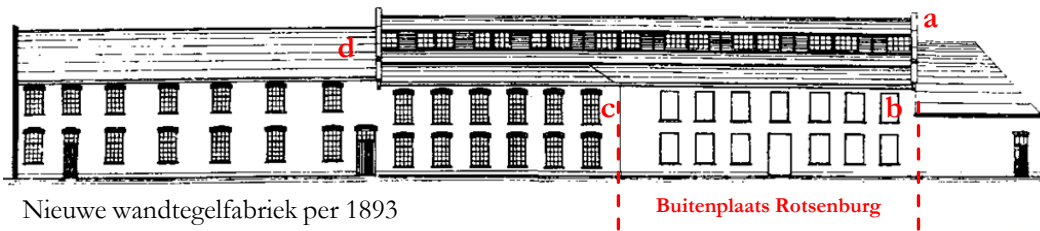
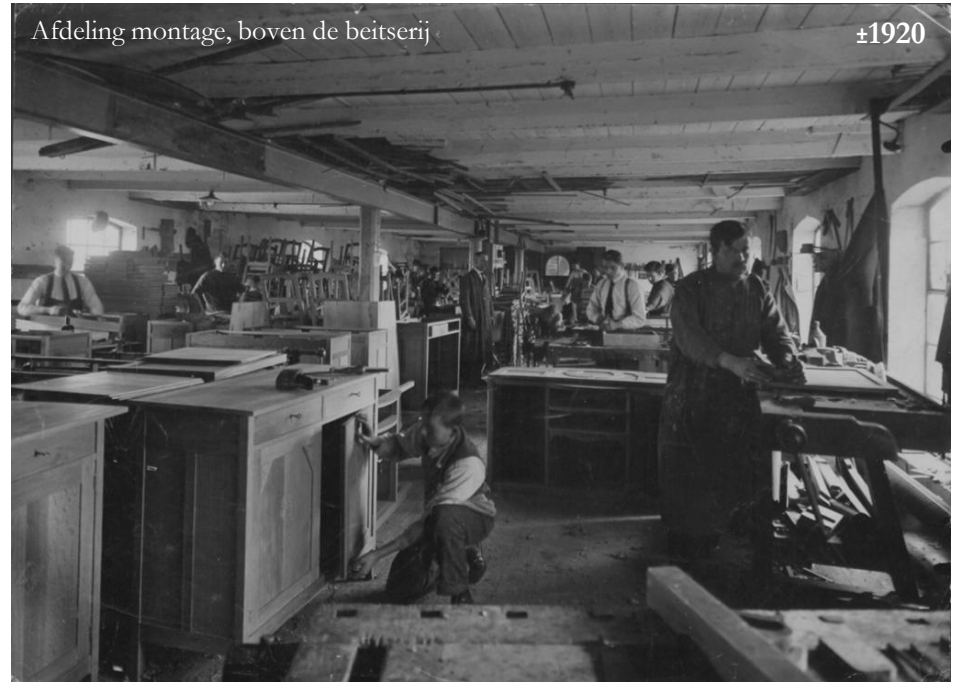
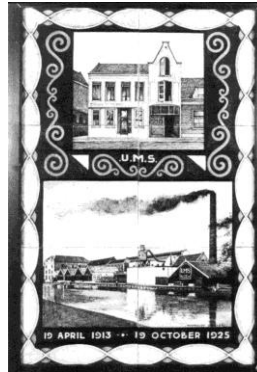
1922

1921: bouw methok naast het ketelhuis

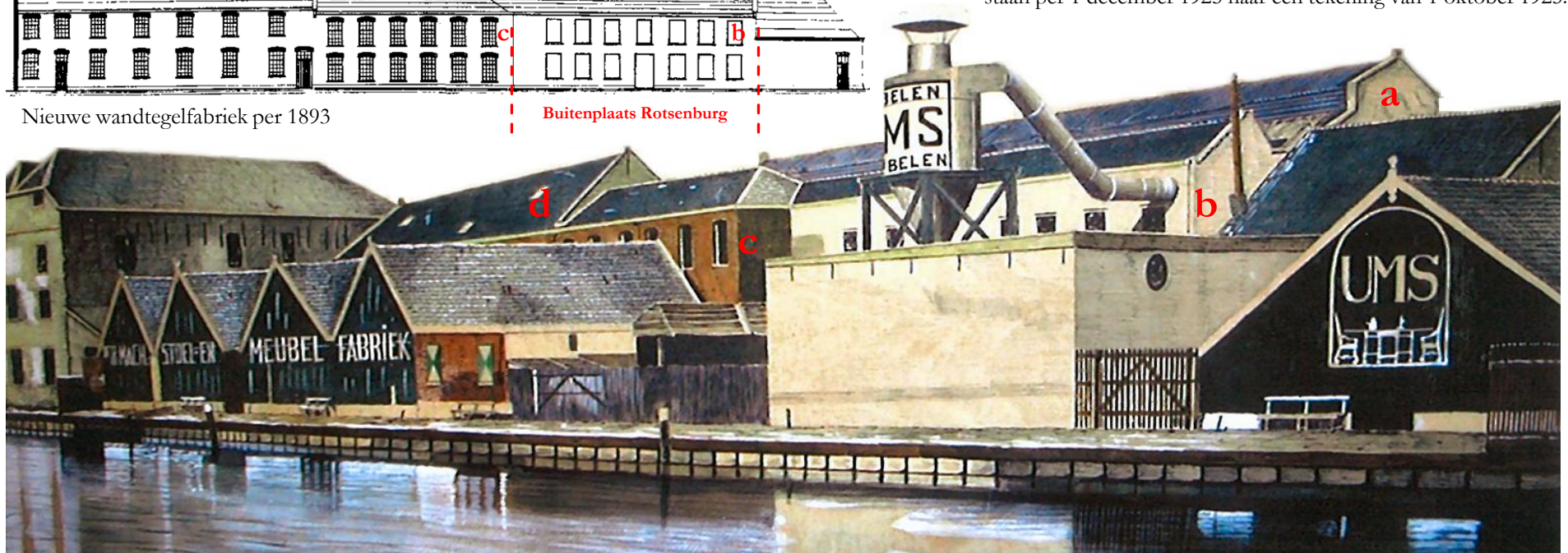

Productie uit 1920: naast Oud-Hollands en Queen Anne, ook een aantal strakkere eigentijdse modellen

Een tegeltableautje 44,5x29cm., mogelijk aangeboden door of besteld bij de directie van het naastliggend bedrijf Westraven vanwege het 12½ jarig bestaan van UMS op 19 oktober 1925.

Aquarel van Dirk Braakman getekend vanwege het 12½ jarig bestaan per 1 december 1925 naar een tekening van 1 oktober 1925.

Vanaf de eerste beurs in 1917 was de UMS verder bij iedere gelegenheid vertegenwoordigd. Zij had hierin een langere traditie dan ieder van de directe concurrenten. Het verschaftte de fabriek een grote bekendheid. Aanvankelijk waren de stands van de UMS net als die van de andere fabrieken vrij bescheiden van omvang. In de eerste jaren had men meestal één of twee 'monsterkamers'. Halverwege de jaren twintig kwam de UMS meer geprononceerd voor de dag met vier en soms vijf ruimten.

Daarmee hoorden haar inzendingen tot de grootste die op de meubelbeurs te zien waren. Deelname aan de beurs was van levensbelang omdat het praktisch de enige gelegenheid was voor handelaren het meubilair met eigen ogen te monstren vóór zij tot bestellingen overgingen. De fabrikanten laadden hun stands vaak overvol, omdat zij op de beperkte ruimte toch zoveel mogelijk wilden laten zien.

- * De derde jaarbeurs in 1919:
'slaapkamer-, eetkamer- en bureaumeubelen in oud-Hollandsche en Engelse stijl.'
- * De vierde jaarbeurs in 1920:
'eetkamer- en slaapkamerstoelrompen in de oude stijlen en in het modernere genre' (de rompen werden door stoffeerdiers in dienst van de winkeliers naar smaak afgewerkt).
- * De zevende jaarbeurs in 1923:
'massafabricaat: buffetten, tafels en stoelen' en 'een speciale afdeling eetkamers naar moderne ontwerpen' getekend door Dirk L. Braakman.

De eerste ernstige crisis die de UMS trof, vond plaats halverwege de jaren twintig. Het schandelijke einde van de Eerste Wereldoorlog met zijn politieke en sociale turbulentie resulteerde in grote economische problemen, vooral in het naoorlogse Duitsland. De monetaire devaluatie van de Reichsmark in het begin van de jaren twintig nam hallucinante proporties aan. Braakman omschreef het effect op het bedrijf in Utrecht als volgt:

'We hebben geprobeerd de catastrofe te bestrijden, maar het was een hopeloze strijd. De Duitse mark daalde steeds, eerst naar honderd, daarna naar duizend, daarna naar een reeks nullen na de komma. De Nederlanders stroomden naar Duitsland om voor bijna niets kleding, bontjassen en meubels te kopen. De gevolgen voor de industrie waren dramatisch.

Toegegeven, de materialen waren goedkoop, zo kostte het beste eikenhout van indertijd 1.000 mark nu 10 gulden per kubieke meter. Het probleem was dat we de meubels die we ermee hadden gemaakt niet konden verkopen.' De ene na de andere machine tot stilstand. Het personeel werd losgelaten. De ontberingen zorgden ervoor dat Loeb verzuchtte: 'Ik ben terug waar ik begon.' Hij zou dit gevoel later in zijn leven nog een keer herhalen en opnieuw weigeren te capituleren.

In 1923 werd steeds expliciet vermeld dat de UMS-meubelen 'massafabricatie' waren. Men maakte halverwege de jaren twintig al een aantal stijlen naast elkaar; eenvoudig datgene, waarnaar op zeker moment de meeste vraag bestond.

Een bewuste keuze voor een bepaald gedeelte van de markt, zoals later per 1948 gebeurde in de Pastoe periode, was economisch onverantwoord.

Het uitdenken van nieuwe modellen behoorde tot de taken van bedrijfsleider Braakman; er was nog geen sprake van fulltime ontwerpers, terwijl men ook niet werkte naar schetsen van architecten of kunstnijdere meubelmakers. Braakman zou voor de nieuwe ideeën gezorgd hebben geïnspireerd door bezoeken aan beurzen in binnen- en buitenland. Ook hield hij zich op de hoogte van de ontwikkelingen door het lezen van vakliteratuur. Waarschijnlijk had hij enige medewerkers die zijn schetsen uitwerkten tot gedetailleerde technische tekeningen, waarmee de machinale houtbewerkers en de meubelmakers uit de voeten konden.

F^A N. LOEB, Noordeinde 107-109
 TEL. N. 3149 DEN HAAG OPGERICHT 1882

Levert op **aibetaling:**
KLEEDING voor Heeren, Dames en Kinderen
MEUBELN, BEDDEN, TAPIJTEN, Gordijnen
Complete Woning-Inrichtingen
 Gramophoons - Rijkwielen - Kachels - Lampen - enz. enz.
 29 11 1923 Koloniaal Weekblad.

De vestiging van Loeb in Den Haag richtte zich mede op vertrekkende en gerepatrieerde Indiëgangers.

U KENT TOCH ONZE MODERNE EETKAMERTJES
 ONTWERPEN DOOR BEKEND E, SIERKUNSTENAARS

UMS UTR. MACH. STOEL- EN MEUBELFABRIEK
 ROTSOORD 1 - UTRECHT

15 12 1923

U. M. S.
Wat wij leveren als MASSA-ARTIKELN.

EIKEN SALONTAFELS	vanaf f 14.— per stuk
EIKEN STOELROMPEN	4.—
EIKEN DRESSOIRS	49.—
EIKEN SCHRIJFTAFELS 120x85	36.—
GERLOEMDE PRIMA WOLLEN NO. QUETTE 130 cM. breed (Fabr. Hengel)	9.— Mr.
BEUKEN GARNITUREN (4 Stoelen en 2 Faut. plat stoff) met kunstleder	36.— Gam.

Utrechtsche Machinale Stoel- en Meubelfabriek
 TELEFOON 2675 ~ UTRECHT ~ ROTSOORD I.
 Bezoekt met Uwe klanten onze monsterkamer.

21 06 1924

Wij hebben **SUCCESS** met onze **nieuwste modellen**
Moderne Eetkamers
 Prijzen variëren van **200 tot 375 guldens**
 Vraagt hiervoor teekeningen aan.
Tevens grote voorraden STOELN en FAUTEUILS
Gestoffeerde Zitmeubelen als Chesterfields, Bergères en Moderne Bakjes
 Bezoekt met Uw cliënten onze Monsterkamer. Wij verkoopen dan voor U

UMS Utrechtsche Mach. Stoel- en Meubelfabriek **UMS**
 Rotsoord 1 - UTRECHT

02 02 1924

Groepsfoto vanwege het twaalf-en-een-half-jarig bestaan in 1925 met de 36-jarige Frits Loeb en ruim honderd mannelijke medewerkers. Rechts de eerste 'reiziger', de oude heer Kuhlman.

Frits Loeb

Frits Loeb werd bestuurslid van de Algemeene Bond van Meubelfabrikanten in Nederland van 1919-1923 & 1936-1940. Bestuurslid van de Commissie van Advies van de Groep Meubelen van de Jaarbeurs van 1926-1938. Bestuurslid van het Algemeen Bestuur van de Jaarbeurs van 1931-1940 en van 1946-1959. Hij verhuisde van de Ganzenmarkt naar een enorm pand aan het Moreelsepark N°7 omstreeks 1922 en vanwege de crisis omstreeks 1934 naar het Wilhelminapark.

1928: de schutting vanwege de bouw van het politiebureau Tolsteeg.

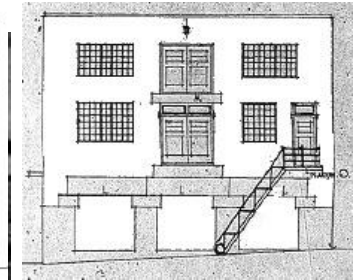
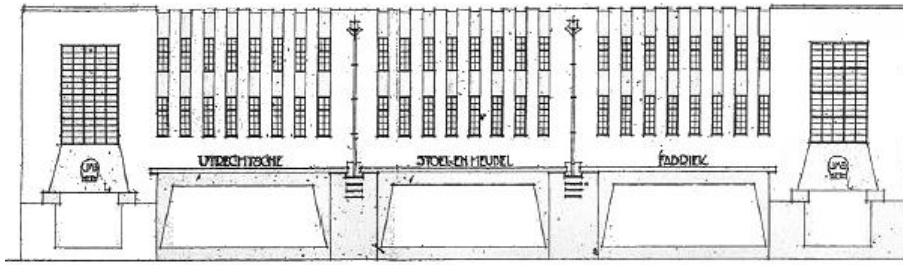

Mogelijk uit respect voor winkeloprichter Leopold is zijn naam (L. Loeb) blijvend verbonden geweest aan de zaak van zoon Frits op de Ganzenmarkt.

Op de jaarbeurs van 1923 presenteerde UMS naast haar gewone collectie ook meubelen naar moderne ontwerpen, meestal getekend door D.L.Braakman. Functioneel, licht en transparant en met gebruikmaking van moderne materialen en technieken.

±1926

Het smalle stenen bruggetje over de Ravensloot tussen Rotsoord en de Helling moest sinds 1695 onderhouden worden door de eigenaar van het buitenhuis Rotsoord. In 1925 was de staat van deze cruciale schakel (en de aan- en afvoerweg via de Oosterkade) uitermate slecht en hadden alle bedrijven ten zuiden erg veel hinder. Staatsen van de wasserij schreef een brief 'op poten'. De UMS bestreed tot 1932 haar verantwoordelijkheid.

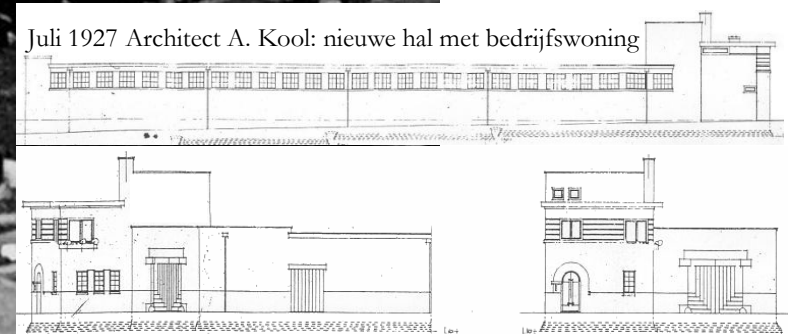

13 jan.1926 Architect A. Kool

1926

Per 17 november 1927 werd een commanditaire vennootschap opgericht om het werkkapitaal aan te vullen na de investering van de nieuwbouw en het interieur. Wallstreet beurshandelaar Otto Loeb, broer van Frits en woonachtig te Albany, New York State, nam deel met 60.000 gulden en de erven H. de Leeuw stortten 10.000 gulden. Frits Loeb werd beherend vennoot.

Juli 1927 Architect A. Kool: nieuwe hal met bedrijfswoning

Nieuw tijdperk van schaalvergroting en rationalisatie.

De zaken liepen zo goed dat Loeb zich kon permitteren een gerenommeerde architect te vragen om een plan te maken voor nieuwbouw. Architect A. Kool maakte een ontwerp in de stijl van de Amsterdamse School met expressieve bakstenen en toegevoegde decoraties eveneens in baksteen.

1926

Aquarel van Dirk Lubertus Braakman uit de catalogus van 1928

Bedrijfsleider en ontwerper Dirk Braakman varieerde op de ontwerpen van de Amsterdamse school. Hoewel de zakelijke ontwerpstyl niet aansloot op de smaak van het grote publiek, bleef UMS zich bezighouden met vernieuwende vormgeving, met invloeden vanuit Scandinavië en de art-deco beweging.

In de catalogus van 1928 stonden o.a. eetkamerarrangementen afgebeeld, met vier gewone stoelen en twee armstoelen.

De meer luxe arrangementen hadden twee lage fauteuils (bergères, crapauds of bakjes genoemd) in plaats van armstoelen. Bijpassende tafels en dressoirs maakten de eetkamers compleet, vaak nog aangevuld met een buffet.

Ook waren boekenkasten opgenomen in de catalogus en een zogenaamde rookstoel (een ligstoel met verstelbare rug voorzien van losse kussens). Alle meubelen waren (nog) gemaakt van eikenhout.

Bij bergmeubelen werd het steeds meer gebruik om met in raamwerk gevatte paneeltjes te werken van triplex-eikenhout. Dirk Braakman introduceerde de afwerkingsmethode 'Old Finished' na een reis naar Engeland. Deze meubelen kregen een gebruikt uiterlijk door profielen en snijwerk donkerder te maken dan de grote vlakken.

Tot het eind van de jaren dertig was de marketing hoofdzakelijk gericht op winkeliers, met advertenties in de vakpers. In 1929 werd een eerste inpandige toonkamer ingericht op Rotsoord voor winkeliers.

Per 1932 verzorgde een binnenhuisarchitect de voorheen vaak veel te volle stands op de jaarbeurs. Die beurzen waren niet toegankelijk voor de consument. Tussen 1918 en 1940 gaf de UMS acht catalogi uit na afloop van de beurs met de succesvolste nieuwe en geprolongeerde modellen. In het begin waren deze ook afgestemd op de winkeliers, maar die van 1938, 1939 en 1940 richtten zich op de eindverbruiker. Deze werden zo aangespoord om bij hun winkeliers om UMS-meubelen te vragen.

De moderne meubelen van UMS en de presentaties in de Jaarbeurs werden geregeld met waardering besproken in het blad 'Het Binnenhuis' door redacteur/binnenhuisarchitect Paul Bromberg. Paul was de zoon van Jeanette Loeb en dus een neef van Frits.

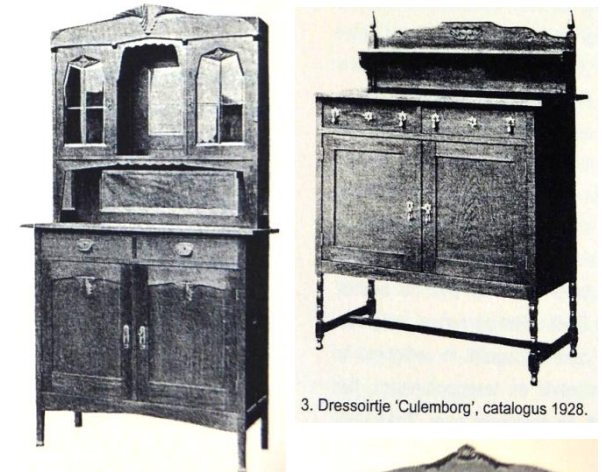
1928: Drie ontwerpen van D. L. Braakman

Deze eenvoudige, sterke en praktische meubelen namen de plaats in van de Weener of Mechelsche biezenstoelen, van de rood gekleurde beukentafel, met een leertje overtrokken, van de rood gebeitste linnenkast. Zorgden de architecten voor betere moderne arbeiderswoningen, onze Hollandse meubel-industrie zorgde voor goede en goedkope meubelen, waarvan 20 à 25 jaar geleden, toen hier nog geen massa-industrie van betekenis was, geen sprake kon zijn.

Stoel in Queen Anne-stijl, catalogus 1928.

4. Stoel met sokpoot, catalogus 1928.

3. Dressoirtje 'Culemborg', catalogus 1928.

5. Buffet met aankleding in de stijl van de Amsterdamse School, catalogus 1928.

In de fabriek 'De Hengelose Trijp Weverij' werden trijpen en moquettes voor meubelbekleding, wandspanning en gordijnen gemaakt. Ook UMS verkocht een variatie van deze moquettes, onder meer gebloemde wollen op 130 cm.breed.

2. Buffet in Queen Anne-stijl, catalogus 1928.

Ook uit de manier van werken blijkt, dat de UMS van een ambachtelijke werkplaats een echte fabriek was geworden. Tussen ruwe stam en het kant-en-klare meubelstuk lag een groot aantal beweringsfasen, die door verschillende groepen personeel onafhankelijk van elkaar konden worden uitgevoerd. Aan het begin van het hele proces stond de houtzagerij; hier werden de grote boomstammen verwerkt tot hanteerbare 'moten'.

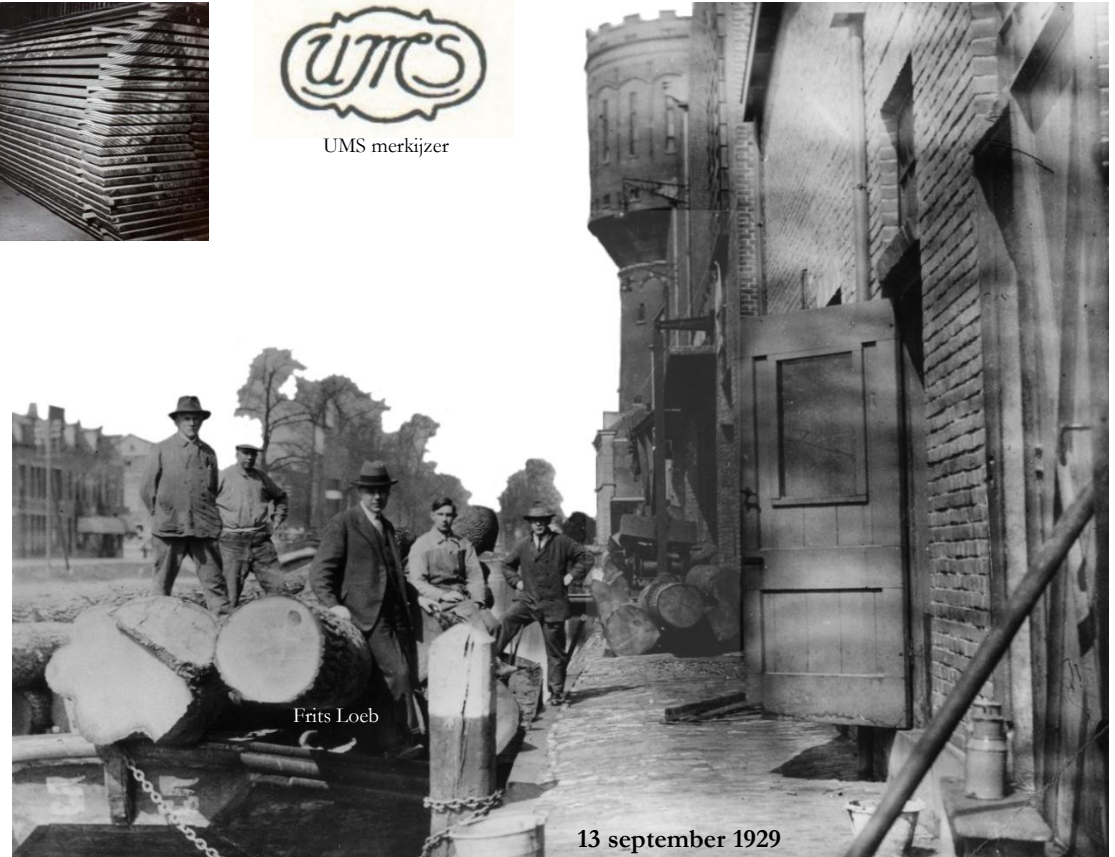
Dat een en ander in eigen bedrijf gebeurde was tamelijk bijzonder: de meeste meubelfabrieken betrokken hun hout van gespecialiseerde bedrijven. De inkoop van geschikte stammen was een van de taken van de bedrijfsleider. Braakman reisde daartoe regelmatig naar de uitgestrekte eikenbossen in Polen, Oekraïne, Rusland en Zuid-Duitsland. Daar zocht hij geschikte bomen uit hij keek daarbij naar exemplaren met een zo recht mogelijke stam en zo min mogelijk zijtakken en merkte ze met een speciaal UMS-merkijzer. Nadat de bomen geveld waren en van hun kruin ontdaan, werden de stammen meest over water naar de fabriek getransporteerd. Hierbij was het een groot voordeel, dat de gebouwen van de UMS direct aan de Vaartsche Rijn waren gelegen. Daar aangekomen, moest het hout eerst 'gewaterd' en gedroogd worden. Dat was vroeger een erg langdurige en dus dure aangelegenheid. Het hout lag toen jarenlang in 'natte' of 'droge' opslag.

Bij de UMS werd een modernere methode gehanteerd: men 'waterde' met behulp van stoom en het drogen geschiedde met hete lucht, zodat dit hele proces teruggebracht kon worden tot enkele weken. Een en ander was wetenschappelijk uitgekend. De gehele regeling geschiedde volgens grafieken die voor iedere houtdikte berekend waren. Op deze manier verkreeg men hout, dat relatief ongevoelig was voor barsten en krimpen. Nadat de stammen op de 'blokhandzaag' tot planken en deze op de 'slinger-afkortaag' tot 'moten' waren gezaagd ging het hout naar de afdeling 'machinale houtbewerking'.

De verandering in de meubeltechniek, de verbeterde toepassing vooral van fineer en triplex maakte het mogelijk om het meubel anders te reconstrueren dan voorheen, met verrassende resultaten tot gevolg. De huizenbouw was in die jaren sterk gemoderniseerd met het logische gevolg, dat ook de meubelen voor deze moderne woningen zich aan de behuizing moesten aanpassen. De nieuwe stijl was uitermate geschikt voor industriële, machinale productie. 'Het modern' en 'het stijl' (vrij log en zwaar en rijkelijk voorzien van allerlei profiel- en snijwerk) bleven tot aan de Tweede Wereldoorlog naast elkaar in de UMS collectie gehandhaafd.

UMS merkijzer

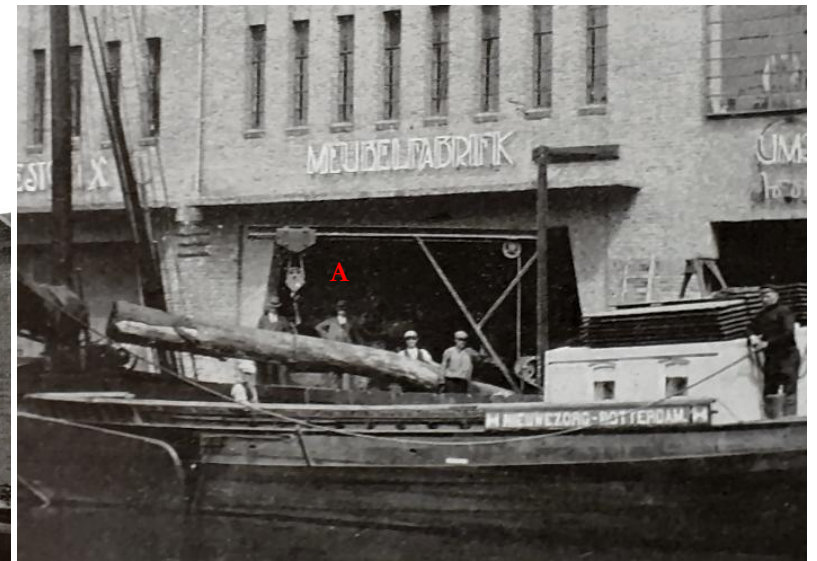
Houtdrooginrichting, gebouwd in 1928

Nieuwe hal gebouwd in 1927 ter vervanging van de oude houtloods

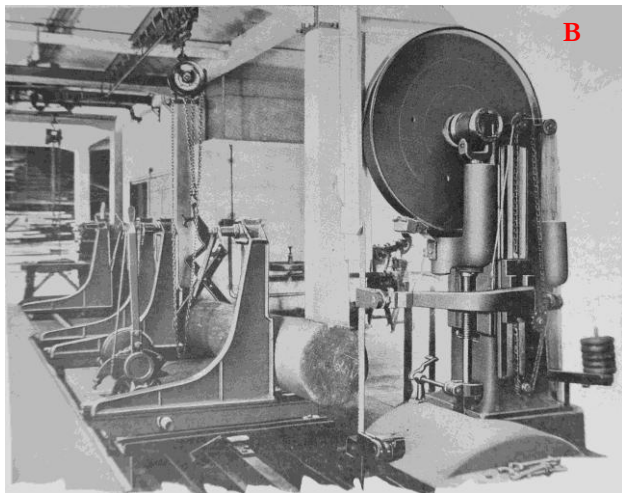

In 1929 werd UMS een modern, uitstekend geoutilleerd bedrijf genoemd voorzien van de nieuwste machines met eigen monteurs onder de tweehonderd werknemers. Het benodigde hout werd verworven in de uitgestrekte eikenbossen van Polen, Rusland, Oekraïne en Zuid-Duitsland.

Zo recht mogelijke stammen, met zo min mogelijk zijtakken, gemerkt met een speciaal UMS merkijzer. Verse lading hout werd het nieuwe gebouw ingetakeld met behulp van een draaikraan **A** en vervolgens met takels en loopkatten en een vernuftig stelsel van dertig meter hangspoor in de nabijheid van een blokbandzaag **B** in de zagerij opgestapeld.

Stam na stam kwam in de klem van de zaagslede **B**. De scherpe zaag had een snelheid van 14 meter per minuut. De slingerafkortzaag **C** zaagde de planken aan moten. (Het eeuwenoud procedé van het 'enige jaren wateren en op latten buiten opslaan en binnen drogen' was niet meer van toepassing). Het hout werd bij UMS in twee gesloten kamers op latten gestapeld. Onder de roostervloer bevonden zich persluchtkanalen, verwarmingselementen en stoompijpen.

De stoom dreef alle schadelijke sappen en levende organismen uit het hout naar het rooster waarvan het via een gotenstelsel naar buiten als een bruine straal in de Vaartsche Rijn belandde. Was de kleur lichtgeel dan kon het drogen beginnen in kamers met een geforceerde warme luchtcirculatie door het hout. Via meters kon men de gewenste vochtigheid en warmte volgen en afstemmen op de houtdikte. Ook bij deze methode kromp, trok of scheurde het hout niet meer.

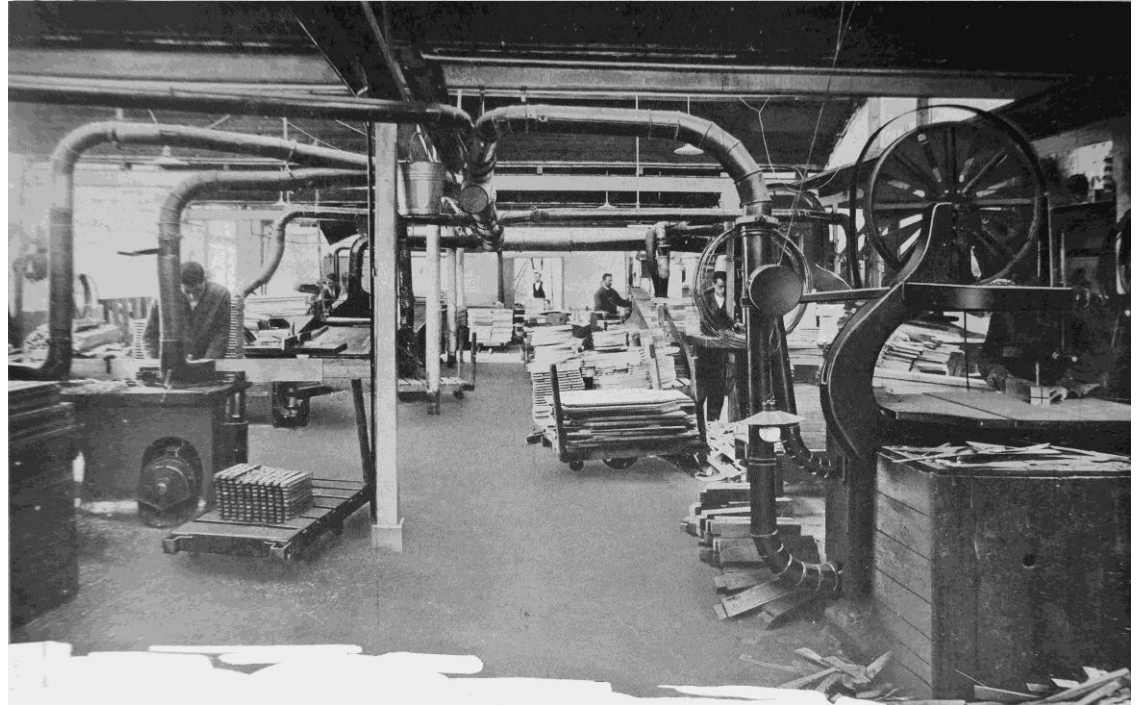

In de 'machinale' werden gestandaardiseerde onderdelen voor alle modellen in de collectie op voorraad klaargemaakt: stoelstijlen, lat-ten voor zittingen en rugleuningen, onderdelen voor kastdeurtjes kastladen en tafelbladen. Ook het decoratieve snijwerk werd hier vervaardigd. De verschillende elementen werden met behulp van sjablonen op de planken -later ook op de platen multiplex en meubelplaat-'uitgelijnd' vervolgens uitgezaagd, geschaafd, geschuurd en gefraisd (*groeven voor panelen, gaten voor sloten, verbingsconstructies zoals pen-en-gat of zvalumstaarten*). Al dit materiaal verdween naar het grote onderdelenmagazijn op de bovenste verdieping. Het interne transport geschiedde met behulp van wagentjes, (een eindeloze band, zoals in sommige automobielfabrieken, was voorlopig in een meubelfabriek nog niet toe te passen).

De chef van dit magazijn was verantwoordelijk voor kwaliteit en kwantiteit van de voorraad: hij moest onvolkomen onderdelen uitselecteren en ervoor zorgen dat er steeds voldoende aanwezig was om de meubelmakerij te voorzien. Daar werden de verschillende modellen in series van honderd tegelijk opgebouwd uit de gestandaardiseerde onderdelen. Aangezien die door machinaal precisiewerk vrijwel steeds nauwkeurig pasklaar arriveerden, kon de assemblage snel en efficiënt geschieden. Er bleef zo genoeg tijd over voor het 'opschonen': het wegwerken van kleine onvolkomenheden als moetjes in het hout, veroorzaakt door de schaafbeitels, en het afschuren van al te scherpe randen.

Het opzuiveren of opwerken van het materiaal behoorde, naast het zuiver passen der diverse delen, tot het essentiële van het vak. Aan deze arbeid herkende men de werkelijke meubelmaker. Want van deze werkzaamheden hing het af, of het hout na het opbrengen van was of politoer, glans en gloed kreeg, (of het 'edele' van het materiaal te voorschijn kwam).

Eventueel verdwenen de meubelen in deze staat dan weer in een magazijn, maar meestal waren er genoeg bestellingen van de afnemers c.q. winkeliers en werden ze meteen afgewerkt op de door de klant gewenste manier. In de spuiterij werden de meubelen gebeitst of gelakt, de stoelrompen werden in de stoffeerderij van binnenwerk (springveren, kapok e.d.) en van de gewenste bekledingsstof voorzien. Vóór het transport naar de klant volgde dan nog de finishing touch: inzetten van glasruiten waar nodig, afhangen van deurtjes, aanbrengen van hang- en sluitwerk, een laatste kwaliteitscontrole en verpakking in karton.

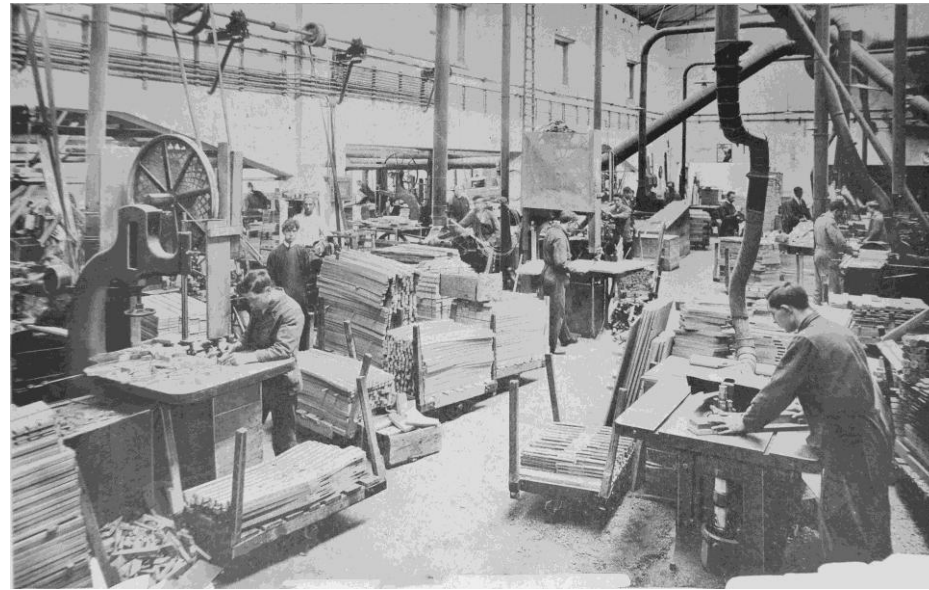

Met de automatische potenmachine kon in één omwenteling ruw hout gedraaid worden tot een tafel- of stoelpoot. Stof en zaagsel werden via een ingenieus buizenstelsel afgezogen en opnieuw benut.

In totaal waren honderd machines in gebruik, die elektrisch werden aangedreven en niet, zoals vroeger in grote fabrieken gebruikelijk was, met behulp van stoommachines. Alleen bij het versnelde 'wateringproces' en bij het warmhouden van de lijmpotten in de meubelmakerij kwam nog stoom te pas. Hiertoe liep vanaf een oven, die gestookt werd met afvalhout, een kilometerslang leidingsysteem door de hele fabriek.

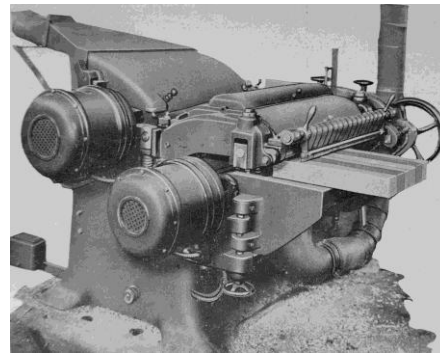
De diverse machines fungeerden als 'gereedschap' van het personeel, dat in het hele proces de centrale rol bleef spelen: er waren nog geen lopende banden van in lijn opgestelde machines, waarbij de arbeider aan de kant staat. De techniek maakte niet alleen een snelle, preciese en goedkope bewerking mogelijk. De machines zorgden ook voor een verlichting van de arbeid. Doordat de verschillende afdelingen van de fabriek niet steeds tegelijkertijd aan hetzelfde model werkten en de interne magazijnen als 'buffers' konden fungeren hoefde men niet op elkaar te wachten; er kon efficiënt en continu doorgewerkt worden, terwijl men toch flexibel kon reageren op de binnenkomende bestellingen. De technische uitrusting van de fabriek werd in 1930 'schitterend geoutilleerd' genoemd.

De manier van werken werd mogelijk gemaakt doordat de UMS-meubelcollecties, die op het eerste gezicht bestonden uit een groot aantal aparte ontwerpen, in feite in hoge mate gerationaliseerd waren. De schijnbare diversiteit werd bereikt door per meubeltype uit te gaan van een vast basisstramien. De onderdelen hiervoor konden in grote getale worden aangemaakt. De aldus verkregen 'skeletten' konden met behulp van uitwisselbare elementen met uniforme maatvoering (zittingen en ruggen van stoelen, diverse soorten deurtjes, laden, opzetkastjes, lijsten en kappen van dressoirs) in de meubelmakerij tot 'verschillende' modellen worden opgebouwd. Ook de 'aankleding' (hang- en sluitwerk, snij-ornamenten, decoratieve opzetstukken) was gestandaardiseerd. De grote verscheidenheid aan modellen stoelde dus op het steeds op andere wijze met elkaar combineren van een beperkt scala gestandaardiseerde onderdelen. Door deze methode bereikte men, dat men voor 'nieuwe' modellen niet vastzat aan onoverkomelijk grote oplagen; series van tweehonderd stuks waren normaal. Ook kon men flexibeler inspelen op bestellingen, terwijl bovendien een lagere kostprijs mogelijk werd.

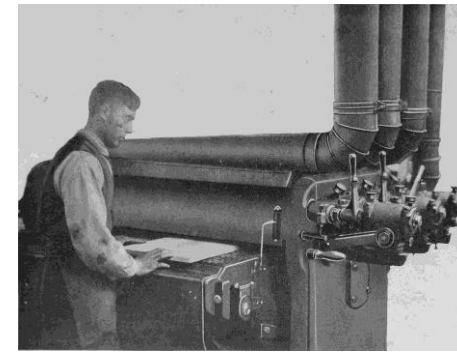

De fabriek beschikte over moderne freesmachines met aangebouwde motoren. Ook had men automatische penmachines.

Met behulp van zo'n honderd lorriewagentjes op ijzeren wielen werden de duizenden onderdelen verplaatst van de ene naar de andere machine. De meubelonderdelen gingen per lorrie in de lift en belandden in het bovenliggend zeer overzichtelijke magazijn. ↓

Er stond een vier- en een tweezijdige schaaftmachine met zware aangebouwde motoren.

Een zware driewalsenschuurmachine die alle buffet- en tafelbladen zuiver vlak schuurde.

Het beeldhouwen met de beitel was bij UMS nog geheel handwerk daar er amper tijdsbesparing mogelijk was door machinaal voorwerk bij de uitvoeringen die bij UMS gebruikelijk waren.

Men werkte ook met moderne technieken en materialen, zoals triplex en gebogen hout. Bij de UMS werd triplex voor het eerst aan het eind van de jaren twintig toegepast. Het leverde aanvankelijk nog geen nieuwe vormgeving op: men verving de massief houten panelen door triplex. Gebogen hout, vooral in de zitmeubelindustrie, kon grote voordelen bieden.

De nieuwe methode, bij de UMS geïntroduceerd in 1932, leverde materiaalbesparing op, doordat men niet meer, zoals vroeger, ronde vormen uit platte planken hoefde te zagen, waarbij altijd veel hout als afval verloren ging. Men kon nu rechte latten eenvoudig iedere gewenste vorm geven. Bovendien kon het hout veel minder dik zijn, doordat het met de draad méé gezaagd steviger bleef dan bij de oude methode, waarbij men nogal eens dwars op de nerf moest werken.

Ook was er een besparing aan arbeidsloon: de rechte latten konden met de cirkelzaag worden gezaagd, die veel sneller liep dan de lintzaag, die nodig was bij het werken naar sjablonen. Ook de afwerking van het langs-gezaagde hout was eenvoudiger dan van het dwars-gezaagde.

Daarbij kwamen er voordelen van financiële aard: het hout hoefde voor verwerking niet eerst jarenlang te drogen, zodat opslagkosten en renteverliezen beperkt bleven; om het gemakkelijk te kunnen buigen moest het hout juist nat zijn en met behulp van stoom soepel gemaakt.

Tenslotte bleek ook de meerprijs ten gevolge van investeringen in nieuwe apparatuur mee te kunnen vallen, wanneer men in voldoende grote aantallen kon werken.

Echter pas na de Tweede Wereldoorlog, toen men in plaats van massief hout multiplex leerde buigen en de beschikking kreeg over elektrische persen nam het gebogen hout een grote vlucht.

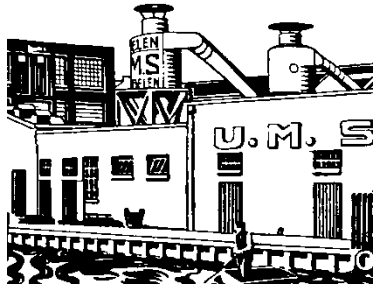

Er waren 200 met water gevulde brandemmers beschikbaar op de gevaarlijke plekken door het hele bedrijf heen. In 1929 (of enige jaren later) werd het bedrijf voorzien van een sprinklerinstallatie met een stoomketel uit 1907 als reservoir voor de waterdruk. Er was in 1931 een motorbrandspuit aangeschaft. Op 9 mei 1940 kwam er nog een motorbrandspuit op wielen bij met een brandslang van 150 m.

De magazijnmeester had de plicht om alle geleverde waar voor een tweede maal te keuren op geschiktheid tot verwerking in meubels. De buffervoorraad zorgde ervoor dat afdelingen niet op elkaars werk hoefden te wachten. De afdeling was aangesloten op de interne telefoon

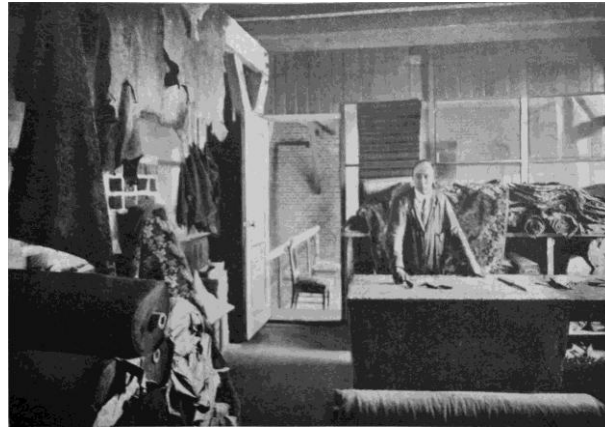

In de meubelmakerij werden alle onderdelen in elkaar gepast en gelijmd tot het benodigde meubelstuk. Iedere meubelmaker had twee van de door stoom aangedreven honderdvijftig verwarmde lijmpotten ter beschikking. Om beurten nam hij deze ter hand zodat er geen onderbreking was vanwege het afkoelen. De bedrijfsruimte was deels een regiment van stoompijpen en verwarmingsbuizen.

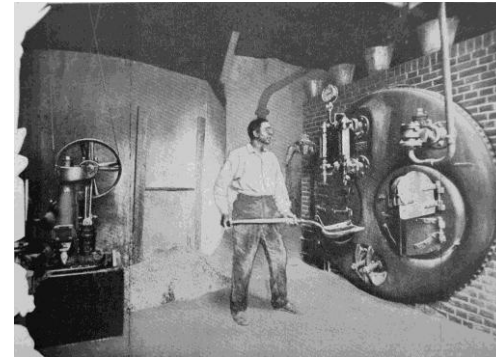

320 meter aan dikke buizen (zg. exhausters) dienden voor de afzuiging van stof en krullen.

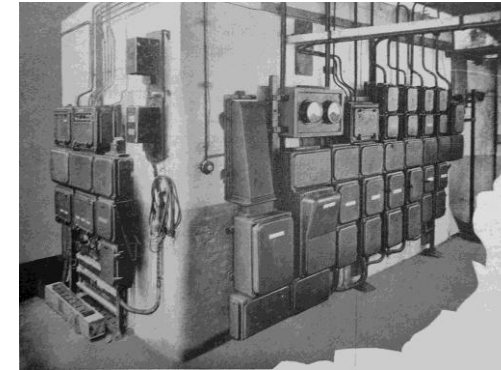
Het buizenstelsel kwam uit op twee cyclonen op het dak van het ketelhuis waarna dit afval werd benut als brandstof voor de tweevuursketel waarmee o.a. de benodigde stoom voor een diversiteit aan bedrijfsonderdelen en apparatuur werd verkregen.

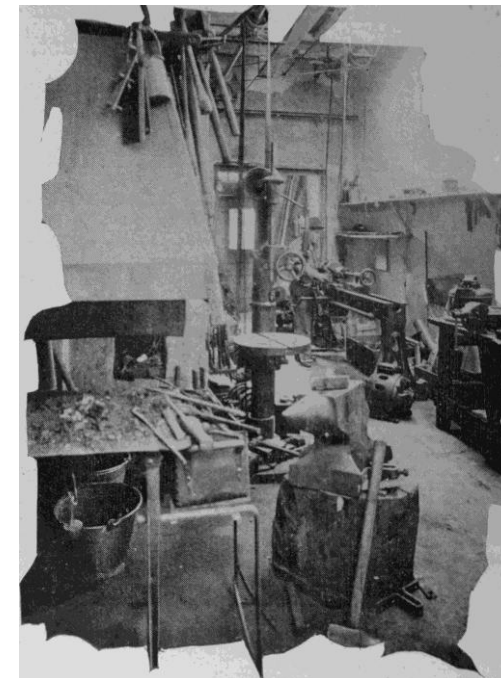
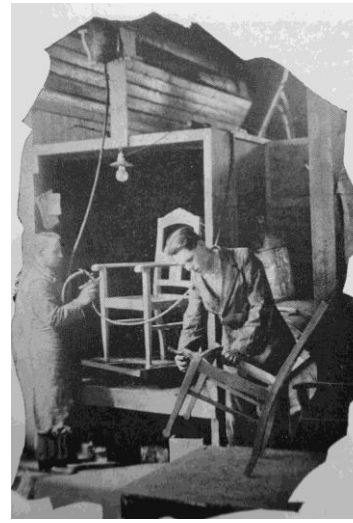
De chefstoffeerder kon in zijn afdeling beschikken over een keur aan materialen als bruine, beige, rode, grijze, groene trijpen of moquettes. Hij woekerde per patroon op de centimeter om geld te besparen.

Stof en krullen uit het hele bedrijf dienden als brandstof voor de tweevuursketel voor o.a. de productie van stoom.

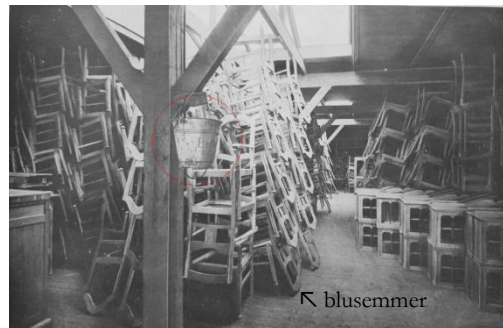

De stroomvoorziening werd voorzien via een schakelkast met een capaciteit van 400 PK.

Inventaris van de smederij: Cockuyt, draibank, voordrijfwerkje, metaalboormachine, kolomboormachine, een smidse met rookkap & blower, een werkbank met bankschroef. Diverse gereedschappen.

↑ In de beitsenrij werd de wasbeits of het iets duurdere maar onderhoudsvrije celluloselak in spuitkabinen op het hout gespoten onder twee atmosfereluchtdruk.

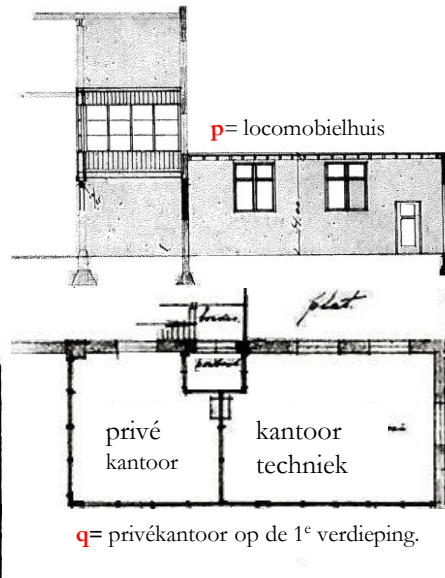
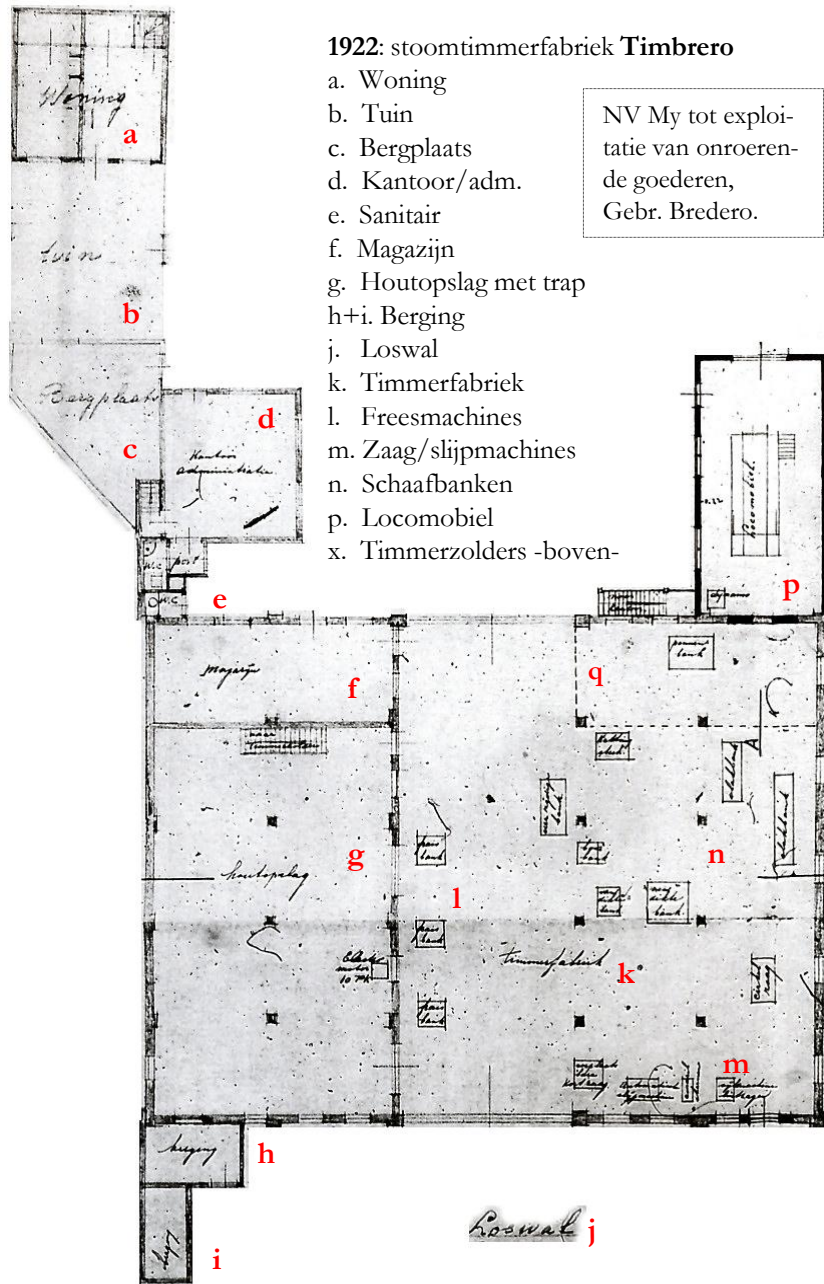
Vele modellen werden per vijftig of honderd stuks afgewerkt, gebeitst of gelakt en bekleed en vervoerd naar de magazijnen in het voormalige Bredero gebouw op Rotsoord.

←

1922: stoomtimmerfabriek Timbrero

- a. Woning
- b. Tuin
- c. Bergplaats
- d. Kantoor/adm.
- e. Sanitair
- f. Magazijn
- g. Houtopslag met trap
- h+i. Berging
- j. Loswal
- k. Timmerfabriek
- l. Freesmachines
- m. Zaag/slijpmachines
- n. Schaafbanken
- p. Locomobiel
- x. Timmerzolders -boven-

NV My tot exploitatie van onroerende goederen, Gebr. Bredero.

1926

Loeb kreeg een buitenkansje en verwierf in 1929 een groot pand enige tientallen meters zuidelijker van zijn bedrijf. Het betrof een van de productielocaties van de firma Bredero die hier in 1922 een voormalig pakhuis had ingericht als een compleet geoutilleerde timmerfabriek met stoomaandrijving. Het is niet bekend of Loeb ook machines kon of wilde overnemen.

Op de 1^e verdieping **g** kwam de fabricage van zware eiken gestoffeerde meubelen.

Bouwwerken en timmerfabriek — Firma R. H. Bredero. — Het bedrijf bestaat uit het uitvoeren van allerlei soort burgerlijke bouwwerken in den ruimsten zin.

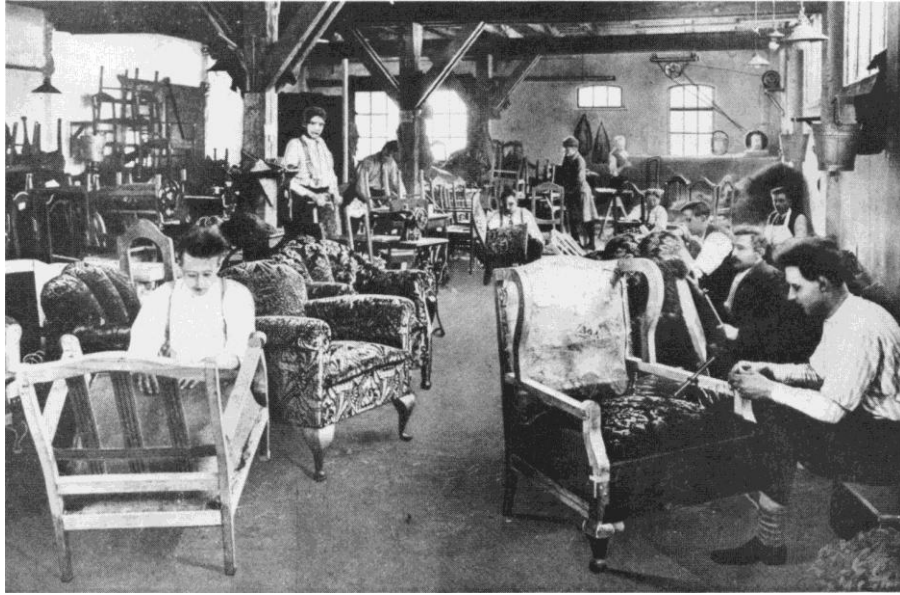
Timmerfabriek. De machinale timmerfabriek wordt gedreven door een zuiggasmotor van 45 P.K.; in de fabriek werken 26 man en 4 jongens. Er bevinden zich in de fabriek de nieuwste machines voor houtbewerking als vierzijdige schaafmachine, vlakschaafmachine, van dikte schaafmachine, fraismachine, lintzaagmachine en cirkelzaagmachine, pennensnijmachine, boormachine, kettingsteekmachine.

In het geheele bedrijf, op de 'meest moderne wijze ingericht, werken 130 man.

Het midden en rechterdeel van het pand kende geen verdiepingen maar wel een kantoor op kolommen. Feitelijk was het één grote open ruimte tot het dak en deze werd vooral benut voor het gereedmaken van alle stoelen en meubelen voor de verzending (grootdeels nog per platte schuit richting de binnenstad of naar het station).

Op zeker moment kwam er in het middenpad een grote goederenlift van wel 1.50 bij 2 meter met gietijzer hekwerk eromheen die reikte tot op de 2^e verdieping.

A: In de stoffeerderij op de 1^e verdieping worden de kale stoelrumpen bekleed, de heerlijke crapeaude gestoffeerd en de honderden ligstoelkussens gevuld. Waar nodig brengt men springveren aan voor het 'binnenwerk' en vult men met kapok.

A: Opslag van meubelen.

De afwerking van de meubels bestond ook in het glas inzetten, beslag opschroeven, laden en deuren nogmaals nazien en verzendklaar maken met behulp van karton, papier en kratten. Conform het binnenkomen der orders werden de meubels verder afgewerkt en verzonden. In de zomer en het najaar was er zoveel vraag dat de productie niet eens op voorraad kwam.

Ondanks een uiterst moeilijke periode in de voorgaande jaren bleek uit de jaarrekening van 1929 dat er tweehonderd medewerkers en honderd machines waren.

B: De meubels worden gereed gemaakt voor verzending.

Het voorzetgebouw met glazen dakvensters werd al in juli 1925 door de eigenaar, stoomtimmerfabriek Bredero, toegevoegd.

De schoorsteen en het stoomlocomobiel waren door Bredero geplaatst in 1922.

Vervoer van meest massief houten meubelen per eigen UMS 30-tons dekschuit

Gebouwd in 1927 ↓

Dhr. Braakman

Drie vrachtwagens en de directieauto van UMS.

De bereikbaarheid voor de werknemers tussen het steeds meer geïndustrialiseerde Hoograven/Tolsteeg en de Rivierenwijk werd door een aantal pontjes onderhouden. Was er geen geld of kwam men te laat dan moest er omgelopen worden langs de spoorbrug. Strenge vorst hield de pontjes aan de kant. Ook de kinderen die bij gebrek aan een school in de uitdijende wijk Hoograven (inmiddels 1500 inwoners) naar de Diaconie- of Gertrudisschool in Rivierenwijk moesten kenden dat probleem. Soms hing er een bel om de veerman te waarschuwen.

±1928

De barre toestand van het pad over het Rotsoordgebied. Links bevindt zich nu het bedrijf Tafelboom op N°32.

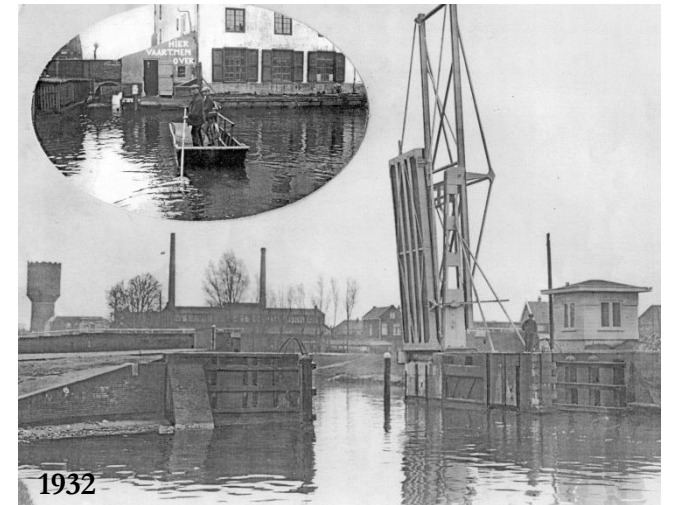

De wens om een brug te leggen stuitte al vele jaren op onenigheid over de financiering ervan tussen Utrecht en Jutphaas. Hooghiemstra van de lijnkoekenfabriek aan de Koekenweg in Hoograven nam het initiatief om geld in te zamelen bij het lokale bedrijfsleven. Van de kosten van totaal 9860 gulden droeg het bedrijfsleven een derde deel bij, waarvan de UMS op haar beurt driehonderd gulden om mede te profiteren van een snellere aan- en afvoer van de meubelen over de goed bestrate weg aan de overzijde (de Jutfaseweg). Om geld te besparen wenste het bedrijfsleven de brug aan te brengen profiterend van de aanwezige landhoofden (inundatiesluis-blokken) waardoor de

Het merendeel der meubels werd via de stations of beurtschippers geleverd en deels werd ook eigen vervoer ingeschakeld voornamelijk naar de grotere steden. In ieder dorp of stad van enige betekenis in Nederland was UMS vertegenwoordigd.

1929: Bedrijfskantoor met wachtkamer voor de dealers. Links het zaagdak a, daarnaast de voormalige ovenhal b.

te overbruggen afstand aanmerkelijk werd ingekort. Maar omdat het terrein, met name aan Hoogravense zijde, behoorde aan het departement van Oorlog en Marine duurde het lang voor de vergunning rond was. De brug werd slechts 3.40 meter breed waardoor een flinke vrachtwagen net aan kon passeren. De brug was een ontwerp van de heer A. van der Voorn, leraar aan de Middelbaar Technische School te Utrecht en gebouwd door de firma Gebrs. van Bentum aan de Herenstraat te Jutphaas. Op 30 april 1932 werd de brug door het dochtertje van het burgemeestersechtpaar Hamers geopend.

±1929

Frit Loeb liet na de overname van het Bredero gebouw deze voorzien van vijf dakkoepels voor licht én ventilatie.

1929

Op de najaarsbeurs van 1930 kondigde UMS aan dat het 'Queen Anne'-genre geheel verlaten was. Het publiek vroeg steeds meer naar 'modern' zonder lelijke lijstjes en versieringen ter ornamentering. Nieuwe meubeltechnieken (m.b.v. fineer en triplex) maakten nieuwe toepassingen mogelijk. Deze op de 'Haagse School' geïnspireerde modellen pasten bij de inzichten van 'modern wonen'. De nieuwe stijl was uitermate geschikt voor industriële, machinale productie.

Catalogi
1933 t/m 1935

Smalle, hoge buffetten werden vervangen door lage, brede dressoirs.

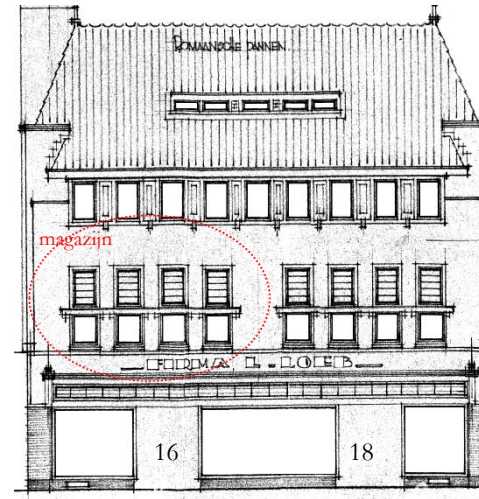
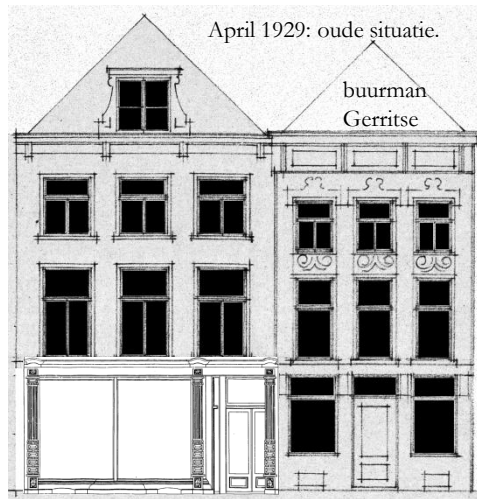
1931 Ontwerp D.L. Braakman

1930 Ontwerp van freelancer W. Barnasconi waarvan de invloed opmerkelijk was.

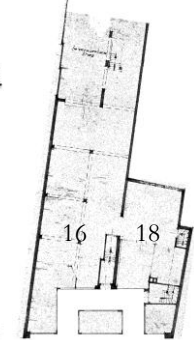

±1927

Verbouwing zomer 1929 met architect A. Kool. In 1948 volgde een nieuwe verbouwing/geveelaanpassing.

Stortvloed aan advertenties in de periode 1929-1930 in het periodiek Utrecht in Woord & Beeld ↓

twee etalages + een 'eilandetalage'

OUDE UTRECHT
De Oude Geschiedenis van Ganzenmarkt 16

L. LOEB / UTRECHT
16 Ganzenmarkt 16
Kleding / Meubelering
Gemakkelijke betaling

JANUARI * 1927					
Z	2	9	16	23	30
M	3	10	17	24	31
D	4	11	18	25	
W	5	12	19	26	
D	6	13	20	27	
V	7	14	21	28	
Z	8	15	22	29	

Het kost en verplicht U tot niets

26 04 1929 even bij ons te informeren naar de gemakkelijke betalingscondities. U overtuigt U dan tevens van onze groote keuze in linoleums, zeilen, karpotten, gordijnen, tafel- en divankleeden, buffetten, dressoirs, ameublementen, spiegels, schilderijen, ledikanten, bedden, matrassen, dekens enz. enz. Tevens groote keuze in kleding voor Dames, Heeren en Kinderen.

L. LOEB, Ganzenmarkt 16 UTRECHT

Onze vertegenwoordiger bezoekt U op aanvraag tot het geven van inlichtingen

Groote keuze in Kinderwagens en Rijwielen | Dagelijksche ontvangst van het nieuwste in Dameskleding

10 05 1929

Alles wat U noodig hebt

Meubelen, Linoleums, Zeilen, Tapijten, Dekens, Heeren-kleding, Dames-kleding, Kinder-kleding, Vitrages, Gordijnen, Ledikanten, Bedden, Loopers

leveren wij U op gemakkelijke betalingsvoorwaarden

L. LOEB GANZENMARKT 16
1/2 HET BUREAU VOOR MILITAIRE ZAKEN

ONZE NIEUWE MAGAZIJNEN GANZENMARKT 16-18 VERRIJZEN REEDS

De verkoop gaat door, groote keuze in meubelen, kleding, zeilen, tapijten, gordijnen, bedden, manufacturen enz.

02 08 1929

L. LOEB
Ganzenmarkt 16-18 - Utrecht
Levering op onze bekende gemakkelijke betalingsvoorwaarden

DEZEN HAARD

04 10 1929

kozen wij uit den enormen voorraad bij

L. LOEB GANZENMARKT 16-18 UTRECHT

MEUBELEN VAN LOEB

25 10 1929

ZIJN

COMFORTABEL en GOED
LAAT U INLICHTEN OVER ONS HUIURKOOFSYSTEEM

43 JAAR

01 11 1929

BESTAAT ONZE ZAAK zich telken jare uitbreidend, zoodat ook thans weer door verbouwing grootere verkoopruimte verkregen werd. Alleen HET HUIURKOOFSYSTEEM OP SOLIDEN GRONDSLAG zal zich op den duur handhaven

HEBT U BEHOEFTE AAN HAARDEN, KACHELS, BEDDEN, MEUBELEN, DAMES-, HEEREN- OF KINDERKLEEDING, WOLLEN DEKENS, bezoekt dan onze ruim geordeerde MAGAZIJNEN. In alle afdelingen vindt U zeker iets naar uw keuze.

De betaling regelen wij in overleg met den koper

L. LOEB UTRECHT
GANZENMARKT 16-18

07 02 1930

Jedere woning inrichting

kunt U kopen op zeer gemakkelijke betalingsvoorwaarden

L. LOEB GANZENMARKT 16 UTRECHT

28 02 1930

VEEL GELD IS NIET NOODIG

Wij leveren U op zeer gemakkelijke betalingsvoorwaarden: Meubelen, Kleding, enz.

L. LOEB GANZENMARKT 18 UTRECHT

21 03 1930

LOEB KOMT TOTU
MET ZIJN KLEEDING EN MEUBELEN
GEMAKKELIJKE BETALINGSVOORWAARDEN
UTRECHT
GANZENMARKT 16-18

Franso levering door geheel Nederland.
BEZICHTIG ONZE SPECIALE ETALAGES

COUPON.
 1a. Verzoeken toezending Catalogus.
 2a. Verzoeken Reiziger te zenden voor bespreking.
 3a. Ben van plan op _____ naar Utrecht te komen om uit te zoeken.
 Gelieve door te haaien wat niet gewanscht wordt en ons deze Coupon per post als Drukwerk (1/4 oia. postzegel) toe te zenden.
 Naam: _____
 Adres: _____
 28 07 1932 Plaats: _____

Per juli 1932 schakelde UMS over naar een rechtstreekse benadering van de consument met bezoek en catalogus. Mogelijk was dit het gevolg van de inzakkende markt veroorzaakt door de crisis in Duitsland. De verkoop van textiel in de winkel van de Ganzenmarkt bleef gehandhaafd omdat die als vanouds zeker zo belangrijk was.

Hans Eiser, net als Frits van joodse origine, was gedwongen om te emigreren vanwege Hitler-Duitsland. Hij zou het oude familiebedrijf aan de Ganzenmarkt per 1934 gaan runnen. Aldus vergaarde hij onder meer kennis van de kwaliteiten en van de in- en verkoop van stoffen. In 1937 trouwde hij met Loeb's enige dochter, Eliza Sibilla (Lieske).

Het risico van een eigen winkel aan de Ganzenmarkt was dat de overige meubel-detailhandelaars in Utrecht en omgeving dat zagen als een fabriekswinkel met alle voordelen van dien en vanwege deze oneerlijke concurrentie niet bij de UMS-fabriek kochten. De afzet die via deze winkel werd gegeneroerd was echter zó aantrekkelijk dat de winkel tot eind 1952 gehandhaafd bleef. Er werd regelmatig geadverteerd, met name in het Gooi en in Gelderland. De winkel aan de Ganzenmarkt was in vergelijking met vestigingen van de ruimschoots meer aan het adverteren. Frits Loeb kon zo zelf ervaren wat het effect was van adverteren, de ingezette acties en de prijsstelling en via de reacties van de winkelklanten zijn producten verder innoveren etcetera. Niet uit te sluiten valt dat de winkel tevens een fabrieksoutlet-functie had voor minder courante producten.

Ook in Den Haag kwamen nieuwe toonzalen en volgde men de thematiek van de catalogi van UMS.

SLAAPKAMERS
 IN MODERNE UITVOERING
 EIKEN MET NOTEN OF GEHEEL EIKEN

GROOTE KAST MET NOTEN DEUR 2284
 3-PERS. LEDIKANT
 1 NACHTKASTJE
 1 TAFEL - 2 STOELN
145 Gulden
 DEZELFDE KAMER met
 2 LEDIKANTEN en
 2 NACHTKASTJES
190 Gulden
 KAMER
 ZONDER NOTEN
 DUS GEHEEL EIKEN
130 Gulden

LOEB NOORDEINDE 107-109
 BETALING PER MAAND 10 GULDEN

07 01 1935 Haagse courant

ENGELSCH RIETSALON
 NOTEN GEPOLIETD
 BEKLEED MET PRIMA GOBELIN

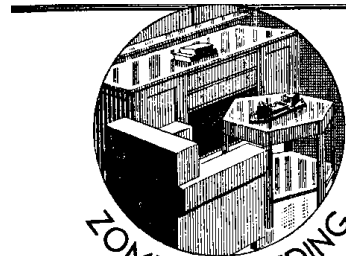

BANK, 2 FAUTEUILS f 155.-
 TAFEL f 65.-
 SALONMEUBEL f 27,50
 LEESLAMP f 27,50

BETAALBAAR MET f 10.- P. MAAND

LOEB
 NOORDEINDE 107 - 109

05 02 1935 Haagse courant

ZOMER AANBIEDING

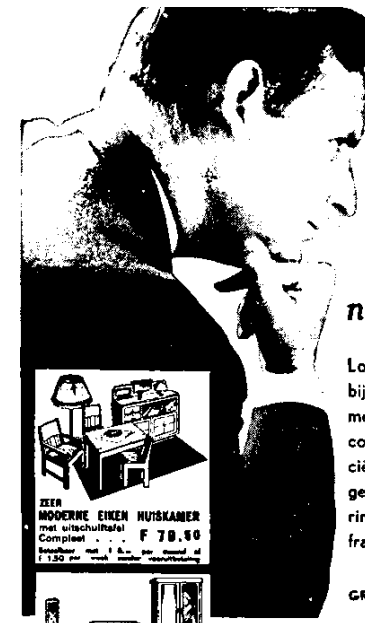
19 07 1930
 Sociaal
 Democratisch
 Dagblad
 'Voorwaarts'

Compleet massief eiken salona-meubement bestaande uit:
 2 Clubfauteuils, 4 stoelen met prima velours bekleed.
 1 modern dressoir, 1 salontafel
 Alles mass. eiken. Compl. f 185.-
 Conditie per week f 3.50
 of per maand f 14.-

SPREK MET LOEB EN 'T KOMT IN ORDE!

Geopend tot 6 uur, Zaterdags tot half tien.

LOEB
 OPPERT 57-59-61-63, R'DAM

09 11 1934
 Gooi en Eemlander

Hé daar - niet zoo piekeren

Loeb is er toch nog. Het komt bij Loeb in orde zonder dat U meer betaalt dan in een goede contantzaak en zonder financiële bezwaren. Tot f 250 geen vooruitbetaling. Alle leveringen onder volle garantie, franco door heel Nederland.

ZIEER MODERNE EIKEN HUISKAMER
 met uitschuifbare
 Compleet f 78,50
 Betaalbaar met f 10.- per maand of f 1,50 per week vooruitbetaling

GROOTE EIKEN SLAAPKAMER
 met 2-deurs spiegelkast
 Compleet f 139,50
 Betaalbaar met f 10.- per maand of f 1,50 per week vooruitbetaling

GRATIS bij aankoop van minstens f 75.-

LOEB
GANZENMARKT 16-18 - UTRECHT
 GEOPEND TOT 8 UUR ZATERDAGS TOT 8 UUR

VULCANA
 'n prachtig voor weinig geld. Compl. gepl. slechts f 62,50 (per week f 2.-)

22 10 1937 Arnhemse Courant

Gezelligheid kent geen...
 groote uitgave

Althans niet bij ons. Reeds vanaf een gulden wekelijks koopt U dagelijks meubelen, hoorden, deuren, badruim, etc. en zonder vooruitbetaling. Wilt U een bewijs? Komt U dan eens in onze zaak of stuur onderforoude coupon in, met Uw naam en adres.

SLAAPKAMERS
 67.- 85.- 127,50 etc.
 145.- 175.-
ENGELSCH KAMERS
 195.- 225.-
SALONS en HUISKAMERS
 In alle stijlen en in iedere prijsklasse. Groote sortering in Hoorden, Bedden, Wollen en Gestikte Dekens.
 Zend ons de coupon bij deze annonce voor onze schitterende MEUBELCATALOGUS of vroeg reizigerbezoek.

LOEB
 GANZENMARKT 16-18 UTRECHT

COUPON
 Gelieve mij gratis Uw meubelcatalogus te zenden. 3303
 Naam: _____
 Adres: _____
 Bezop: _____

In 1932, dus twee jaar voordat Cees Braakman toetrad tot het bedrijf, ontwikkelde binnenhuisarchitect (tevens architect) Ad Grimmon, één van de freelancers, voor UMS meubels onder de noemer 'Bouw Vorm Meubelen Grimmon'. De meubels werden gepresenteerd op de najaarsbeurs van 1932. Deze beursstand werd zeer gewaardeerd. De meubelen stonden ook op de meubelafdeling van De Bijenkorf te Amsterdam waar Grimmon regelmatig voor ontwierp. De 'perfectionistische' serie van Grimmon werd echter niet in productie genomen, omdat deze mogelijk ongeschikt was voor massaproductie. Na hartelijk overleg verbrak Dirk Braakman namens Frits Loeb en tot ieders teleurstelling het contract.

Ad Grimmon.

Cees Braakman (1917-1995), zoon van Dirk, ging in 1934 na zijn HBS diploma op 17-jarige leeftijd bij de UMS werken op de tekenkamer waar hij vanuit de praktijk het modeltekenen onder de knie kreeg. Via het uitwerken van technische tekeningen en schetsen tot eigen ontwerpen.

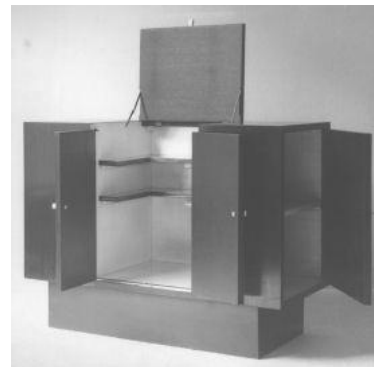
Dirk Braakman constateerde dat 'Het grote publiek nog niet zo ver is, dat het de goede strengmoderne meubelen met radicale sobere vormen koopt als serieproduct.' Doorslaggevend was wellicht de recente economische crisis: 'De tijden zijn er niet naar om pionierswerk te verrichten.'

De plannen werden opgeschort tot de tijd er rijp voor zou zijn. Cees Braakman bleek, hoe jong hij ook was, wel geïnspireerd door Grimmon. Grimmon had in 1932 zelfs de nieuwe woning van de familie Braakman mogen inrichten evenals de UMS stand op de najaarsbeurs.

Na de oorlog werden de ideeën over modern meubilair alsnog een succes onder de naam Pas-toe.

Cees Braakman

Een bijzondere situatie deed zich voor in 1932 toen zowel Frits Loeb als Dirk Braakman geld investeerden buiten de branche en er tegelijkertijd een langdurige werkstaking plaatsvond bij UMS vanwege een loonconflict.

Na een eerdere statutaire oprichting van een bouw- en exploitatiemaatschappij volgde onder meer op 22 april 1931 een verdere uitbreiding. Het door o.a. Frits Loeb, Dirk Braakman en H. Verwey geplaatste kapitaal bij het investerings-'vehikel' dat op slot bestond uit zeven N.V.'s leek bedoeld om winsten te halen uit nieuwbouwprojecten als in Tuindorp.

22 04 1931 Staatscourant
Acte van oprichting.

De Staatscourant van heden (no. 76) bevat de acte van oprichting van de N. V. Bouw- en Exploitatie-Maatschappij Thean de Derde, idem De Vierde, De Vijfde en De Zesde, allen alhier.

09 01 1932 K. v. Koophandel

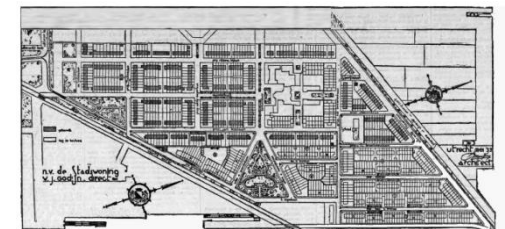
N.V. Bouw- en Exploitatie Maatschappij „Thean de Derde”, Rotsoord 1, bouw- en exploitatie onroerende goederen. Dir.: H. Verwey en D. L. Braakman, beiden Utrecht. Maatsch. kap.: f 10.000, waarvan geplaatst en gestort f 2250.

N.V. Bouw- en Exploitatie Maatschappij „Thean de Vierde”, Rotsoord 1, bouw- en exploitatie v. onroerende goederen. Dir.: H. Verwey en D. L. Braakman, beiden Utrecht. Maatsch. kapitaal f 10.000, waarvan geplaatst en gestort f 2250.

16 01 1932 Utr. Nieuwsblad

N.V. Bouw- en Exploitatie Maatschappij „Thean de Derde”, Rotsoord 1. Benoemd tot aandeelhouder volgens art. 5 lid 5 statuten, aangewezen om bij ontstentenis of belet v. d. geheele directie, tijdelijk m. h. beheer te zijn belast: Frits Loeb, Utrecht.

24 11 1933 Utr. Nieuwsblad

Bouw- en Expl. Mij. „Thean VII”, N.V., Dir. W. A. Hendriks, J. S. Roelofs, 55, Tel. 15524
IN TUINDORP ZIJN TRANS ALLE HENS AAN DEK
DE BELANBRUKE UITBREIDING IS IN VOLLEN GANG
PLANTSOEN- EN WEGENANLEGEN, KERKBOW - WOHNBOW

Aan de voorspoedige groei van het bedrijf kwam een einde, toen de crisis van 1929/1930 zich ook liet voelen in de meubelindustrie.

1932 :3 maart:

JUTPHAAS.--Molestatie van werkwilligen.--Sedert eenige dagen zijn een tweetal arbeiders uit deze gemeente. wonende aan den HOOGRAVENSCHEN WEG aan het werk gegaan bij de firma LOEB op de Helling te Utrecht, alwaar reeds geruimen tijd gestaakt wordt wegens een loonconflict. De stakers zijn over deze twee werkwilligen zeer verbolgen en elken dag worden zij bij het aan- en uitgaan der fabriek onder geleide van de POLITIE heen- en thuiswaarts gebracht, gevolgd door een groote joelende en tierende meeninge, bestaande uit personen die met de stakers sympathiseeren en op relletjes belust zijn. De werkwilligen worden tot aan het brugje over het stadswater nabij Rotsoord, vormende de grens tusschen de gemeente JUTPHAAS en Utrecht, begeleid door de Utrechtsche politie, waar de JUTPHAASSCHE POLITIE hen overneemt. De laatste dagen hebben de stakers een zoodanige houding tegenover de werkwilligen en de POLITIE aangenomen, dat de Burgemeester het noodig oordeelde tot handhaving van de rust en tot bescherming van de werkwilligen, versterking van de POLITIE aan te vragen, bestaande uit Rijksveldwacht, zoodat thans zoonoodig met kracht tegen de onruststokers kan worden opgetreden. De twee werkwilligen, van wie één georganiseerd en de ander ongeorganiseerd is, hebben ook tot de stakers behoord. Zij zijn echter van meening, dat indien zij langer zouden staken, zij geheel broodeloos zouden geraken. aangezien de firma LOEB, door andere personen in dienst te nemen, hen niet meer noodig zou hebben.

Toonkamers werden ingericht als verlengstuk van de etalage van de winkelier die ook vaak niet kapitaalkrachtig genoeg was om te investeren in uitgebreide winkelvoorraden. In een winkel kon men alleen de meeste gangbare modellen bekijken.

De eerste toonkamer op de fabriek (die van de Ganzenmarkt niet meegerekend) in 1929 had als gastvrouw mw. Sophie Westbroek van Senus van de administratie. Het er op na houden van toonkamers was een dure investering. Zeer opmerkelijk in schrale crisistijden. De winkelier kon er met zijn klant naartoe die daartoe een introductiekaart ontving. De verdienste kwam de winkelier toe, die zijn verkoopkansen verbeterde zonder daarbij risico te lopen.

Op de jaarbeurs van 1932 presenteerde UMS stalenbuisstoelen naar ontwerp van architect H.F. Mertens. Het frame was demontabel, opgebouwd uit diverse onderdelen en deze werden geleverd door rijwieleronderdelenfabrikant Hopmi. UMS was zelf niet ingesteld op het verwerken van metaal. Frits Loeb en de directeur Van Laar van HOPMI waren elkaars burens aan het Wilhelminapark. Het bleef bij een kortstondig 'avontuur'.

Scholen
Ziekenhuizen
Wachtkamers
Kantoren
Autobussen
etc. etc. etc.

vragen om

Ontwerp van meubelmaker-architect Gerrit Rietveld (1888-1964). De stoel bestond uit zes stalen buizen, zes torpedomoeren (een patent van de HOPMI) en een triplex zitting en rugleuning van UMS.

STALEN MEUBELN
UITNEEMBARE
MEUBELN VAN
STAAL

1932

IN EEN LAGERE PRIJSKLASSE

Utrechtsche Machinale Stoel- en Meubelfabriek
Rotsoord 113, Utrecht, Tel. 2675-14954 - Toonkamers: Catharijnesingel 34 (hoek Stationsstraat), Utrecht - Amsterdam, Frederikplein 12 (Opening Januari a.s.)

1936

Grand Hotel Gooiland te Hilversum. Met HOPMI meubelen, per 1934 in HOPMI beheer gemaakt.

Per 1931

TOONKAMERS
CATHARIJNESINGEL 34
HOEK STATIONSSTRAAT.

Per 1933

TOONKAMERS
FREDERIKSLEIN 12
5DE HUIS VAN UTRECHTSCHES TR.
TEL. 33549
AMSTERDAM

Per 1936

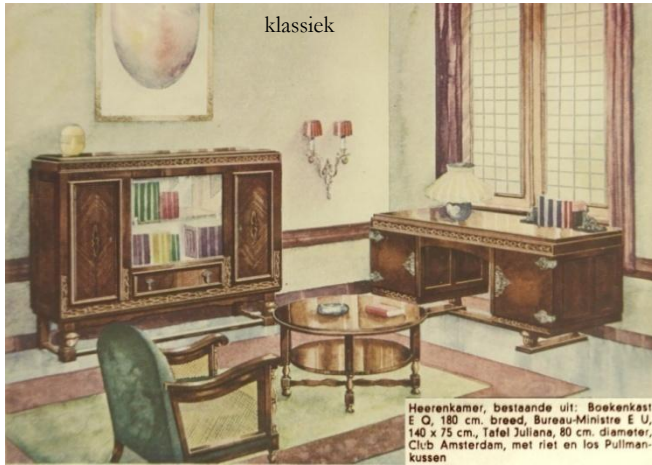
Toonkamer Laan van Meer-
dervoort 110 te Den Haag

1936 Ontwerp
D. Braakman

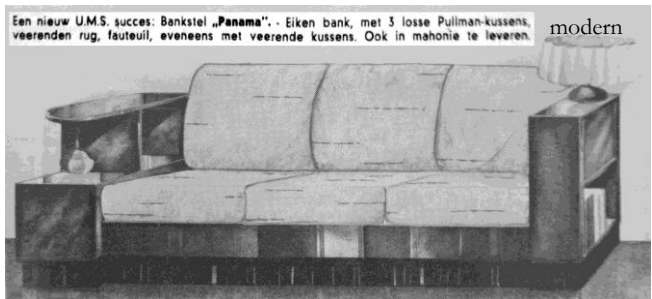
De grote vooroorlogse crisis in Duitsland maakte een hardvochtig einde aan de groei. Heel Nederland ging kleding en meubelen over de grens aanschaffen. De gevolgen voor de Nederlandse industrie waren rampzalig. Er stond slechts het voordeel van de aanmerkelijke verlaging van de grondstofprijzen tegenover. Het mooiste eikenhout bijvoorbeeld dat aanvankelijk voor 1000 mark per kuub gekocht werd zakte naar 10 gulden.

Evengoed waren de hiervan gemaakte meubelen niet concurrerend in prijs. Iedere week minder personeel, weer een machine stil, weer minder omzet. Vele branchebedrijven verdwenen. Loeb ging bezuinigen op alles tot en met het telefoneren van zijn vrouw. *tekst Braakman sr.*

klassiek

Heerenkamer, bestaande uit: Boekenkast E O, 180 cm. breed, Bureau-Ministre E U, 140 x 75 cm., Tafel Juliana, 80 cm. diameter, Club Amsterdam, met riet en los Pullman-kussens

Een nieuw U.M.S. succes: Bankstel „Panama”. - Eiken bank, met 3 losse Pullman-kussens, veerenden rug, fauteuil, eveneens met veerende kussens. Ook in mahonie te leveren.

modern

dealmagazine

NUMMER 2
1e JAARGANG
APRIL 1936

U.M.S.
DE WEGEN

HUISORGAAN VAN DE UTRECHTSCH
MACHINALE STOEL- EN MEUBELFABRIEK

De U.M.S. Fabrieken te Utrecht,
Rotsoord 1-13 - Tel. 12675-14954

Uw klant zal verstomd staan over de geweldige collectie meubelen, die hij te zien krijgt en U dankbaar zijn, dat U hem op onze toonkamers attent hebt gemaakt!

Uw klant heeft ook oogen en heel beste, weest U daarom de eerste, die hem op de U.M.S. Toonkamers attent maakt! U zult er geen spijt van hebben, dat beloven wij U.

Niemand kan U zoo goed helpen, als gij Uzelf. (Een uitzondering zouden wij willen maken met de U.M.S. Toonkamers)!

Blijf bij! Het gaat er mee als met een wedloopje. Is de winner éénmaal vóór dan kost het bovenmenselijke moeite de schade in te halen. U hebt direct al een grooten voorsprong, U kunt gebruik maken van de U.M.S. Toonkamers, waardoor uw eigen collectie plotseling met honderden procenten wordt uitgebreid! **BEZOEKT MET UW KLANTEN ONZE TOONKAMERS!**

U BENT WELKOM IN ONZE SHOWROOMS(Toonkamers)

INTRODUCTIE-KAART
No. _____

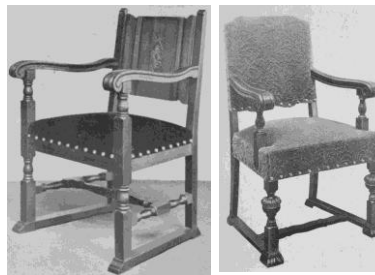
De Firma _____

Introduceert _____

tot de toonkamers te
Utrecht, Catharijnesingel 34,
hoek Stationsstraat
Amsterdam, Frederiksplein 12,
het huis van de Utrechtschestraat
Den Haag, Laan van Meerdervoort
No. 110, bij de Zoutmanstraat
18 De Toonkamers zijn geopend van 9-18
uur, ook Zaterdags

INTRODUCTIE-KAART

Deel van een vel met
introducieteksten

Stoelen in het genre 'Spaanse meubelen'. 'Granada' en 'Marokko' (freelance-ontwerper Van Kleef)

U.M.S. SERVICE

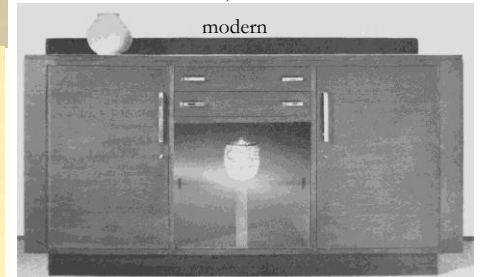
Een verkoop is bij U.M.S. niet afgelopen als het artikel bij U in de zaak afgeleverd is. Ja, soms begint 't voor ons pas. Onze service-afdeeling verleent U gaarne allen mogelijken steun bij onverhoopde klachten of andere moeilijkheden. Maak ruimschoots gebruik van de U.M.S.-Service. 't Is ons steeds een genoegen U van dienst te mogen zijn.

U.M.S. brengt vrijwel door het geheele land met eigen auto's bestellingen rond, zoodat U de meubelen thuis krijgt zonder rommelige, stoffige verpakking, met de minste kans op beschadigingen bovendien.

Modern en klassiek naast elkaar

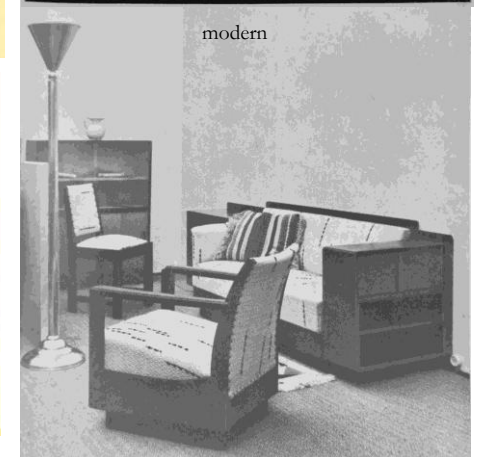
Klassiek dressoir nr. 3
Gothiek met rijk beeldhouwwerk

modern

modern

modern

Vergeet U niet, dat de toonkamers te Amsterdam zijn verplaatst naar Keizersgracht 808 (tusschen Utrechtschestr. en Amstel) Telefoon No. 33549

BRUIDSPAAR

4 febr 1937 huwelijk Hans Eiser & Liesje Loeb. "hotel des Pays-Bas"

Frits Cats	Ona Loeb
Veronica Meier	Mw. Cohen-Loeb
Lies Cats	Enny Ullmann
Sally Ullmann	W. van Laar
Celine Eiser	Anny van Laar
Otto Loeb	Leo Loeb
Neilly Loeb	Bep Meijers
Sally Eiser	Harry Loeb
Metha Loeb	Lily Kritz
Kees Ascher	de Hr. Krieks
Grace Loeb	Liesje Cohen
Fred. Meijers	Manuel Koeter
Anny Ascher	Mevr. van Esao
Dé Spanjaard	M. van Esao
Jet v. Laar	Rosa Koeter
Siegfr. Cohen	Ise Scheidemann
Lily Spanjaard	Theo Koeter
Mevr. Braakman	Corry Schilt
de Hr. Braakman	Herb. Loeb
Mevr. Krieks	Blanche Cats
	W. (Pam) Loeb

U.M.S.-besteldienst door geheel Nederland!

mei 1937

Snel, veilig vervoer van Uw bestellingen naar alle deelen des lands. Zorgvuldige verpakking, zóó van de fabriek in Uw winkel of bij Uw cliënt. Geen overladen, geen kans op beschadiging! Alles netjes in dekens verpakt, geen smetje, geen schrammetje! En bovendien geen rommel van houtwol of kisten! *Vraagt even onzen prijs.*

april 1936

UTRECHTSCHER MACHINALE STOEL- EN MEUBELFABRIEK U.M.S.

FABRIEKEN Rotsoord 1-13 UTRECHT TEL. 12675-14954

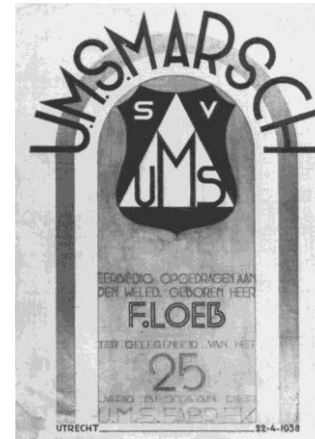
TOONKAMERS

UTRECHT Catherijnepl. 34 hoek Stationstraat Telefoon 16193	AMSTERDAM Keizersgracht 808 tusschen Amstel en Utr. straat Telefoon 33549	DEN HAAG L. van Meerdervoort 110 bij de Zoutmanstraat Telefoon 333466
---	--	--

De toonkamers zijn geopend op alle werkdagen van 9-6 uur, ook Zaterdags.

±1937

22 april 1938: zelfgemaakte omslag van een liedtekst van D. Braakman op muziek van Jan Coljé, en opgedragen aan Frits Loeb ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de fabriek.

Bij het 25-jarig jubileum van dhr. Dirk Braakman zong hij samen met Frits de UMS mars.

Dhr. Frits Loeb,

Dhr. Braakman

28 10 1938 De brand bij de Bergsche houtwarenfabriek werd de UMS bijna fataal.

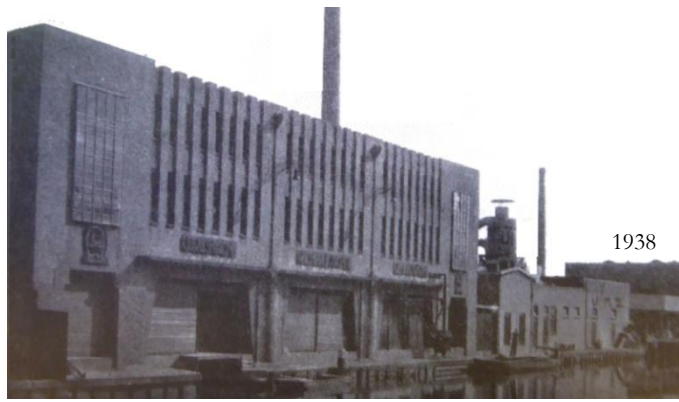
Nachtelijke fabrieksbrand aan den Vaartschen Rijn

De brandweer, die met groot materiaal was uitgerukt, bestreed het vuur met een negental stralen. Het vuur bleek te woeden in de bovenverdieping van het fabrieksgebouw, waarin een groote voorraad hout was opgeslagen.

Maar ook van de zijde van den Jutphaaschen weg werd een aanval op den vuurhaard ondernomen. Een slang, gekoppeld op de waterleiding, werd via een dekschuit naar de overzijde van den Vaartschen Rijn gevoerd en zoo kon het vuur van drie zijden worden aangepast. Doch eerst werden eenige luiken ingehakt teneinde de vlammen beter te kunnen bestrijden. In het fabrieksgebouw bevonden zich groote voorraden keukenmeubelen, zooals kruidenrekken, kastjes, tafels en stoelen.

1938

1938

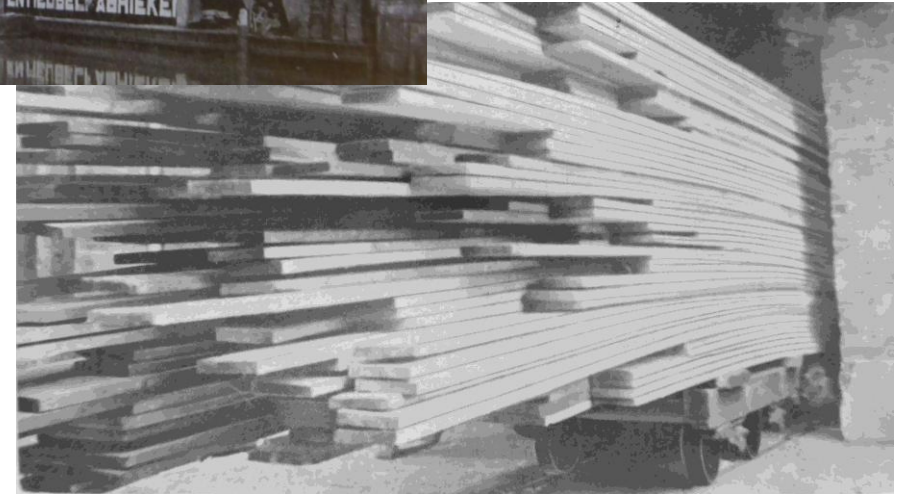

±1937

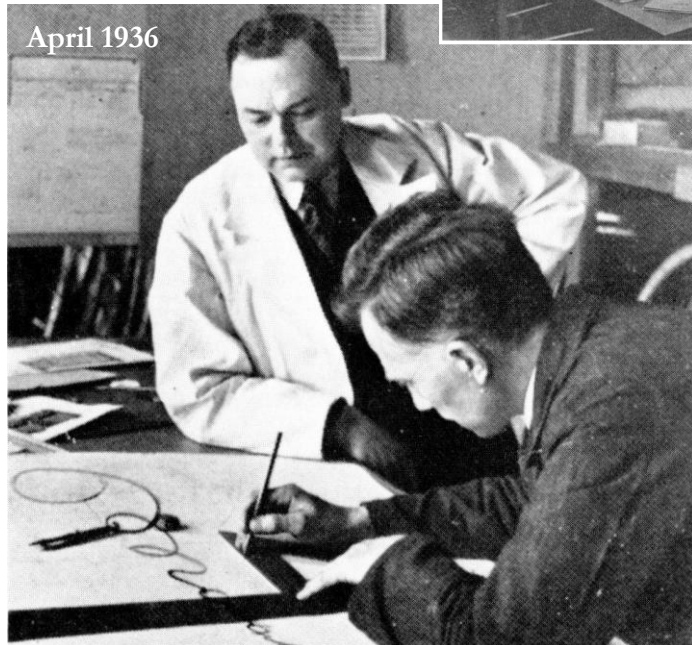
Omstreeks 1936 werd ook veelvuldig met edele houtsoorten gewerkt als esdoorn, coromandel, sycamore en berken naast licht-eiken. De interesse voor licht in plaats van donker meubilair ging hand in hand met de aandacht voor Scandinavische kunstnijverheid.

Frits Loeb in bespreking aan het hoofd van de tafel in het directiekantoor met rechts D.L. Braakman. →

Amerikaanse tijd klokken werden geplaatst om de gewerkte uren keurig te registreren. In het jubileumjaar 1938 telde het bedrijf 145 werknemers.

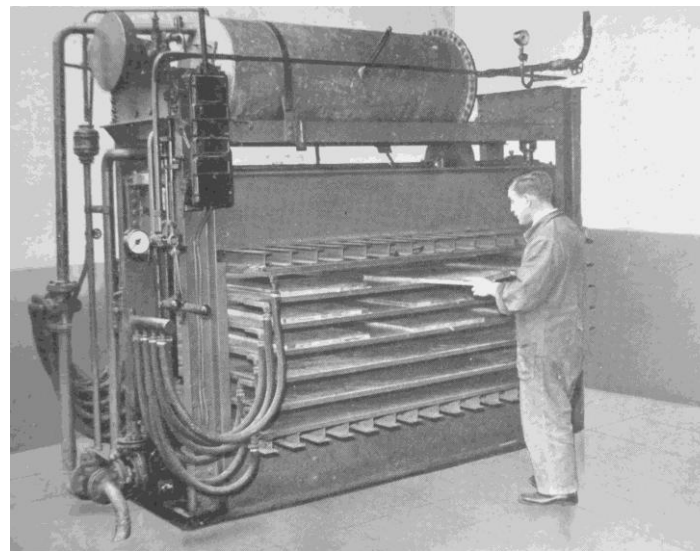

Maart 1936: velerlei houtsoorten op een lorrie

April 1936

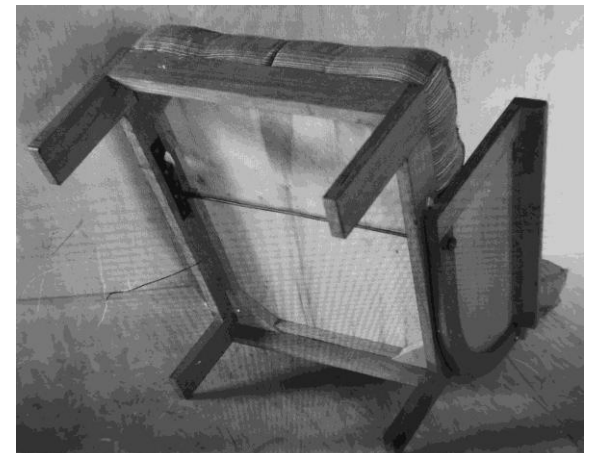
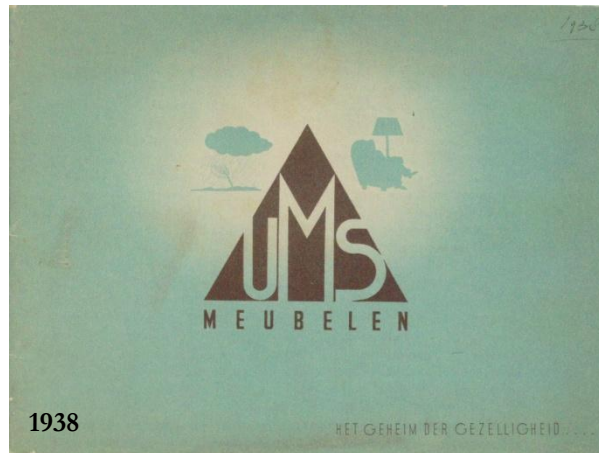
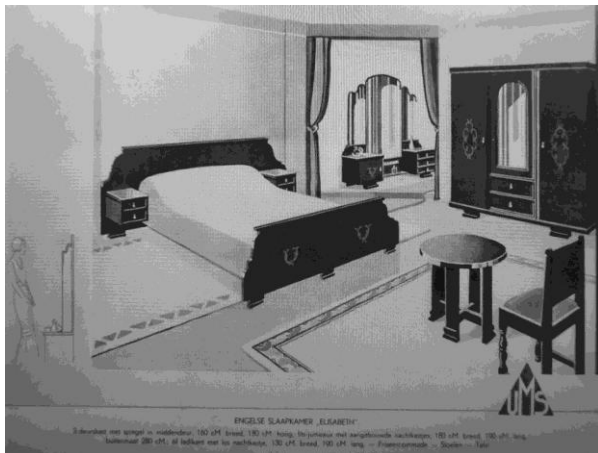
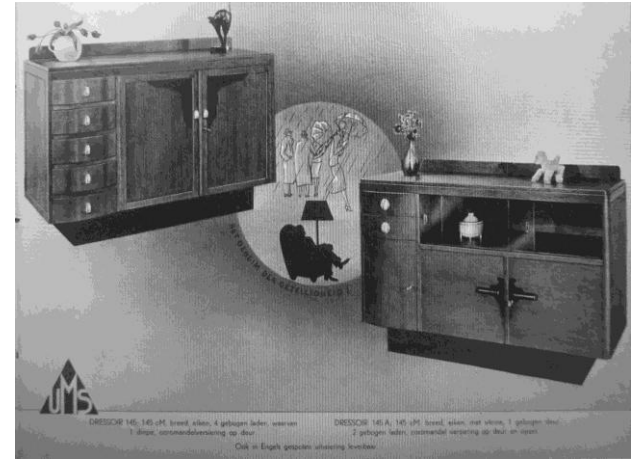
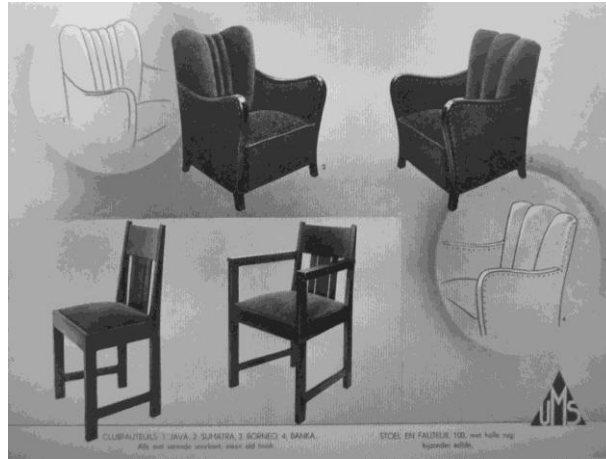
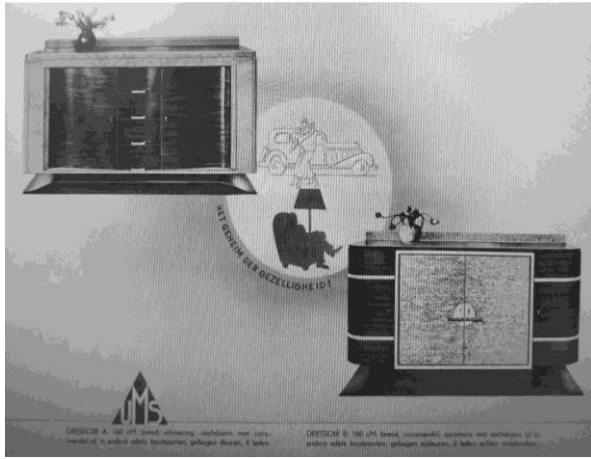
Frits Loeb met r. bedrijfsleider/ontwerper Dirk L. Braakman

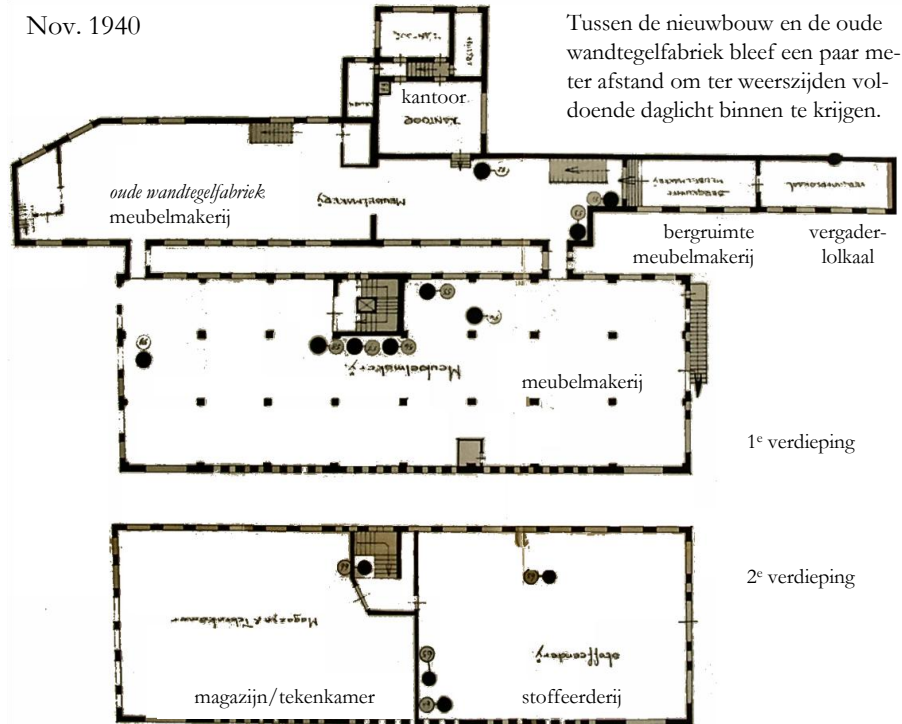
Nieuwe lijmpers aangeschaft in 1937

Tapingmachine aangeschaft in 1937

Nov. 1940

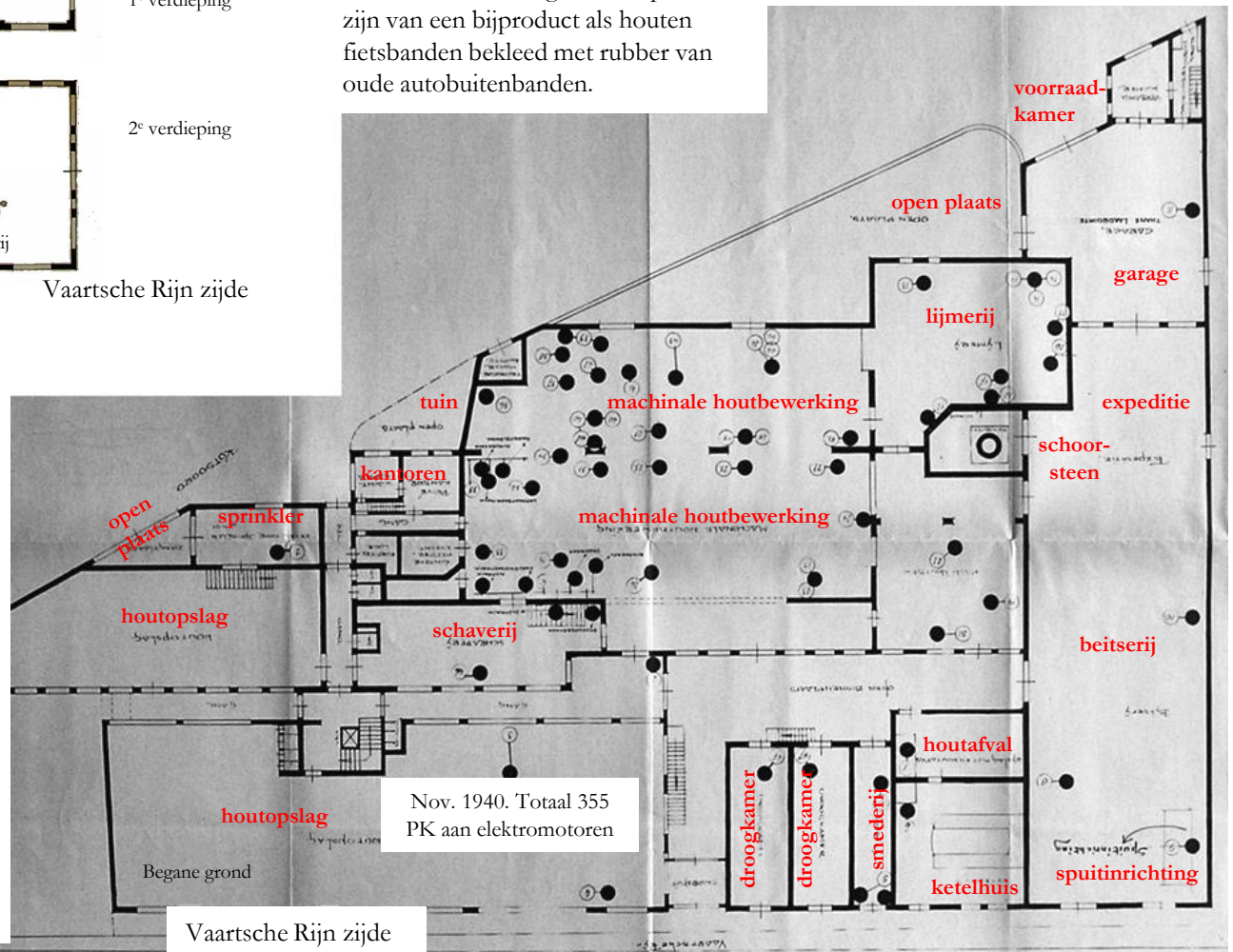
Tussen de nieuwbouw en de oude wandtegelafabriek bleef een paar meter afstand om ter weerszijden voldoende daglicht binnen te krijgen.

Vaartsche Rijn zijde

Mogelijk al in 1941 kwam er een Duitse 'zetbaas', een zg. Verwalter in het bedrijf. Op 1 januari 1942 werd de zaak verkocht aan de Berlijnse ondernemer Andreas Brand (firma Berger & Co). Loeb werd op 24 maart 1942 'ontslagen' omdat hij weigerde mee te werken met Verwalter Alexander Engelmann. Al veel eerder waren de joodse werknemers gedwongen om te vertrekken. Het personeel en vooral de procuratiehouder werd verboden contact te zoeken met Loeb. Bedrijfsleider Braakman fungeerde min of meer als 'directeur'. Op 1 febr 1941 had de Duitse Wehrmacht het pand met de toonzaal aan de Catharijnesingel 34 al geconfisqueerd. Op 30 juni 1942 verklaarde Frits Loeb dat hij het pand inbracht en in eigendom overdroeg aan de CV UMS als deel van het totaal pakket van eigendoms-overdracht aan Verwalter A. Engelmann. (het pand zou totaal uitgeleefd en met bomschade vanaf 23 mei '45 nog enige maanden in handen komen van de geallieerde strijdkrachten).

Voor alleen al de gezamenlijke voorraden van UMS was op 23 september 1942 ruim 200.000 gulden beschikbaar. De Duitse autoriteiten bepaalden de totaalprijs op 165.000 gulden. (De gedwongen verkoopovereenkomst vanwege de jodenwetten zou in maart 1946 nietig verklaard worden). Vanaf september 1942 zou alle productie naar het bedrijf van A. Brand te Berlijn gaan. Eind 1943 werden ook deze leveringen feitelijk gestopt wegens gebrek aan grondstoffen. In 1944 zou nog slechts sprake zijn van een bijproduct als houten fietsbanden bekleed met rubber van oude autobuitenbanden.

In november 1944 werd eerst de voorraad, (waaronder volgens een schrijven van Loeb het bij de overheid te claimen maar onverifieerbaar aantal van ca. 500 slaapkamers, 2000 stoelen en 1000 tafels) evenals een groot kwantum triplex en eikenhout in schepen naar het bedrijf van A. Brand te Joachimsthal bij Berlijn vervoerd. Vervolgens verdwenen in de maanden januari tot en met maart de machines, alle verdere inventaris, de elektrische bedradingen en zelfs het archief.

Vaartsche Rijn zijde

De meubelwinkel van het Joodse gezin van Ernst en Jenny Loeb aan de Breesstraat 161 te Leiden.

Al direct na de Duitse inval werd de familie Loeb mikpunt van intimidaties die door de bezetter en zijn nationaal-socialistische handlangers werden aangemoedigd. De etalageruiten van de winkel werden met biljetten met anti-Joodse leuzen beplakt. Dat de firma Loeb zelfs niet veilig was voor bedreigingen van binnenuit bleek, toen vader Ernst op woensdag 15 april 1942 in arrest werd gesteld nadat een kantoormedewerker met N.S.B.-sympathieën hem had aangegeven vanwege verboden wapenbezit: het ging daarbij om een dolkvormige briefopener. Na een detentie van twee weken in Scheveningen en een korte invrijheidstelling werd Ernst Loeb op maandag 20 juli 1942 definitief opgepakt en op transport gesteld om in Auschwitz te worden vermoord.

Sibilla, de moeder van Frits Loeb stierf op 19 maart 1943 en werd onder een schuilnaam begraven. Leopold Loeb, oudere broer van Frits en gynaecoloog, stierf in concentratiekamp Theresienstadt te Tsjecho-Slowakije op 23 oktober 1944. Broer Herbert ontsnapte met vrouw, drie kinderen en een oom van zijn vrouw (Alfred Goudsmit) in de meidagen van 1940 per boot naar Engeland. De oorlogsjaren brachten ze in de VS door.

Sibilla Loeb-Jumpertz

Personeelsbladuitgave van UMS 30 09 1943

UMS NIEUWS
30 Sept. 1943
MAANDBLAAD voor de medewerkers van de **UTRECHTSCHEN MACHINALE STOEL- & MEUBELFABRIEK "UMS" UTRECHT**

Zecals reeds is medegedeeld zijn door de Directie in overleg met den Socialen Voorman op alle afdelingen Afdelingsverbindingsmannen aangewozen om wel als volgt:

- Kantoor --- G. J. Bakker
- Machinale en buitenwerk --- A. van Bart
- Meubelmakerij --- H. Goerts
- Stoffoerderij --- A. van Walsom
- Beitsery --- Chr. v. d. Berg

Per 1941 had Loeb zijn woonhuis aan het Wilhelminapark 29 (met vooruitziende blik?) verhuurd aan dhr. Schipper voor 1400 gulden jaarlijks. De familie Loeb verhuisde naar de Nachtegaalstraat 92 bisA, naar een van de appartementen van een complex dat in 1936 gebouwd was met beneden een winkelgallerij.

Op 10 augustus 1942 dook Loeb onder met zijn gezin na de vernielingen aan en ontvreemding van een deel van zijn huisraad.

Lijst van verdere goederen van den Heer F. Loeb
Wachtelestraat 92 bis A, Utrecht uit Bureau Inventarisat. 65

1	hoofden met haaren.	f. 600.--	480
1	empire hoofden met haaren.	- 200.--	160
1	portelnoten in doosjes. antiek.	- 200.--	160
1	meubonle schrijftafel.	- 75.--	60
2	stoelen en 1 ermsfaul. meubonle.	- 200.--	160
1	Salontuill.	- 150.--	120
1	fauteuil met geschoren trap bebl.	- 150.--	120
1	spiegel w/vervelnoten lijst.	- 75.--	60
1	Perzisch vloerbed. 23 W.	- 600.--	480
1	Klein Perzisch vleesde.	- 150.--	120
1	Klein Perzisch vleesde.	- 150.--	120
1	Vloerbed meubonle Smyrna.	- 150.--	120
1	divan met velours divande.	- 185.--	148
1	grote limonade w/3 antenale.	- 350.--	280
2	ledlanten.	- 80.--	64
2	spiegeltrassan.	- 280.--	224
2	spiegeltrassan.	- 280.--	224
1	solien depon.	- 100.--	80
1	groscofleur wist onderstje.	- 80.--	64
1	bitchevne geschillerd vestje.	- 20.--	16
1	wit tafeltje.	- 10.--	8
1	groot Antiek Chineesch bord.	- 60.--	48
1	strand lamp.	- 75.--	60
1	stite stoel.	- 80.--	64
1	tafelbed kroonst.	- 80.--	64
1	Diverse wu-ambonleindheden.	- 100.--	80
1	Kristal, w.o. water-en vuyplizen wervum veel antiekne broodtrommel en versel. per edschoppen.	- 250.--	200
4	4 meubonle.	- 500.--	400
3	meer demesscheenen en	- 100.--	80
3	meer heermeubonle.	- 300.--	240
2	heerenstoelen.	- 100.--	80
1	heeren overjes.	- 100.--	80
2	womenstoelen.	- 90.--	72
1	waschmand met heerenondergoed en overhemden ant.	- 300.--	240
1	reel. heeren reisassessaire.	- 90.--	72
1	besch. elke torse moest wonen van Washery Bureau.	- 150.--	120
		f. 5870.--	4688

Aanvankelijk werd hij verborgen gehouden in het mortuarium op het oude AZU-terrein samen met een aantal anderen, onder wie de bekende varieté-actieste Heintje Davids.

Loeb heeft hier gewacht totdat hij met zijn vrouw en dochter kon onderduiken in een kamer-tje aan de F.C. Donderstraat tot de oorlog beëindigd werd.

Heintje Davids

Mortuarium van het academisch ziekenhuis aan de Catharijnesingel N°100.

UTRECHTSCHEN MACHINALE STOEL- EN MEUBELFABRIEK

TELEFOONNUMMERS 12675 EN 14954
POSTREKENING 51638
ROTSOORD 1-13

Bankiers
N.V. ROTTERDAMSCHEN BANKVEREENIGING
KANTOOR UTRECHT

UTRECHT, 22 Febr. 1943.

In februari 1943 werd het huis aan het Wilhelminapark gevorderd door de Duitsers. Er kwam aanvankelijk een tandartsenpraktijk in en later de administratie van de voedselvoorziening van de Duitse Wehrmacht. Na de bevrijding van Utrecht had de zogenaamde 'Town Major' namens de geallieerden het pand nog enige maanden in eigen beheer gehouden.

Wilhelminapark 29

Een ander pand van Loeb aan de Mauritsstraat 63 bleek in mei 1945 voor een belangrijk deel leeggehaald.

Mauritsstraat 63

Op 21 mei 1945 stuurde Loeb een brief aan de adviescommissie voor Rechtsherstel en Beheer (Maliëbaan 41) met het verzoek om met spoed aangesteld te worden als voorlopig beheerder om in staat te zijn het bedrijf weer in productie te krijgen en daartoe de opgespoorde machines en verdere apparatuur weer te monteren.

De zus van Frits Loeb was de moeder van Frits Ullmann. Hij was in Duitsland geboren en voltooide daar zijn rechtenstudie. Omstreeks 1933 vluchtte hij naar Nederland waar hij door zijn oom bij de UMS betrokken werd. Hij reisde naar Zuid-Afrika 'om exportmogelijkheden te onderzoeken' kreeg geen verblijfsvergunning en kwam in 1938 terug.

'Toen in mei 1945 de oorlog ten einde was, was de UMS een ruïne. Lege gebouwen, zonder machines, zonder elektrische leidingen, zonder hout of grondstoffen. Alles was geplunderd, verkocht, weggevoerd. Het was een troosteloos beeld van vernieling. Mijn 56-jarige Oom Frits, die duizend dagen in een kamer opgesloten had gezeten, en ik die na jaren van gevangenis, kampen (o.a. Westerbork) en onderduiken weer vrij kon ademen, liepen door deze kale gebouwen en vroegen ons af wat nu? Hij vroeg of ik bereid was met hem de schouder er onder te zetten. Een lange en moeilijke weg.

De oude medewerkers kwamen terug na jaren van ontbering. Braakman, Goené, Bosch, Geerts, Tholen, Abbenhuis en vele anderen. Halverwege mei 1945 ontdekte Loeb dat delen van de voorraad, het archief en de machines zich nog in het land bevonden. Ook hadden werklieden kleine machines en apparatuur veilig weten te stellen. Bij de PITT lag een afkortzaag met motor en een reeks onderdelen. Op Utrechts spoor stonden nog een paar wagons met houtbewerkingsmachines. Machines vonden wij terug in schepen van Delfzijl waar zij waren blijven steken op weg naar Duitsland, spoorwagons met verroeste fineerpersen en machines werden dichtbij de grens van de Russische bezettingszone teruggevonden. Wij kregen kredieten van de regering, onze rechten op het ge-roofde vermogen werden hersteld. De Duitse profiteurs, die dachten de buit al binnen te hebben, werden opgespoord en konden daarna Utrecht van achter de tralies bewonderen.'

MINISTERIE VAN FINANCIË COMMISSARIAAT VOOR OORLOGSSCHADE A. J. J. Luyten Rijksdeskundige No. 4051/46 Oorlogsschade 1944 Utrechtsche Machinele Staal- en Meubelfabriek "U.M.S." Rotsoord 1 te Utrecht Reg.No. 5044	Wageningen 7 Augustus 1946 Markt 7, Tel. 2208 74 posten. Totaal: f 62.646,82 Schade Enquete Commissie Woudenbergseweg Z E I S T 110-1100
---	--

De schade
 Door de Duitsers zijn in 1944 verschillende machines weggeroofd. Administratief kon worden nagegaan, dat de betreffende machines inderdaad aangeschaft waren, terwijl in het bedrijf kon worden geconstateerd, dat zij niet meer aanwezig waren, respectievelijk beschadigd waren. Voorgesteld wordt de schade te stellen op het bedrag van onvrijwillige taxatie, waarbij is uitgegaan van de nieuwprijzen per 9 mei 1940 en de waarde gesteld is op de boekwaarde of verkoopwaarde art 5, rekening houdend met de bouwjaar van de machines. De machines zijn behoorlijk onderhouden en gereviseerd.

TERUGGEVONDEN MACHINES UIT DUITSLAND.

1. Vandikte bank, Fabr.:Böttcher & Gessner	No. 34
2. Schraapmachine, Fabr.: Whitney	No. 10
3. " " Fabr.: Panhard & Levasor	No. 22
4. Fineerpers, Fabr.: Frits	No. 39
5. " " Fabr.: Frans Smulders	No. 40
6. Automatische vlakbank, Fabr.:Teichert	No. 23
7. Welsen schuurmachine, Fabr. Ernst Garstens	No. 9
8. Automatische cirkelzaag, Fabr.: Reiman	No. 24
9. Lintzaagmachine, Fabr. Danckaert	No. 18
10. Pennemachine, Fabr. Rietschoten & Houwens	No. 20
11. Vierzijdige boormachine, Fabr. S. Kiessling & Co.	No. 17
12. Dubbele automatische boormachine, Fabr. Kirschner	No. 19
13. Zwaluwtaartmachine (kayot) 110 x 90 x 110	No. 2
14. Boomenzaagmachine	No. 44
15. Automatische slijpmachine, Fabr. Teichert	No. 27
16. Decoupeerzaag	No. 5
17. Slijpmachine met 2 steenen	No. 36
18. Amperemeters, elektrische tafel	No. 60
19. 40 stuks schakelkasten	
20. Compressor (spuit)	No. 78
21. Ventilator (exhauster) spanen of lak	X
22. Exhauster	No. 44
23. Wagen boomenzaag	
24. 2 boilers buigmachine	X
25. 1 boiler " "	X
26. 27 transport wagons	
27. Walze met 35 rol	
28. Fineer en hout	
29. 1 vak lak	
30. 1 motor exhauster 30 P.K.	X
31. 1 motor 3 P.K. (kettingfrais frame)	
32. 1 motor 40 P.K. boomenzaag	X
33. Periode omvormer automatische boormachine	No. 19
34. Electro-motor (ongeveer 5 P.K.)	
35. " " " " " 5 P.K.	
36. " " " " " 10 P.K.	No. 15
37.2 " " " " " 4 P.K.	
38. " " " " " 7 P.K.	No. 7
39. " " " " " 3 P.K.	
40. " " " " " 1 P.K.	
41. " " " " " 1 P.K.	
deelen fineerzaag No. 42	No. 42
" stanmachine	No. 28
" kettingfrais	No. 29

NIET GERUGGEVONDEN MACHINES.

1. Holbeitselboor (Standaard)	No. 13
2. Beitel slijpmachine (met 6 steenen)	No. 1
3. Guillotine	No. 35
4. Waaler	No. 45
5. Lintzaagstrekmaschine	No. 49
6. Tapingmachine	No. 36
7. Hangspoor (boomenzaag) en takels	No. 52
8. 2 Bandschuurmachines en afzuiging	No. 54
9. 2 Handboormachines	No. 57
10. Metaal draaibank, Kolomboormachine, Smidse Werkbank en drijfwerk) en motoren	No. 67
11. Crinmachine	No. 75
12. Crinplukmachine	No. 76
13. Kussemachine	No. 77
14. Singer elektrische naaimachine	No. 84
15. Singer trap naaimachine	No. 85
16. Voedingspomp ketel (motor & drijfwerk)	
17. 2 Tafelboormachines (meubelmakerij)	
18. Slijpmachine schraapbank	
19. Buigmachine met mellen	No. 44
20. Kabinetcirkelzaag met 5 P.K. motor	No. 25
21. Verticale fraismachine "Danckaert"	No. 30
22. Verticale fraismachine	No. 31
Werkbanken	
27 Transportwagons	
Ongeveer 250 schroeftangen van 20 - 200 cm.	

1. 1 Schraapmachine, fabriek Whitney, 110 cm. werkkr. met autom. messen-slijpmachine met 12 schraapmesses, 6 slijpstenen, incl. 1 motor dr. str. sleerling 1000 t. 7 1/2 pk en een kortsluitmotor nieuwprijs f. 9.570,- verkoopwaarde 25%	f. 2.392,50
2. 1 Automatische cirkelzaagmachine, Fabr. Reiman, mod. KHM met aangebouwde motor 11 pk, incl. 3 cirkelzaagbladen bouwjaar 1931. Nieuwprijs f. 3.040,-, verk. w. 40%	" 1.216,-
3. 1 Vandikte schraapmachine, Fabr. Böttcher-Gessner, model MTE 120, met aangebouwde motoren, gedeelde walze- en persbak met ingebouwde slijp en afzuigrichting, incl. 12 beitels en 1 tafel, bouwjaar 1938, nieuwprijs f. 5.850,-, afschr. 4 jaar	" 3.978,-
4. 1 Automatische Twee-cilinder schuurmachine, Fabr. Hense (Garstens Nieuwenberg) 550 mm werkkr. compl. met 1 kortsluitmotor 10 pk, met 30, drijfriem en beveiliging, bouwj. 1929. Nieuwprijs f. 2.036,-, verk. w. 35%	" 712,50
5. 1 Automatische Vlakbank Fabr. Teichert model FUS/VOM2 met elektrisch slijpapparaat en 2 ingebouwde motoren bouwjaar 1930 met 15 beitels van Hignspeedstaal. Nieuwprijs f. 2.910,-, verk. w. 40%	" 1.164,-
6. 1 Elektrische lijnoprobmachine, Fabr. Fritz, model LDM werkkr. 1400 mm.	

'Nieuwe machines kwamen, uit Zweden, België, Zwitserland, Engeland, en later Duitsland, nieuwe knoppen aan de zo sterk gesnoeiide stam van UMS. Er was een geweldige achterstand in te halen, want in de oorlog hadden vele van onze collega's meubelfabrikanten niet stil gezeten. Hun voorraden en machines waren er nog om direct te kunnen beginnen na de aftocht der Duitsers. Wel hebben wij bij de wederopbouw veel hulp ondervonden van officiële instanties, aanvankelijk van de Nederlandse regering in Londen, rijksbureaus, ministeries en de herstelbank om ons op de benen te helpen.

Een nieuwe geest waaide door het oude bedrijf. Die kwam ook tot uitdrukking in de producten, die wij gingen vervaardigen. Meubelen voor een nieuw tijdperk. De balpoten, crapauds, de gothieke beelden werden overboord gegooid. Er kwamen moderne meubelen voor moderne woningen en voor een periode van herstel en vernieuwing.

In het bedrijf zelf kwamen jonge medewerkers met frisse ideeën. Een verjongde fabriek met een jonge en vrolijke stijl. Wij wilden niet meer gebukt gaan onder de erfenis van de depressie uit de twintiger en dertiger jaren met haar arbeidsconflicten haar onzekere werkgelegenheid die ook menige oudere werknemer onder ons verdriet en werkeloosheid gebracht had. Een jongere generatie wilde zich niet laten ontmoedigen door de geesten uit het verleden. Frisse ideeën van aanpak, organisatie en verkoop vonden ingang.

De oude toonkamers werden heropend, nieuwe kwamen erbij. De Benelux opende ons de weg bij de zuidelijke burenen. Pas-toe-meubelen, een nieuwe naam voor onze nieuwe stijl, vonden hun weg ver over de grenzen van Nederland.

De periode van 18 jaar, die ik nu heb beschreven, is maar een derde van de geschiedenis van ons bedrijf. Na het grootste dieptepunt betekende zij echter ook de grootste ontwikkeling. UMS-Pas-Toe is een voorbeeld geworden voor een meubelfabriek met een moderne organisatie, een produkt van goede en vastberaden vormgeving, een kwaliteit met goede faam en een ondernemende geest.

tekst Frits Ullmann.

'Al spoedig na de bevrijding organiseerden de zes-en-vijftigjarige heer Loeb en zijn neef Frits Ullmann onze eerste reis na de oorlog. We gingen op de fiets naar Amsterdam want daar zouden nog voorraden liggen van de totaal leeggeroofde fabriek. Het was een mooie zonnige dag. Op weg naar Amsterdam passeerden wij grote troepen Duitse krijgsgevangenen die over de afsluitdijk naar hun eigen land moesten marcheren. Mijnheer Loeb kon het niet nalaten hen spottend na te roepen. Hij had er het grootste plezier in dit "Herrenvolk" zo vernederd, moe en vuil naar huis te zien sjokken, na een voor hem en zijn familie zo lange en angstige onderduiktijd.'

tekst Cees Braakman.

Loeb trok langs de deuren van zijn vroegere werknemers: "We gaan er weer tegenaan."

Tot in 1946 stond de meubelsector onder toezicht van de overheid. Slechts die meubels waren toegestaan waarin op spaarzame wijze inlands hout werd verwerkt waardoor slechts een sobere uitvoering mogelijk werd. UMS begon met het uitvoeren van opdrachten van derden.

W. A. P. VAN DEN HEUVEL - UTRECHT

OOSTERKADE 27-28, hoek Brugsteeg
Telefoon 11302 — Postrekening 10401

BINNEN- EN BUITENLANDSCHE
TRANSPORTONDERNEMING
Scheepsbevrachter - Verhuren
in IJzeren Dek- en Vleetschuiten

UTRECHT, 31 Mei 1946.
NOTA voor
de U. M. S.,
Utrecht

SLEEPDIENST		AGENTUUR		van W. A. P. v. d. HEUVEL	
1946				Zegel	f 0 1 0
Mei	6	Huur van een 60 ton dekschuit 5 dagen	a F 5.= per dag	F	25 00
"	8	" " " 15 " openschuit 3 dagen	a F 2.50 per dag	"	7 50
"	9	" " " 20 " dekschuit 2 dagen	a F 3.50 per dag	\$	7 00
Totaal				F	39 50

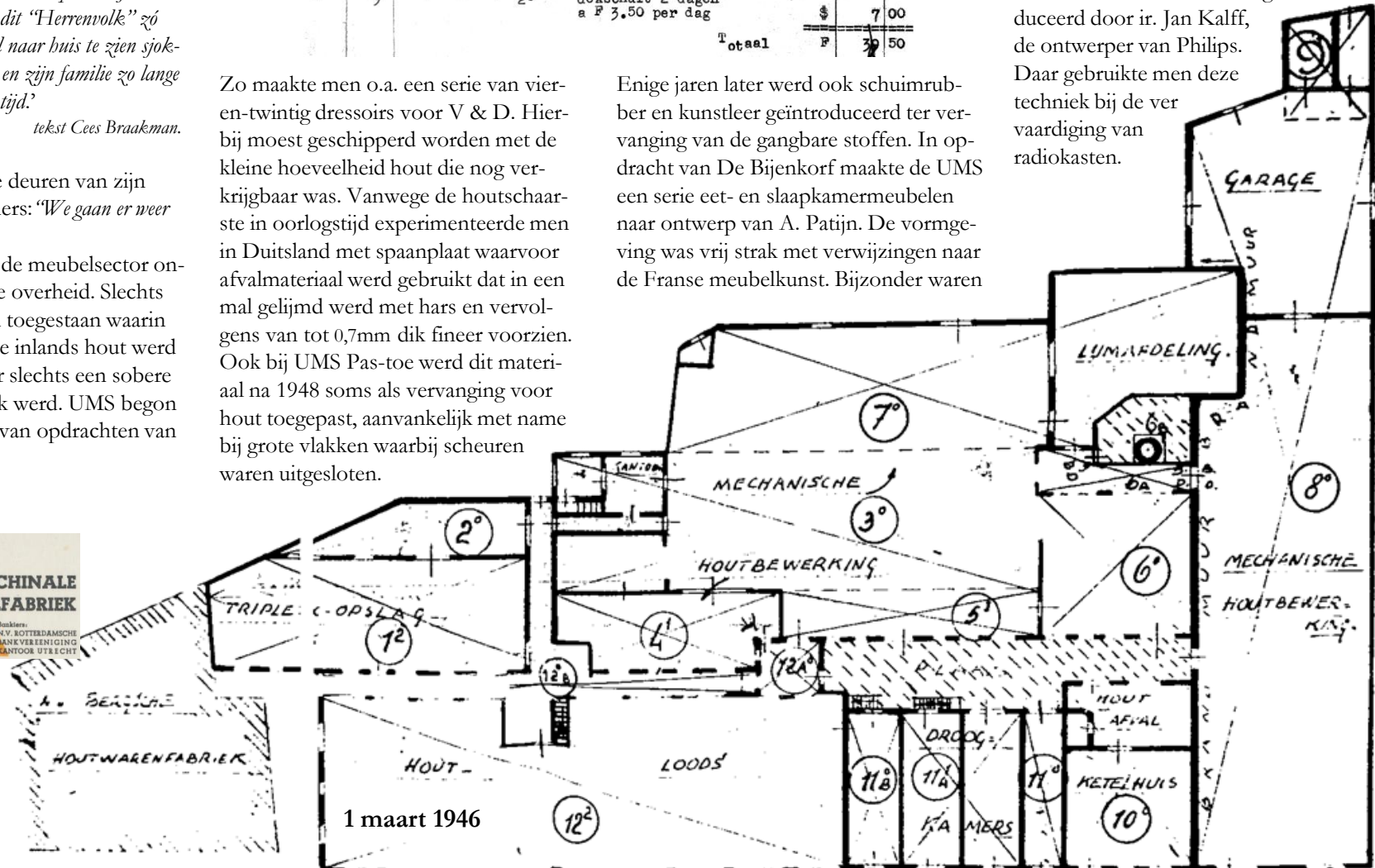
Zo maakte men o.a. een serie van vier-en-twintig dressoirs voor V & D. Hierbij moest geschipperd worden met de kleine hoeveelheid hout die nog verkrijgbaar was. Vanwege de houtschaarste in oorlogstijd experimenteerde men in Duitsland met spaanplaat waarvoor afvalmateriaal werd gebruikt dat in een mal gelijmd werd met hars en vervolgens van tot 0,7mm dik fineer voorzien. Ook bij UMS Pas-toe werd dit materiaal na 1948 soms als vervanging voor hout toegepast, aanvankelijk met name bij grote vlakken waarbij scheuren waren uitgesloten.

Enige jaren later werd ook schuimrubber en kunstleer geïntroduceerd ter vervanging van de gangbare stoffen. In opdracht van De Bijenkorf maakte de UMS een serie eet- en slaapkamermeubelen naar ontwerp van A. Patijn. De vormgeving was vrij strak met verwijzingen naar de Franse meubelkunst. Bijzonder waren

de deuren van het dressoir en de slaapkamerkast. Deze waren d.m.v. piano-scharnieren twee aan twee gekoppeld. Een belangrijk snuffje zat in de laden van het dressoir. De bakjes daarvan waren gebogen uit één velletje triplex met een nieuwe buigtechniek, het 'hoogfrequent persen' met minimale risico's op breuk van de houtnerf en het 'teruglopen'. Men kon veel sneller werken. Deze techniek was geïntroduceerd door ir. Jan Kalff, de ontwerper van Philips. Daar gebruikte men deze techniek bij de vervaardiging van radiokasten.

Op 1 mei 1947 werd door Frits nog een lening verstrekt van 20.000 gulden aan zijn winkel aan de Ganzenmarkt.

Frits ging veel op reis voor de inkoop van hout en andere materialen. Belangrijk was vooral het opzoeken van nieuwe leveranciers en het opzoeken en overnemen van partijen hout en fineer. Cees vergezelde Frits zeer regelmatig. De 28-jarige Cees Braakman, zoon van ontwerper Dirk had in 1945 de taken van zijn vader overgenomen. Frits herkende de potentiële ambitie van de jongeman als bedrijfsleider en stuurde, in navolging van hemzelf, Cees in 1947 naar de Verenigde Staten om kennis op te doen van het daar populair design en de nieuwste inzichten betreffende de meubelproductie. Cees bezocht maar liefst twaalf productiebedrijven in drie maanden en raakte zeer geboeid door de toepassingen van de Herman Miller Company.

Hij werd getroffen door allerlei technische vernieuwingen, die grotendeels het gevolg waren van ontwikkelingen in de oorlogsindustrie, nieuwe lijmsorten, nieuwe machines, geperfectioneerde mogelijkheden van het hoogfrequente persen enz. Het meest belangwekkend was dat de grote Amerikaanse meubelfabrikanten werkten met machines, die door lopende banden aan elkaar gekoppeld waren tot 'straten' waar, uit verregaand gestandaardiseerde onderdelen, meubelen werden gebouwd. Een en ander maakte een zeer efficiënte productiewijze mogelijk. Rechte en vlakke vormen waren daarbij gemakkelijker en vooral ook goedkoper te maken dan de diverse stijl-limitaties. Ook kon op deze manier zuiniger worden omgesprongen met materiaal, hetgeen zeker in de eerste jaren van schaarste na de oorlog een belangrijk argument was.

Huwelijk Cees Braakman

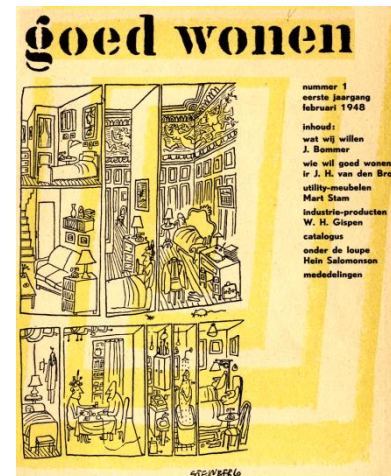
Daarbij kwam, dat er wat betreft het moderne meubel een gat in de markt zat. Bij terugkomst werd Cees het hoofd van het Pas-toe design team en verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de eerste moderne meubellijn. Deze was geïnspireerd op Amerikaanse ontwerpers als Ray en Charles Eames, welke hij bij Herman Miller leerde kennen.

Braakman haalde Frits Loeb, Loeb's schoonzoon Hans Eiser en Loeb's neef Frits Ullmann over om te werken met nieuwe productiemethoden met gebogen multiplex technieken. Al snel kwamen de eerste eiken en beuken series uit. Hierbij nam hij afstand van het vertrouwde ambachtelijke. De vormtaal in de VS was volkomen toegesneden op de industriële vervaardiging: strak en efficiënt.

De concurrentie ging door op oude collecties en koopgewoonten van hun afnemers terwijl UMS met een schone lei kon herbeginnen met deels nieuwe machines en collecties in moderne vormgeving.

Ook werden meubelfabrieken bezocht in Zweden om nieuwe ideeën op te doen en die zelf te implementeren in de eigen fabriek. Deze bezoeken leidden tot tegenbezoeken waardoor vruchtbare samenwerkingen ontstonden.

Naast het analyseren van de vakliteratuur waren bezoeken aan meubelbeurzen aan de orde van de dag. Keulen, Stockholm, Fredrika, Londen, Milaan etc. om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen op het gebied van vormgeving. Technische beurzen werden gefrequenteerd door Frits (meestal in Hannover) voor het aanschaffen van machines, apparatuur en gereedschappen. De reizen deed hij met plezier en steeds in gezelschap van één of meer van zijn medewerkers. Altijd luisterde hij naar ieders advies en opmerking. Hierdoor kon de UMS met nieuwe ideeën, nieuwe houtsoorten en nieuwe constructies uitkomen om aldus onder bezielende leiding uit te groeien tot één der modernste ondernemingen. De nieuwe productietechniek zorgde voor de ingetogen en sobere vormgeving die later het handelsmerk van de onderneming werd.

UMS sloot zich aan bij de Stichting Goed Wonen. Deze stichting propageerde een nieuwe leefstijl waar eenvoud en strakke lijnen een belangrijke rol speelden. Het betrof 'n aantal zittingen bergmeubelen naar ontwerpen van Mart Stam, uitgevoerd in blank eiken. De bergmeubelen waren ontworpen in een moduulsysteem met verschillende standaardbreedte- en hoogtematen. Alle meubelen werden door de Stichting Goed Wonen onder eigen naam op de markt gebracht. Het inspelen op de beperkte afmetingen van de gemiddelde Nederlandse woning (vanwege de grote woningnood na de oorlog) de bescheiden financiële mogelijkheden van de consument en de wisselende eisen die in een gezinssituatie aan meubilair werden gesteld was ook de in 1948 geïntroduceerde merknaam 'Pas-toe' op 't lijf geschreven en werd mede hierdoor een ongeëvenaard begrip.

Verskillende soorten ruggen, zittingen en leuninggen voor stoelen bijvoorbeeld of verschillende deuren en opzetten voor kasten deden de collectie veel groter lijken dan ze was. Deze rationalisatie maakte het productieproces efficiënter en dus goedkoper. De klant kon dat assortiment aan losse onderdelen naar eigen smaak toepassen en zo zijn of haar individuele kast of stoel samenstellen. De functie van bedrijfsleider en ontwikkelaar van nieuwe collecties bleek niet gemakkelijk te combineren en daarom werd Cees Braakman hoofd ontwerper (industriële vormgever) en per 1949 ook technisch directeur genoemd. In 1978 zou zijn carrière eindigen.

De slaapkamer die de UMS op de najaarsbeurs van 1948 onder de naam 'Pas-Toe' presenteerde was het begin van de zg. sobere en economische 'eiken-serie'. Het was gemaakt uit vlak multiplex plaatmateriaal afgewerkt met eikenfineer. Spoedig kwamen er ook eet- en woonkamermeubelen. Doordat de meubelen in het algemeen rustig en terughoudend van uiterlijk waren, pasten ze in de meest uiteenlopende situaties.

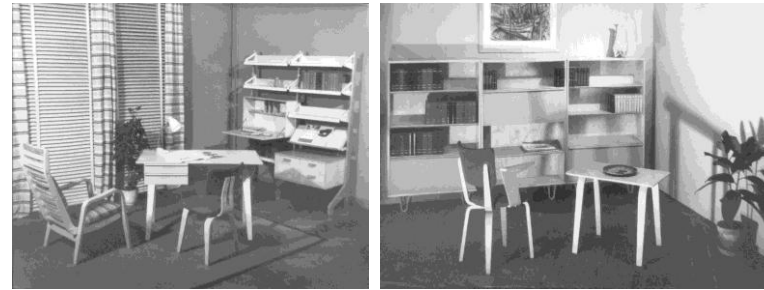
Dit 'passe-partout'-principe werd verwerkt in de merknaam en gebruikt om de 'eikenserie' onder de aandacht van het publiek te brengen. De meubelen hadden allemaal vrij streng-kubistische grondvormen. De zijwanden waren volkomen vlak.

Ze kregen een accent doordat de boven-, onder- en voorzijde enigszins uitstaken.

Dit werd veroorzaakt door het gebruik van halfronde massieve lijsten, die de kopse kanten van het meubelplaat afdekten. Een dergelijke rol speelden ook de afdeklijsten van de deuren en de laden, die tevens dienden als handgrepen. Verder stonden de kasten niet meer op een massieve plint maar op pootjes. Afgezien van deze zorgvuldige detaillering bleef decoratie geheel achterwege. De maatvoering was bescheiden gehouden. Door het toepassen van een beperkt aantal standaardmaten werd het mogelijk uit meer eenheden een groter geheel op te bouwen.

Om de potentiële klant te bereiken en bewust te maken werd uiterste zorg besteed aan de promotie.

Ook na de oorlog werden naast moderne stijlen nog altijd modellen in 'Old finish' aangeboden.

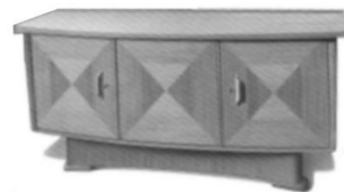
1947 Ontwerpen voor UMS door Alons en Jansen

In de UMS toonkamers vindt U de meubelen, die schoonheid in UW huis zullen brengen. Prachtige Gothische stoelen..... fraaie Oud-Engelse kamers. Het warme bruin van het Old-finish vormt een mooie achtergrond voor de artistieke wefelsels der stoelbekledingen. Welk een kleurenharmonie!

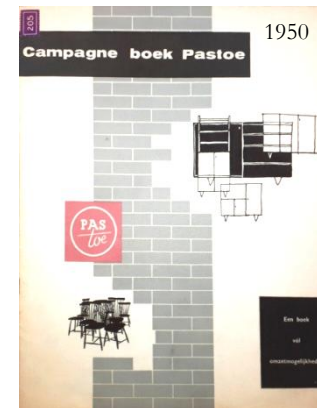
Catalogus 1948

U vindt er ook het moderne meubel in lichte, levendige houtsoorten uitgevoerd en met bekledingsstoffen in vrolijke kleuren.

In de UMS toonkamers vindt ieder de schoonheid die past bij zijn aard.

1948 dressoir 'Eric' / Cees Braakman

Campagneboek 1950:
'Onze ontwerpen doen geen concessies aan historische vormen, versieringen of nabootsingen van echte of geïmiteerde stijlen. Zij willen slechts voldoen aan de eisen, die de moderne samenleving en de moderne woning stelt, zowel wat de afmetingen, als wat het nut en het onderhoud aangaat.'
'Mede met het oog op de woningnood en de geringe koopkracht zijn alle modellen afzonderlijk verkrijgbaar.'

'De moderne woninginrichting moet flexibel zijn, ze moet kunnen meegroeiën met huis en gezin, zodat men onder alle omstandigheden een passend, doeltreffend en harmonisch geheel houdt. Bovendien kunnen alle modellen door een uniforme vormgeving gemakkelijk met elkaar gecombineerd worden.'

'Verschillende bergmeubelen zijn zowel in de huiskamer, zitkamer en slaapkamer te gebruiken en zelfs de éénkamerwoning is met 'Pa-stoe'-meubelen gezellig in te richten.'

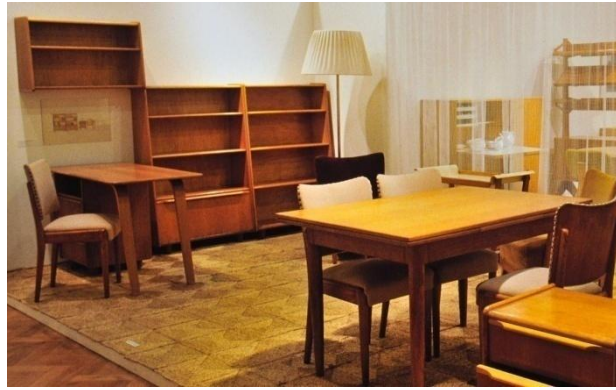
Overigens duidt de merknaam zelf al op deze eigenschap: de term 'Pas-toe' was bedacht als woordspeling op 'passe partout'.

±1948

Ontwerpen van Cees Braakman (op twee na)

1946-1948 Ontwerper Mart Stam

1948 Eikenserie

1948 Dressoir 'Eric'

1949 'Rolo'eikenserie

1950

1951 Kaptafel

1950 Bank met kenmerkende luspotten

1951 Berkenserie

1952

1952

Woonruimte was schaars en vele jonge stellen begonnen hun 'zelfstandige' bestaan in het huis van de ouders of familieleden. Een meubel kon dus niet louter mooi zijn maar het moest ook slim in de kleine ruimte functioneren. Pas-Toe maakte het mogelijk afzonderlijke meubels aan te schaffen die bij elkaar toch een harmonisch geheel vormden en die afhankelijk van vergroting van de woonruimte uitbreidbaar waren in een zelfde stijl: praktisch, esthetisch en betaalbaar, modern, licht en op allerlei plekken te gebruiken. Het meubel paste letterlijk overal: passe-partout. De jaren erna zouden nieuwe hout- en fineersoorten geïntroduceerd worden en de modellen functionele aanpassingen ondergaan in industriële stijl.

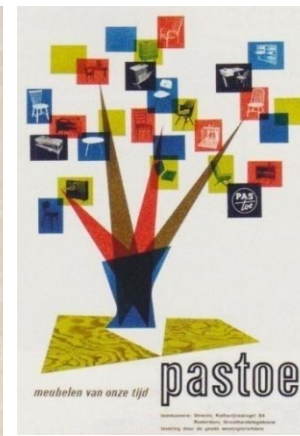
1951 Berkenserie

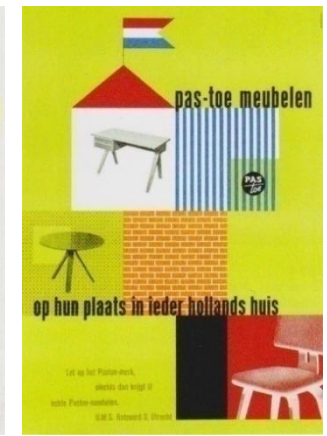
1949

1949 Catalogus

1950 Ontw. O.Treumann

1950 Ontw. Sierman, Wernars

±1950

UTRECHTSCH NIEUWSBLAD
4 november 1949

‘Een houtverwerkingsbedrijf, filiaal van de NV Bergsche Houtwarenfabriek te Rotterdam, werd in de avond van 3 november 1949 volledig in de as gelegd. Dankzij kordaat ingrijpen en een overvloed aan bluswater op enige meters afstand werd het bedrijvencomplex van Loeb (ten tweede male) behouden.’

**DE HEER F. LOEB DIRECTEUR
U.M.S.**

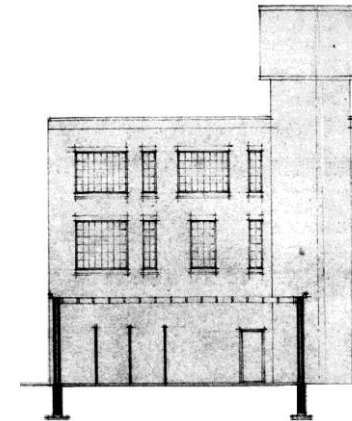
Opgericht is de N.V. Utrechtse Machinale Stoel- en meubelfabriek UMS te Utrecht, ten doel hebbende de voortzetting der zaken van de commanditaire vennootschap Utrechtse Machinale Stoel- en Meubelfabriek UMS, handel drijvende in meubelen, meubelstoffen, houten huishoudelijke artikelen enz. Van het maatschappelijk kapitaal ad. f 500.000, verdeeld in 500 aandelen a f 1000, waarvan 25 aandelen serie a, 405 gewone aandelen b en 70 cumulatief preferente aandelen, zijn geplaatst 25 aandelen a, 201 aandelen b en alle cumulatief preferente aandelen, die worden volgestort door inbrenging van het bedrijf der vroegere Utrechtse Machinale Stoel- en Meubelfabriek UMS.
De directeur is de heer F. Loeb. Commissarissen zijn mevr. S. Loeb-Cats en S. H. Eiser. 07 10 1949

1950

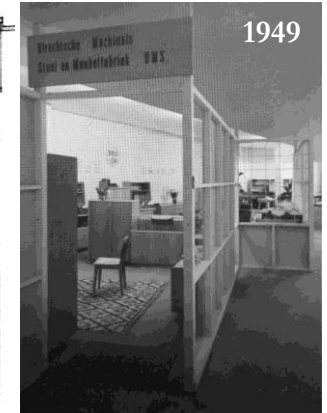

Frits Loeb zag zijn kans schoon om op de vrijgekomen plek zijn bedrijf uit te breiden. Een jaar eerder was de nieuwe productie- en verkoopformule van zelf in elkaar te zetten meubelen gelanceerd onder de naam Pas-Toe.

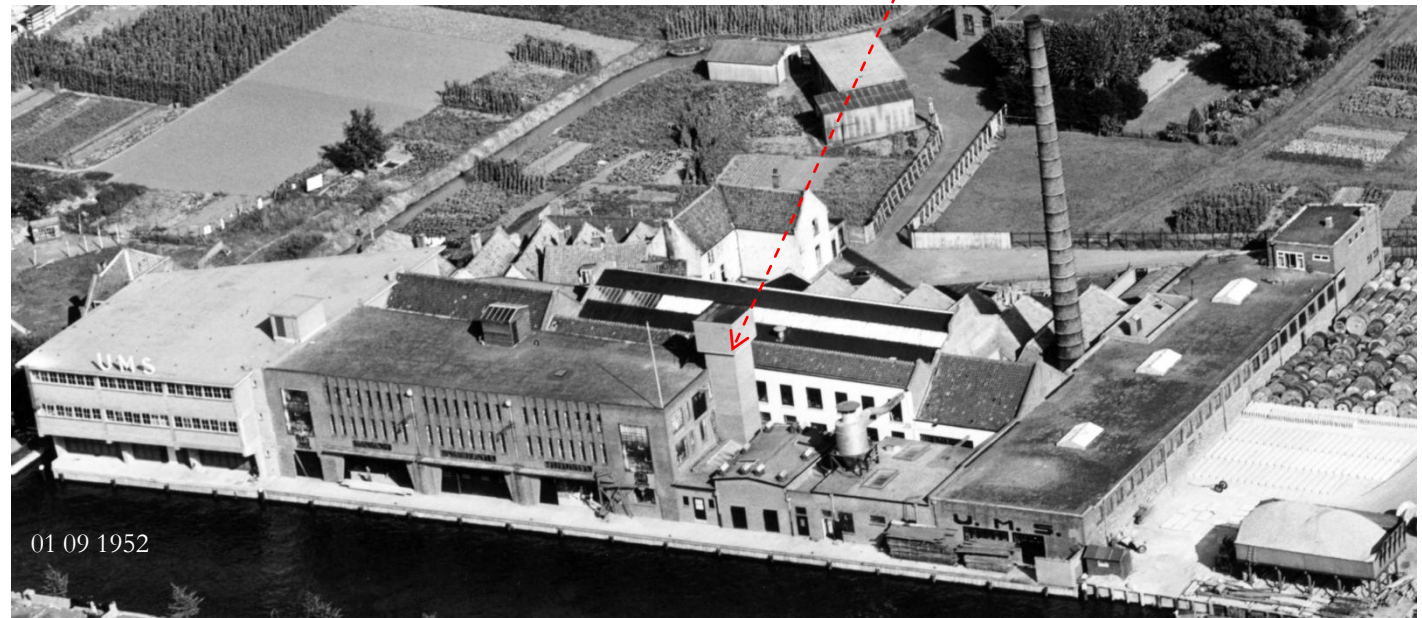
In november 1951 wist Frits Ullmann na eindeloos onderhandelen tot een financieel vergelijk te komen tussen de stad Emden en de fabriek in verband met in beslag genomen slaapkamermeubilair in begin 1945 (Het betrof de lading in een schip afkomstig van Utrecht). Deze was door het stadsbestuur doorverkocht aan inwoners die hun huisraad waren kwijtgeraakt veroorzaakt door geallieerde bombardementen. De uiteindelijke vergoeding werd bepaald op 68.000 Reichsmark.

1948: Bouw liftschacht

Stand op de jaarbeurs

01 09 1952

1950-1959

jaarbeurs 1952

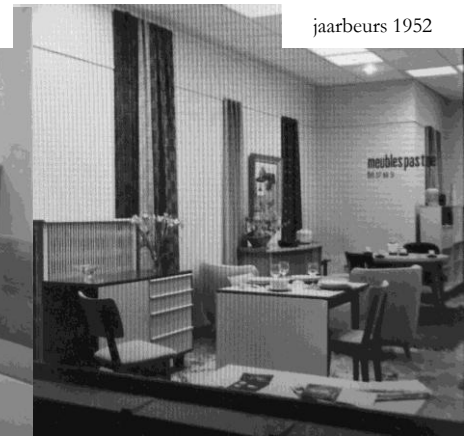
jaarbeurs 1952

jaarbeurs 1952

jaarbeurs 1952

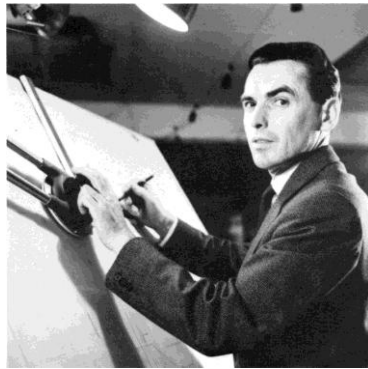
Ook werden nieuwe woonkamers gepland in Utrecht, Den Haag, Amsterdam, Rotterdam, Brussel en Antwerpen.

1950-1955

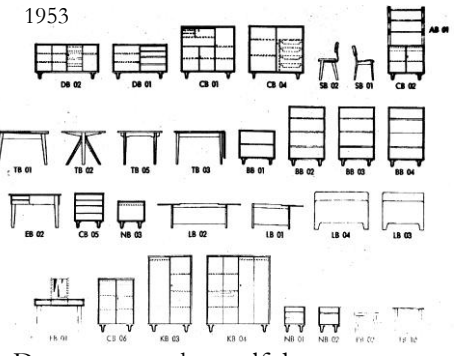
1953

1959: Cees Braakman

1953 Meubel naar maat

De consument kon zelf de gewenste indeling bepalen en desnoeds hele wanden opbouwen: dit maakte een efficiëntere benutting van het vloeroppervlak mogelijk, een belangrijk argument gezien de geringe afmetingen van de Nederlandse doorsnee woning.

Allemaal ontwerpen van Cees Braakman.

1953

1955

1954

1955-1956

1957

1959 Voorslagserie

1954 Berkenserie

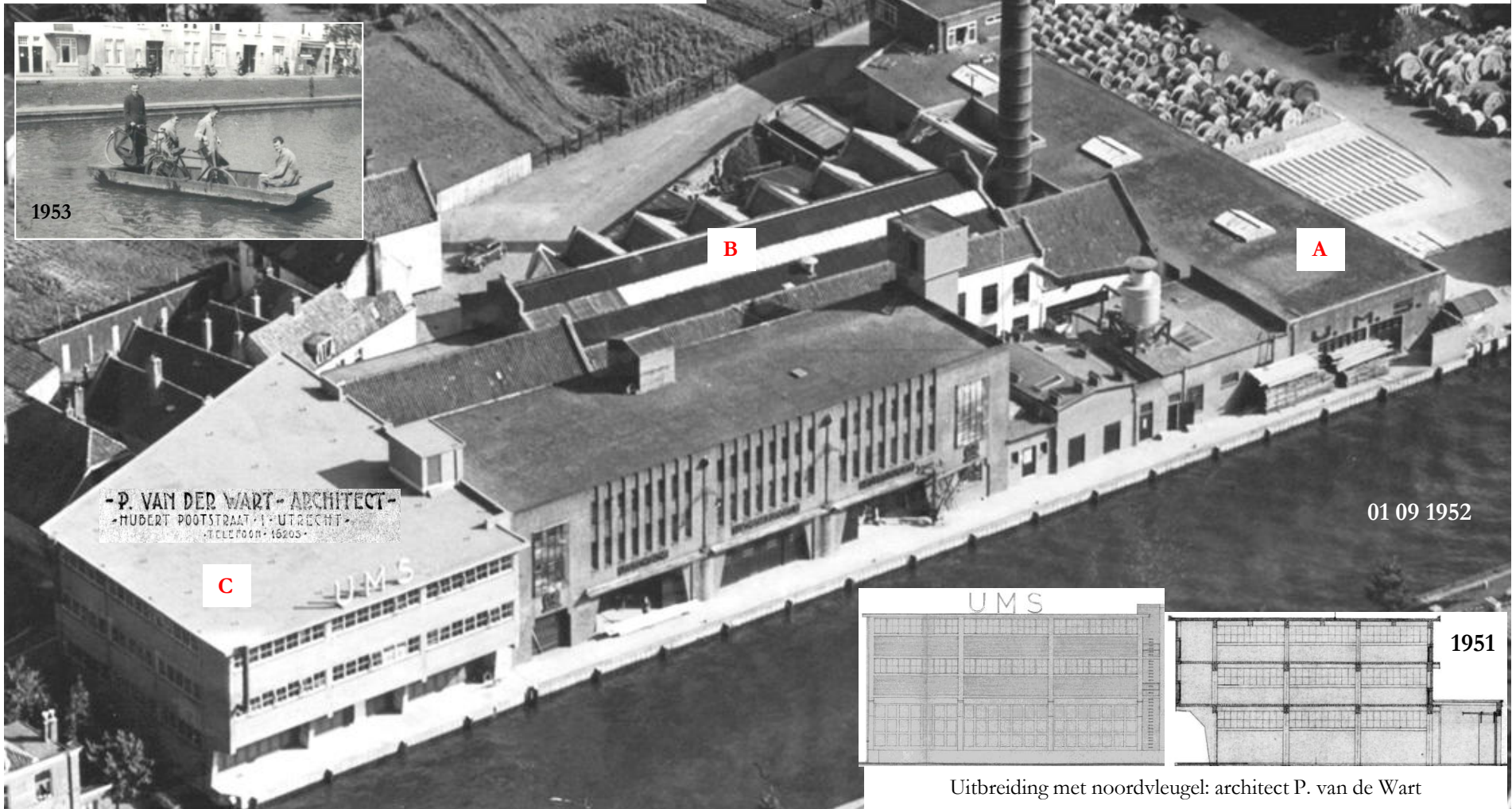

1955 ?

±1952

1946-1968: Herman en Nel Grobbe hadden een slagerij aan de Jutfaseweg 63, tegenover de UMS. Gelderse rookworsten koken en roken deed hij zelf. In de werkplaats achter de zaak was de rookoven. Als deze in gebruik was kwam de geur van het roken je van ver tegemoet. Voor het roken werd er bij UMS Pas-toe, het zaagsel en mot van eiken en beukenhout gehaald. De droge worsten die ze maakten hingen aan haken in de winkel.

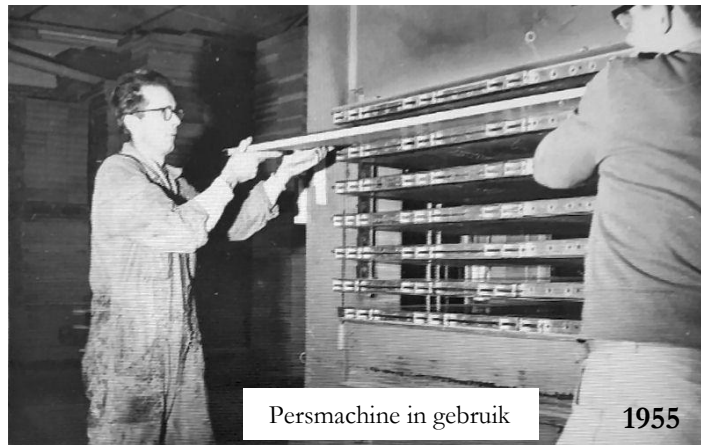

Persmachine van FRIZ Präzisionsmaschinenbau, Stuttgart.

Persmachine in opstelling

Persmachine in gebruik

1955

Stoffeerderij

Hans Eiser, zou verantwoordelijk blijven voor de inkoop van stoffen. Eén van de leveranciers was 'De Ploeg'. Die leverde smaakvol geweven meubelstoffen, bijvoorbeeld toegepast als bekleding op een strak vormgegeven bank. Het waren 'eerlijke' stoffen gemaakt van katoen en wol die je in de jaren 1950 tot 1980 kocht in in de 'betere' interieurzaak. De stoffen werden ook gepropageerd door de stichting 'Goed Wonen'. Weverij De Ploeg opgericht als coöperatie, is nog steeds actief.

1950: Stalen van meubelstof van 'De Ploeg' voor UMS. Reliëfweefsel door verschillende garendiktes. Vier bunches aan elkaar, ± 50 stalen in verschillende kleuren in wol en katoen. Alle stalen hadden een aangienet nummer: katoen nrs 5001, wol nrs 1658. De stalen werden bijeengehouden in een kartonnen houder met messing schroeven en stalen haken. →

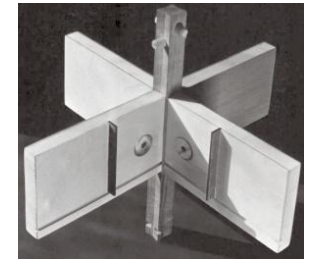
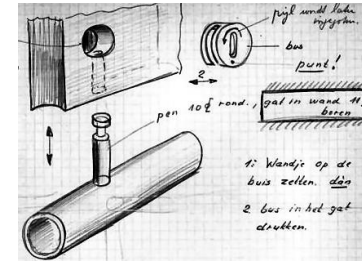
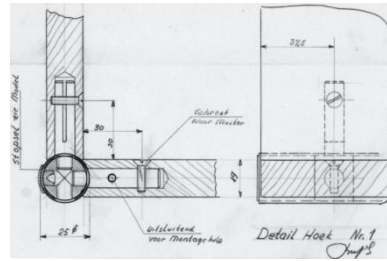
Het bussysteem

In de loop van de jaren vijftig werd de naam Pas-toe synoniem voor licht en flexibel meubilair. Het eerste contact met uitvinder Johan Bus ontstond in de zomer van 1954. Bus had met Gabler een hoekverbinding ontwikkeld tussen platte panelen die loodrecht op elkaar konden worden geplaatst. Aldus kon men een modulair opbergstelsel creëren, aangepast aan omgeving en gebruik. Pas-toe introduceerde het systeem in teakfineer genaamd: 'Pas-toe naar Maat'. Cees Braakman ontwierp op basis van een serie standaardmaten modules, die de consument thuis kon construeren en combineren.

Het was de ultieme vervulling van het onderscheidende, industriële en flexibele meubeltype dat de fabriek al sinds 1947 wilde produceren. Door het product plat verpakt aan de klant te leveren, kon de fabriek een hele productiefase overslaan. Mede als gevolg van de hoge ontwikkelingskosten was het systeem niet goedkoop, maar wel zeer populair, zowel bij de consument als bij critici.

Bij daaropvolgende collecties werd de afwerking van het systeem voortdurend verbeterd. Braakman introduceerde nieuwe houtsoorten als oregon pine, palissanderhout en specifieke onderdelen met witte lak, maar het basisonwerp bleef zoals het was.

De samenwerking tussen het bedrijf en uitvinder Bus kwam zo goed op gang dat hij vanaf 1 januari 1956 in dienst trad als 'bedrijfsingenieur'. Maar al na een paar maanden werd Bus vanwege een longziekte opgenomen in een sanatorium in Davos en kort daarna stopte UMS Pas-toe met het betalen van zijn salaris. Een geschil tussen de twee partijen escaleerde al snel. Vanuit Zwitserland begon Bus te onderhandelen over het gebruik van zijn systeem met andere industriële bedrijven, waaronder meubelbedrijven, ook al was hem dat contractueel verboden. Het Pas-toe-archief bevat karrenvrachten juridische correspondentie over de vermeende en daadwerkelijke contractbreuk van de uitvinder.

De koperen pennen pasten in de gaten in de kopskant van de panelen. Door een 'excenter-bus' in de zijkant daarvan om de kop van de pen aan te draaien kwam de verbinding tot stand. Deze serie was in binnen- en buitenland een groot succes. Dit werd duidelijk toen de teakversie in 1957 onderscheiden werd met een zilveren medaille op de 11^e Triennale in Milaan en *Le Signe d'Or* in België.

Het aanbouwsysteem bood zowel de fabrikant als de consument grote voordelen. De fabrikant kon de diverse onderdelen in zeer grote oplagen aanmaken, hetgeen de rentabiliteit van de productie verhoogde. Bovendien kon op het materiaal bespaard worden omdat verdubbeling van de tussenwanden die ontstond bij gebruik van losse kastjes naast elkaar, achterwege bleef. Tenslotte vielen arbeidsloon en transportkosten voordeliger uit, doordat de meubelen als bouw pakket werden afgeleverd en niet in de fabriek in elkaar gezet hoefden te worden.

1953 Fair te Casablanca

Meubeltoonzaal Brussel

Meubeltoonzaal kwamen opnieuw in gebruik. Hier werden ook velerlei groepen ontvangen.

Per 1948[?] Rotsoord 1, aan de fabriek.

Per 1952 Catharijnesingel 34 te Utrecht, vervolgens per 1971 naar het Maliehuis.

Per 23 mei 1952 Meubeltoonzaal Pas-toe & Ploeg, Avenue Louise 85/85a te Brussel. Per 1971 naar Zaventem.

Per 1 april 1954 Conradstraat 32 (groot-handelsgebouw) te Rotterdam.

Per 2 dec. 1957 Prinsengracht 679 te Amsterdam vervolgens per 1965 naar Prinsengracht 445.

Per 1959 Lange Gasthuisstraat te Antwerpen.

Per 1960 Herengracht 20a te Den Haag.

Per 1965 32 Rue Charles Beaudelaire te Parijs.

26-01
1952

UMS Pas-toe kende een wandelvereniging, een band, een mannenkoor, en men nam deel aan bedrijfsvoetbal. Bij al die activiteiten gold Frits als dé animator.

Frits bij het diner ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de Handelsmaatschappij. Janskerkhof N°10, Hotel des Pays Bas.

Loeb was een bekende Utrechter, die in de jaren dertig lid werd van de Rotary. Na de oorlog was hij directeur van de jaarlijkse vakbeurs en zat hij in 't bestuur van de jonge kunstacademie Artibus. Tevens was hij actief zionist: hij hielp een kibboets opzetten waar meubelen werden gemaakt. Ook was hij lid van de Bnei Brith-loge (Kinderen/Zonen van het Verbond) Van oorsprong een serviceclub die Joodse immigranten in de Verenigde Staten hielp; later een wereldwijde organisatie die zich inzette voor filantropie en geestelijke verheffing en samenwerkte met het Joods Wereldcongres. Bnei Brith wordt ook wel de Joodse vrijmetselaarsloge genoemd. Voor de Joodse gemeente zat hij een tijdlang in het Armbestuur. In zijn fabriek was hij zeer betrokken bij zijn personeel, dat hem waardeerde, al was hij soms veeleisend.

Tot op het laatst was hij dagelijks te vinden op de werkvloer. Ieder personeelslid kende hij bij naam. Hij leende zijn mensen een luisterend oor en hielp als het nodig was. *'Hij was zelfs bereid financieel en met raad en daad bij te staan waar nodig.'* Hij kon flink opvliegend zijn wanneer zijn zaken niet liepen zoals hij wilde, maar zocht tevens zieke werknemers thuis op. Een oud-werknemer herinnerde zich nog levendig dat Loeb kado-tjes meebracht uit het buitenland voor zijn zwangere vrouw. Maar ook besliste Loeb als het er aan kwam uiteindelijk zelf over beleidszaken. In 1936 werd een koor opgericht en het kreeg een lokaal toegewezen met piano. De band kreeg veel instrumenten cadeau al kostten ze soms 200 tot 300 gulden. Een van Loeb's grote wensen was een eigen UMS-muziekkorps.

±1955

Het tot stand komen van de reis- en personeelsvereniging (1936), het premievrij pensioenfonds (1953), en de ondernemingsraad (1957) zijn aan Loeb te danken. Het pensioen zou bestaan uit eenderde van het loon zonder dat het personeel hoefde bij te dragen.

Hij had de internationale blik, de aandacht voor confectie en massaproductie, het zoeken naar nieuwe markten en de verkoopmethoden die zijn oom en vader op kleding toepasten, geïmplementeerd naar de verkoop en productie van meubelen. Meer dan bij kleding is bij meubelen de moderne productie ook aanleiding om een moderne stijl te produceren. Dat deed Loeb. Als producent van merklemeubelen trad hij uit de anonimiteit en bereikte hij direct de klant, ook zonder tussenkomst van de detailhandel. Met Pas-toe werd Frits Loeb daarin zó toonaangevend dat zijn merk in Nederland synoniem werd voor moderne meubelen.

**HET PAND
IS VERHUURD!**
MAANDAG 15 DECEMBER
LAATSTE DAG
Dus nog maar 2 DAGEN

Met **LOEB** 1952
GANZENMARKT 16-18

MANTELS
JAPONNEN
KOKKEN
BLouses

In onze bekende
Breedhuizen
Tot het laatste stuk meest
verkoch worden

2 HUISKAMERS
ENKELE FAUTEUILS
1 SLAAPKAMERKAST
LEDIKANTEN
GORDINSTOFFEN
voor iedere prijs

Niemand verzume hiervan
te profiteren

Tevens te koop: BRANDKAST, VLOERBEDEKKING,
LAMPEN, KASTEN, STELLINGEN enz. enz.

03 02 1953

Niet alleen de groentehal aan de Croeselaan, maar ook het Jaarbeursgebouw (ingang Rijnkade) en het pand van de ja. Loeb aan de Ganzenmarkt zijn overladen met binnengekomen textielgoederen, met schoenen en dekens. En nog steeds rijden auto's van particulieren af en aan om textiel af te leveren. Vijf verdiepingen van het Jaarbeursgebouw zijn in gebruik. In de standruimte worden de goederen gesorteerd. Jongens bedienen de transportwagentjes; meisjes zoeken de kleding uit. Het is alleen jammer, dat de costumes zo door elkaar zijn geraakt, dat men pantalons en jasjes heeft moeten scheiden. De schoenen kan men vrij gemakkelijk bij elkaar zoeken. Grote stapels liggen overal; pakken, reeds klaar gemaakt voor verzending nemen in aantal toe. Bij Loeb is het hetzelfde. Het gegeven goed is behoorlijk van kwaliteit. Utrecht heeft zich hier van haar goede zijde doen kennen. Verwonderlijk is het evenwel, dat niemand zakdoeken of shawls heeft gegeven. Deze zullen ook wel hard nodig zijn. Ook aan dekens is nog behoefte. En nu is het maar afwachten, wanneer de goederen naar de omstreken van de geteisterde gebieden zullen worden getransporteerd. Voorlopig waren er alleen dekens nodig in het ontvangstcentrum, aan de Croeselaan. Verder zal al het gegevene naar evacué's buiten Utrecht worden gebracht.

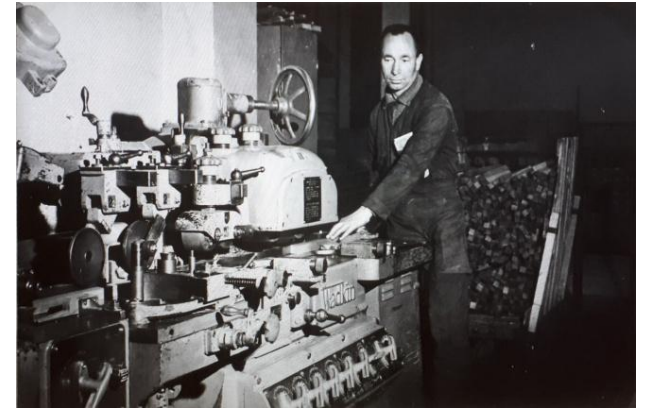
Eind 1952 kwam een eind aan de winkelactiviteiten op de Ganzenmarkt 16. Vanwege de watersnoodramp van 1 februari 1953 werden enige inzamelingsplekken gezocht waarvan één zo centraal mogelijk. Het inmiddels lege pand was daarvoor uitermate geschikt.

Houtopslag

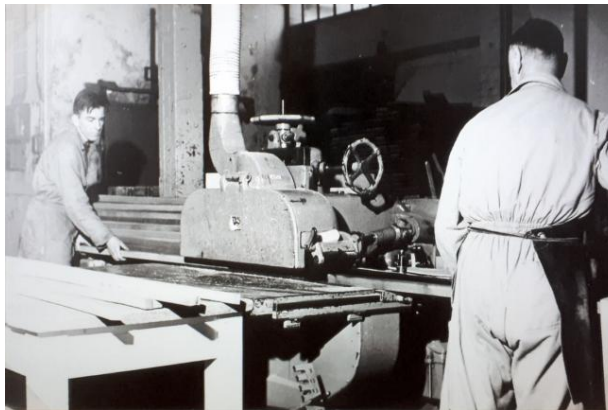
Afkorten van het hout

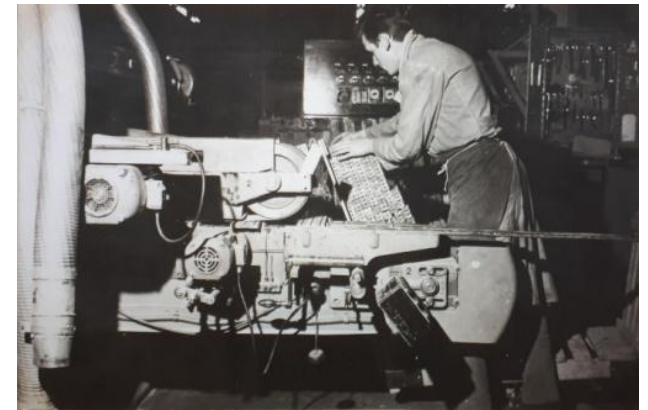
Ingewikkelde vierzijdige machine

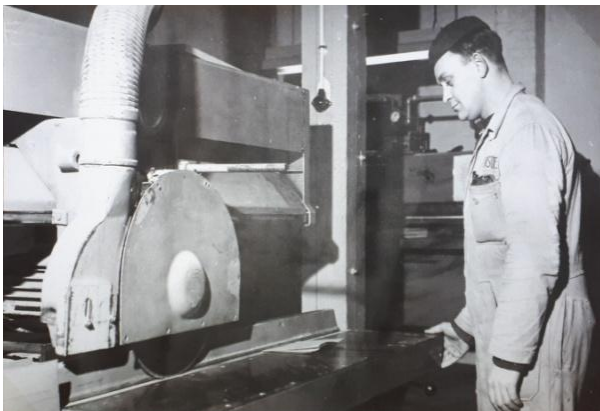
Tellen

Cirkelzaag

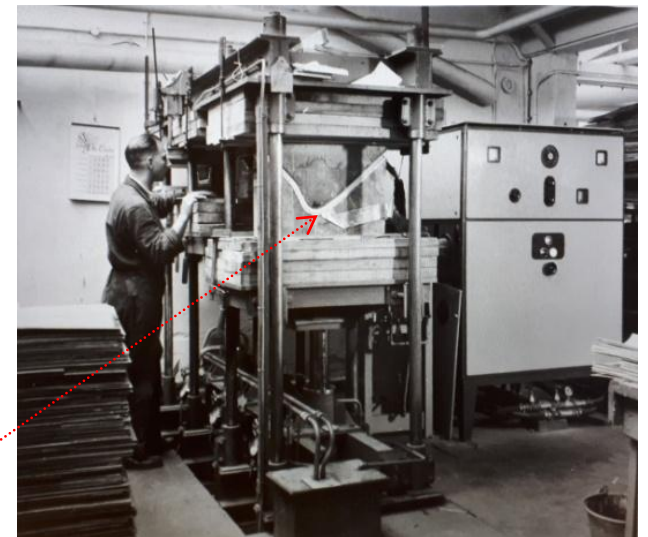
Multifunctionele machine

Afkorten van fineer

De ultramoderne, hoogfrequente buigmachine per 1950. Zichtbaar tussen de houten mallen zijn de verbingsbeugel van de stoel SB 02 (vooraan) en een triplex ladebakje (achteraan). →

Schuurderij

Aan de verticale band

Automatisch draaien stoel- en tafelpoten

Profiel schuren

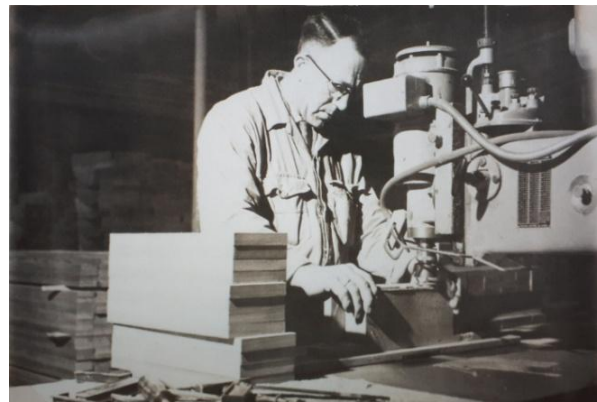
Schuren kantjes

Voorbouw

Profiel schuren

Aan de bovenfrees

Voorbouw

1955

Montage

Montage

Montage

Samengevat: Keuze uit houtsoorten. Verstek gezaagd. Verlijmd. Fineer geperst op panelen. Panelen van kantenband voorzien. Boringen. Frezingen voor de handgrepen. Inkorten van paneel of strip. Met voorbouw werden allerlei kleine tussenstappen bedoeld tussen het machinale proces en de montage in. Denk hierbij aan het verlijmen van duvels in stoel- en tafelonderdelen.

1955 tekenkamer

1957

montage

Eindmontage-afdeling voor bijvoorbeeld teakkasten in de nieuwe noordvleugel

1955

Bedrijfsvak-
school UMS
Pas-toe

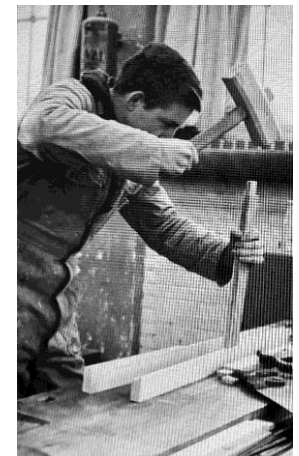
Lakgordijnmachine

Spuitertij

Gladschuren na het spuiten

Olieën

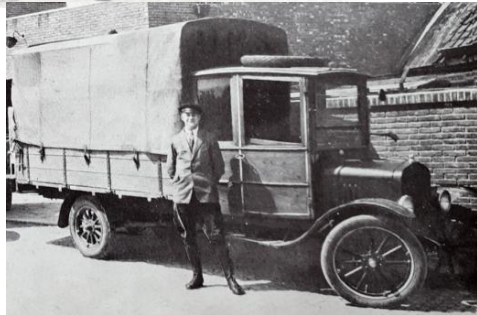
De kantine van Jongeneel houtbedrijven.

Voor de oorlog waren het de 'krul-
lenjongens' die het vak 'spelender-
wijs' leerden. Vanzelfsprekend wa-
ren zij goedkope arbeidskrachten.
Na de tweede wereldoorlog kwam
er een bedrijfsschool die zorgdroeg
voor een hoge graad van vakman-
schap.

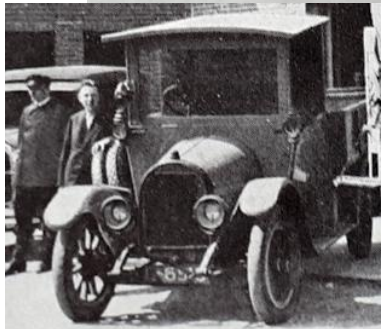

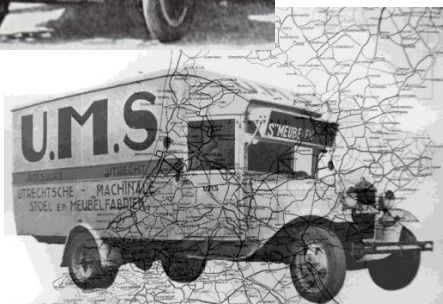
1929

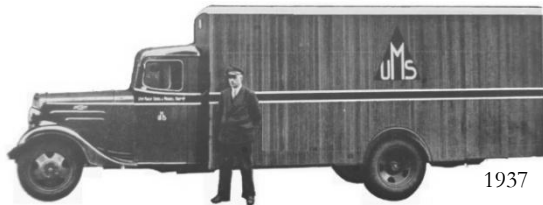
1929

1929

1936

1937

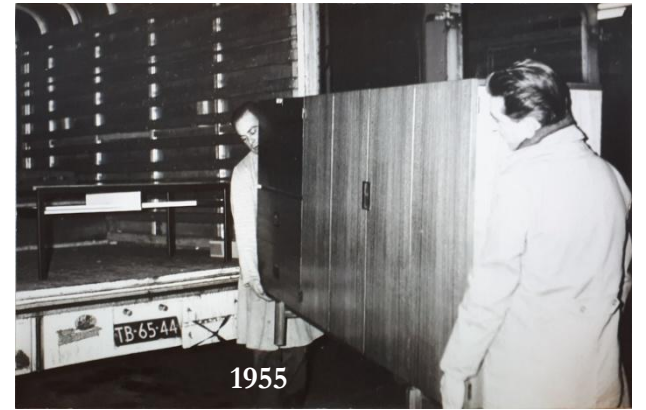
1950, vrachtwagens type Bedford, opgebouwd bij Jan Jongerius aan de Kanaalweg tussen 1946 en 1949.

Demontage, voorafgaand aan het inpakken

Inpakken in stevig karton

1955

1955

±1955

Export naar Hospital Riyad Saoedie Arabië

Gevraagd voor de afdeling Machinale:

- **Transporteur**
tot 40 jaar, voor werkverdeling.
- **Leerling jongens**
tot 18 jaar, ter opleiding.

afdeling Expeditie:

- **Transporteur**
tot 40 jaar, voor intern meubeltransport.
- **Wagenjongens**
tot 18 jaar, voor hulp van chauffeur.

afdeling Lijmerij:

- **Controleur-sorteerder**
voor fineer en triplex.
Moet vakman zijn.
- **Mach. Houtbewerkers**
o.a. Frasers, Autom. draaiers enz.
- **Meubelmakers**
- **Beitsers, Schuurders en Poetsers**
- **Fineerbewerkers**
afd. Lijmerij
- **Sjouwiers en Transporteurs**
- **Ongeschoolde werkrachten**
ter opleiding in diverse afdelingen
- **Halfwas en leerlingen**
voor alle afdelingen
(Voor de leerlingen een gunstige loon en vacatieovereenkomst)

a) **LAKSPUITER**

b) **MEUBELMAKERS**

c) **MACH. HOUTBEWERKERS**

d) **STOFFEERDERS**

e) **PERSONEEL**

ter opleiding in diverse afdelingen in 1 bedrijf.

f) **LEERLINGEN**

voor alle afdelingen met mogelijkheid opleiding voor vakonderwijs.

- **Meubelmakers**
- **Beitsers, Schuurders en Poetsers**
- **Fineerbewerkers**
afd. Lijmerij
- **Ongeschoolden**
ter opleiding voor bovenstaande beroepen.
- **Halfwas Electromonteur**
leeftijd tot 24 jaar.
- **Magazijnbediende**
leeftijd tot 24 jaar.
- **Leerlingen voor alle afdelingen**
van 14—19 jaar.

vraagt

MEUBELMAKER of MACH. HOUTBEWERKER
om opgeleid te worden tot
TIJDWAARNEMER

Tevens gevraagd

KWALITEITSCONTROLEUR
Moet all-round vakman zijn o.a. kennis van meubelmaken, lakken, stofferen.

Schriftelijke sollicitaties met uitvoerige inlichtingen omtrent leeftijd, gewenst salaris, huidige werkkring en vakbekwaamheid, te richten aan

UMS - PAS toe
UTR. MACHINALE STOEL- EN MEUBELFABRIEK
Rotsoord 3 — Utrecht.

Hoog loon — Vergoeding reisgeld.
Goede sociale voorzieningen o.a. eigen pensioenfonds.

A. Voor haar afdeling verkoopadministratie

ENERGIEKE KRACHT

welke geheel zelfstandig de orderbehandeling met alle correspondentie hiernaar verbonden kan uitvoeren.

Mulo-diploma vereist, terwijl enige kennis der moderne talen is gewenst.

B. Tevens inder mnl. of vri.

KANTOORBEDIENDE

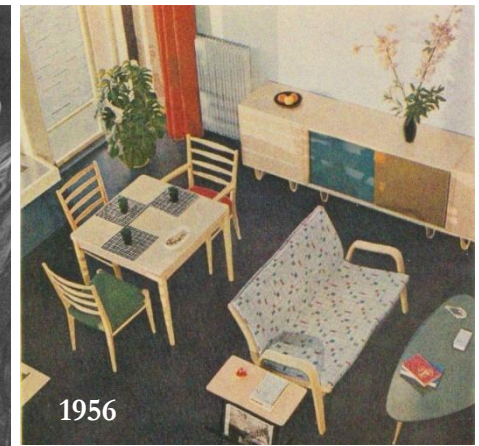
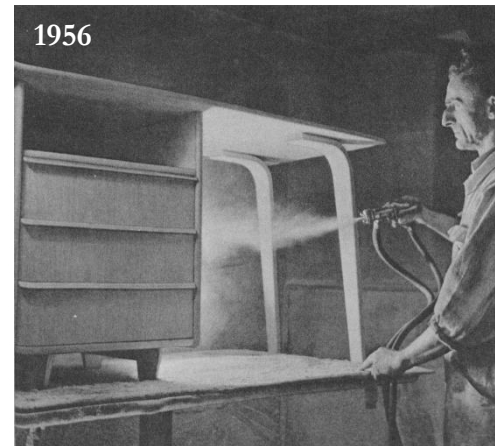
welke belast zal worden met het bijhouden van het klantensysteem. Mulo-diploma gewenst.

C. Voor haar afdeling Hollerith

AMBITIEUZE JONGEMAN

welke tot assistent van de afdelingschef zal worden opgeleid.

Zij, die bekend zijn met het Hollerith-systeem genieten de voorkeur.

Proces om naamsverwarring

22 10 1957

**Pas-toe (Utrecht) contra
Pas-klaar (Rotterdam)
UMS eist bij overtreding
dwangsom van f 1000.-**

(Van een onzer verslaggevers)

Het gebeurt niet zo vaak dat in een rechtzaal heel wat wordt afgelachen. Men kan zeggen: het behoort tot de uitzonderingen. Maar maandag in het kort geding van de Utrechtse machinale stoel- en meubelfabriek Pas-toe contra de heer J. Spronk uit Rotterdam, die demontabele meubelen aan de markt brengt onder de naam Pas-klaar voor de president van de Rotterdamse rechtbank, is er bij tijd en wijle een goede grap verteld.

**Naam „Pas-klaar”
moet verdwijnen**

(Van een onzer verslaggevers)

DEN HAAG. — De civiele kamer van het Haagse gerechtshof heeft de Rotterdamse fabriek, die onder de naam „Pas-klaar” meubelbouwpakketten in de handel brengt, verboden om langer de naam „Pas-klaar” als handelsmerk te voeren. Door dit arrest heeft de Utrechtse fabriek, die meubelen uitbrengt onder de naam „Pas-toe” verkregen, wat in eerste instantie in kort geding voor de president van de Rotterdamse rechtbank niet werd bereikt: een verbod voor de naam „Pas-klaar”, omdat deze zoveel gelijkenis heeft met „Pas-toe”, dat het gevaar voor verwarring onder het publiek groot werd geacht.

In de collectie kwam het accent steeds meer te liggen op opbergmeubelen. Daarbij ging alle aandacht uit naar het ontwikkelen van flexibele kastsystemen die de consument zelf kon samenstellen. Dit vernieuwende concept vond in 1955 een radicale uitwerking in de 'Meubelen-naar-maat'-serie. De consument kon hiermee zijn eigen kast samenstellen en later eventueel nog uitbreiden.

1956

Cees Braakman kocht zelf het fineer voor zijn meubelen en hielp ook nieuw opgerichte fabrieken in het buitenland waar Pas-toe meubelen in licentie geproduceerd zouden gaan worden, onder meer in Israël, Frankrijk en Duitsland.

±1955

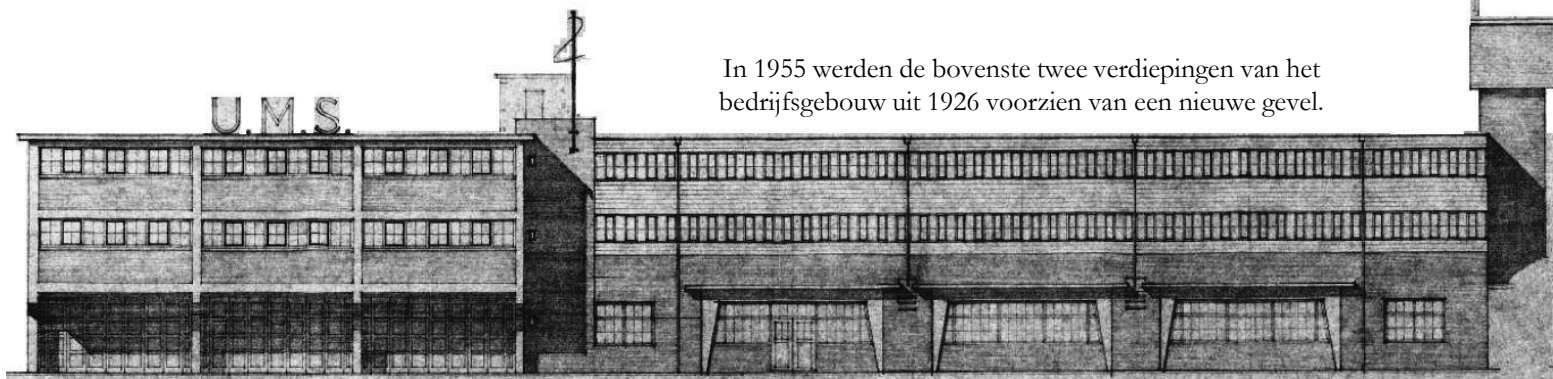
± 1954

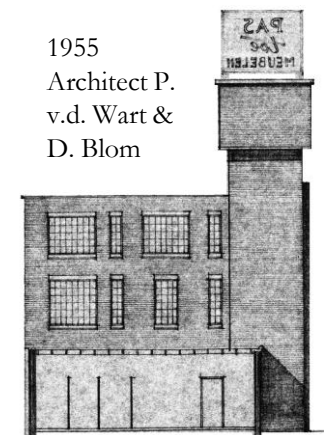
± 1956

Het hout werd nu in planken aangevoerd via het Amsterdam-Rijnkanaal. Het werd vervoerd op een aantal platte schuiten getrokken door een sleepboot en was voornamelijk verladen in de houthaven te Amsterdam.

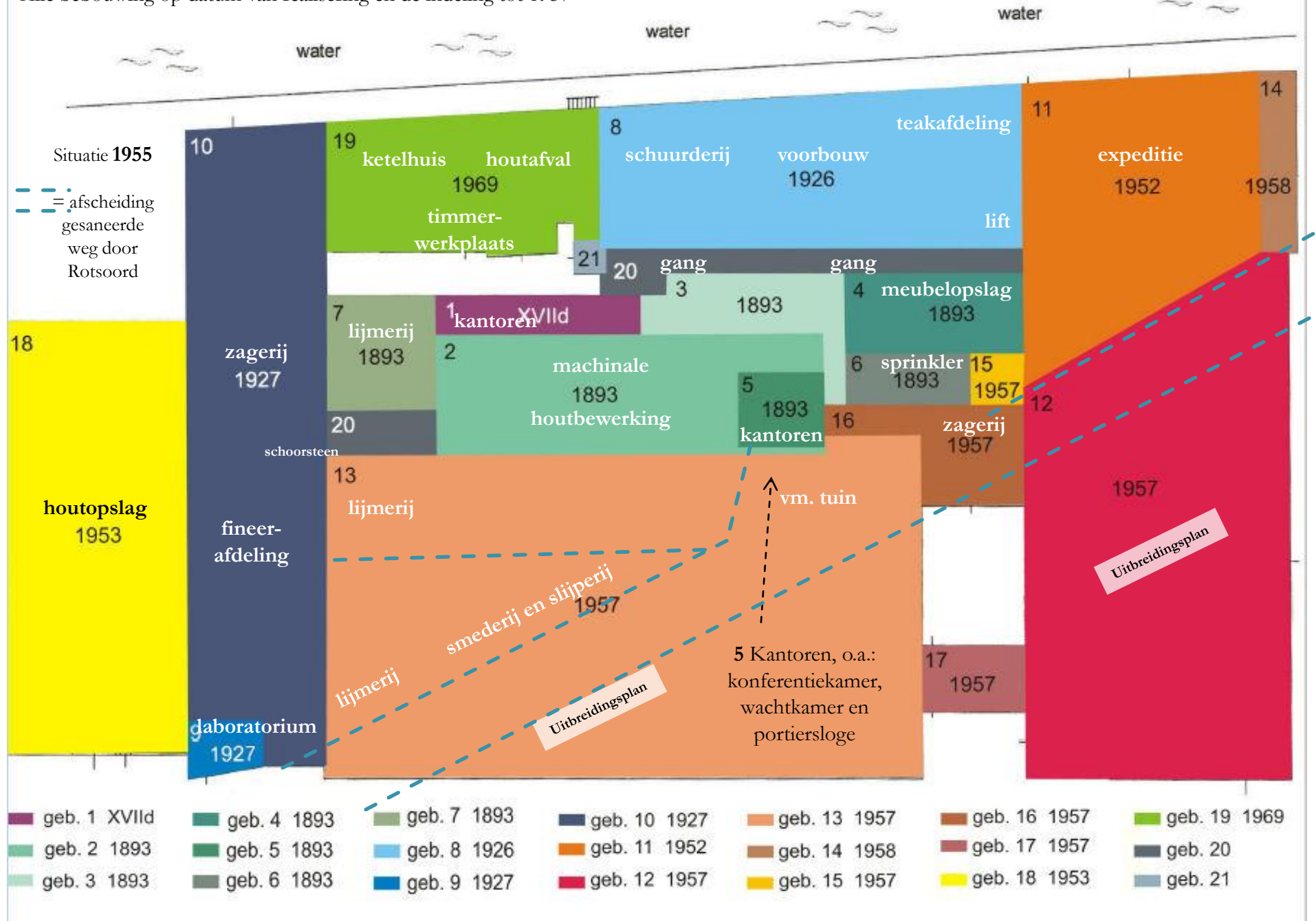

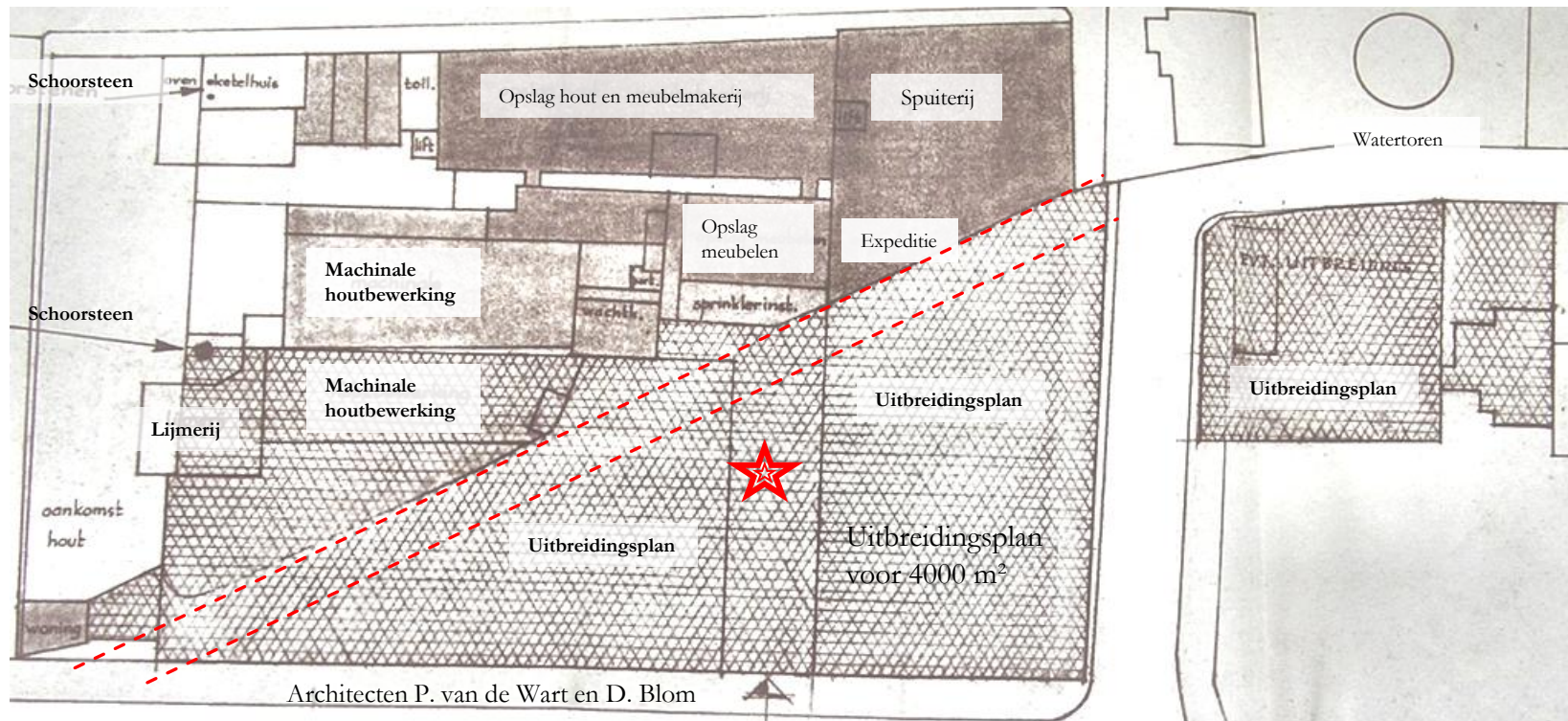
In 1955 werden de bovenste twee verdiepingen van het bedrijfsgebouw uit 1926 voorzien van een nieuwe gevel.

1955
Architect P.
v.d. Wart &
D. Blom

Alle bebouwing op datum van realisering en de indeling tot 1957

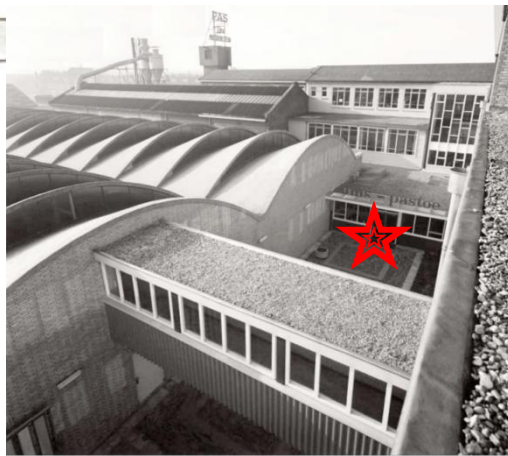

Augustus 1957:
Alle onderdelen van een kast op een rij met de beprijzing.

ZT.72		
B.161	1	17,50
B.151	1	12,-
O.354	1	17,50
O.261	1	15,50
O.364	1	27,50
O.454	1	15,50
O.454	1	15,50
O.464	1	23,-
Z.154	3	60,-
Z.151	3	33,-
Z.155	1	22,50
T.254	1	20,-
T.251	1	11,-
D.156	1	41,-
Z.855	1	60,-
B.155	1	80,-
H.442	2	6,-
H.453	3	9,-
H.463	2	6,-
H.484	1	3,-
H.122	2	4,-
H.133	2	4,-
A.656	1	5,50
A.956	2	16,-
A.655	1	4,50
A.955	2	11,-
N.564	1	14,50
N.561	1	10,-
H.500	2	24,-
L.961	2	24,-
L.951	1	8,-
P.130	6	39,-
		660,-

U.N.S. Pastoe Utrecht 57/08/0... TC.5270

Nieuwjaarskaart, ontwerper Dick Bruna

In 1958 ontwierp Cees Braakman een stoel die volledig uit draadstaal was vervaardigd.

Pantoffelschaaldak (foto van elders)

Lokale bouwvakker Huub van Weelde was betrokken bij de aanleg van het nieuwe dak.

In 1957 werd een grote tweebeukige hal gebouwd van de hand van de architecten P. van de Wart & D. Blom. Elke beuk was overdekt met een pantoffelschaaldak bestaande uit een reeks betonnen schalen waarover in dikke lagen holle keramische pijpjes ter grootte van een fles in dichte lagen geplaatst werden. In het verlengde werden de flessen gekoppeld via een vorm van een zg. pen-gat verbinding. Het totaal werd vervolgens afgedekt met een laag beton. De besparing op het gewicht impliceerde een fikse kostenbesparing op de fundering evenal op de bekisting van de overpanningen. Deze konden meer lengte hebben dan met de klassieke methode bereikt kon worden waardoor een maximaal vrij indeelbare ruimte ontstond.

Tevens werd een unieke vorm van dakisolatie bereikt. Zeer interessant omdat het zo'n grote oppervlakte betrof. Daarnaast werd een maximale daglichtopbrengst bereikt wat elektriciteit bespaarde via kunstverlichting.

Dat gekozen was voor lichtinval vanaf het noorden was geen toeval. De voorgaande eigenaar had zijn wandtegelschilders ook zó gehuisvest dat het gemiddelde daglicht voldoende constant was om zo min mogelijk afwijkingen te krijgen bij het beschilderen van de grote panelen die men onderhanden had. Ook iedere meubelmaker zou beslist als grootste wens goed licht verkiezen.

In 1959 zou de toonzaal (rechtsonder) etalages krijgen.

2010

±1960

1957-58

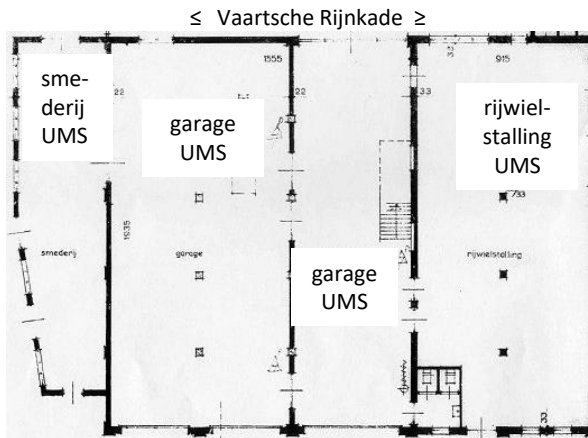

1957-58

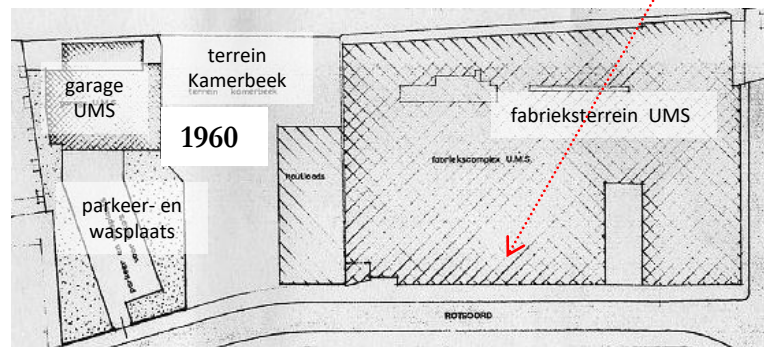

Het kaststelsysteem Meubelen op maat had groot succes in binnen- en buitenland. De teakversie werd in 1957 op de 11^e Triënnale in Milaan onderscheiden met een zilveren medaille. Hetzelfde jaar volgde ook nog de bekroning met Le Signe d'Or in België.

Voormalige ovenhal van wandtegel-
↑ bedrijf Holland.

Dankzij alle fabrieksuitbreidingen van de UMS-Pas-toe tussen 1950-1957 en de gemechaniseerde pro-ductiemethoden was de productielocatie enige tien-tallen meters zuidelijker, in het vm.pakhuis/Bredero productiebedrijf overbodig geworden en werd de bestemming ervan gewijzigd in garage. (In 1960 kwam hier een glasbuizenfabriek onder de bedrijf-verzamelnaam 'ONDIX'.

In 1960 was sprake van de meubelfabriek met de grootste omzet op nationaal niveau. Een derde deel was bestemd voor export. Een belangrijk deel van de ruim driehonderd werknemers was al meer dan vijftig jaar aan het be-drijf verbonden. Begin jaren zestig telde men zelfs drie-honderdvijftig werknemers.

Reliëfs 'Timmerlieden' van kunstenaar Jan van Luijn

De sculpturen van betonrelief waren in 1959 ont-worpen door Jan van Luijn (1916-1995), docent aan Artibus waarvan Frits Loeb bestuurslid was.

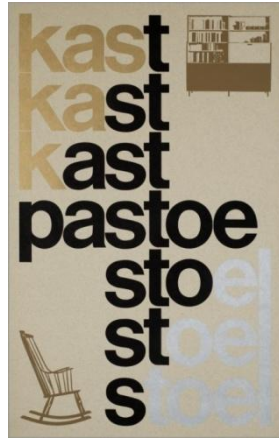

*Aangeboden door
de werkgemeenschap Ums-Pastoe BV
bij uw afscheid als directeur
2.12.74.*

Salamon Hans Eiser was getrouwd met Eliza Sibilla Loeb, dochter van Frits. Zij gingen later in Amstelveen wonen. Hans was per 1955 algemeen directeur en deed onder meer binnenland en de inkoop van stoffen. Hij stond bekend als een sterk hiërarchisch denkende, ouderwetse patroon. Vanwege zijn veertigjarig dienstverband bood het personeel hem een jubileumbord aan. Het decor op het bord is gebaseerd op de tekening van D.L. Braakman

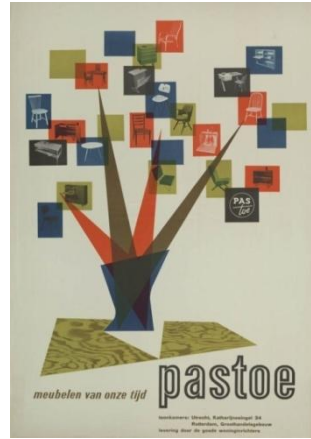
Salamon Hans Eiser van het interieur van het bedrijf toen het nog geïnstalleerd was aan de Oosterkade. Via de st. HKTH is het bord geschonken aan Harm Scheltens, eveneens oud-directeur.

1958 Ontwerper Theo Stradman

Frits Loeb, 69 jaar, overleed op 21 juni 1959. Broer Herbert volgde in april 1994 op 100-jarige leeftijd.

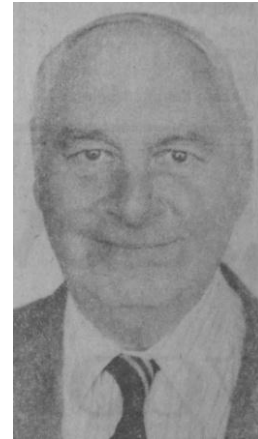

1950? Ontwerper Otto Treumann

1959 Ontwerper-artdirector Bonini

Olieverfschilderij door Sierk Schröder. Juli 1959 ←

Frits Ullmann (neef van Loeb)

Frits Ullmann werd commercieel directeur per 1955 en was lange tijd reizend ambassadeur in binnen- en buitenland. Hij had met name bemoeienis met de export, de imago-opbouw en de representatie. Hij onderhield persoonlijke contacten met de belangrijkste meubelfabrikanten in Europa en de VS. Hij bekleedde via het lidmaatschap van verschillende besturen en commissies ook een belangrijke positie in de Nederlandse meubelindustrie. Frits was kunstliefhebber en wist een reeks van gerenommeerde kunstenaars te 'interesseren' om werk te leveren in velerlei vorm: voor catalogi, affiches, inrichtingen van beursstands etcetera.

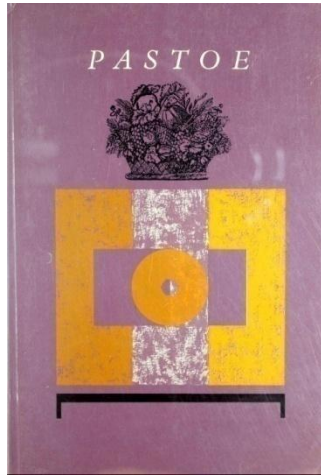
50-jarig bestaan met prinses Margriet.

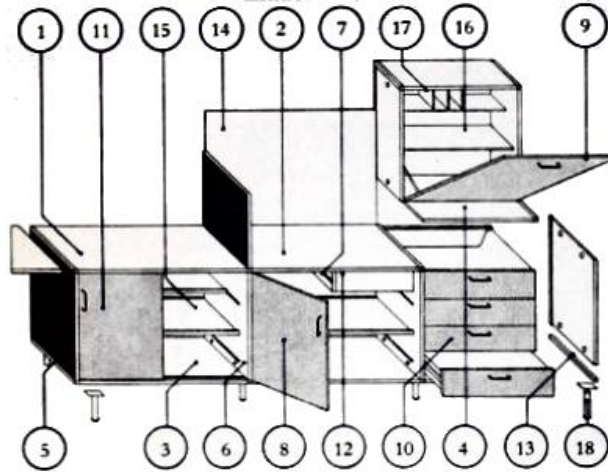
De nieuwe directie biedt de scheidende directeurs een kado aan. Van links naar rechts de heren S. H. Eiser, F. Ullmann, R. M. Bergsma, J. A. M. Rentinck.

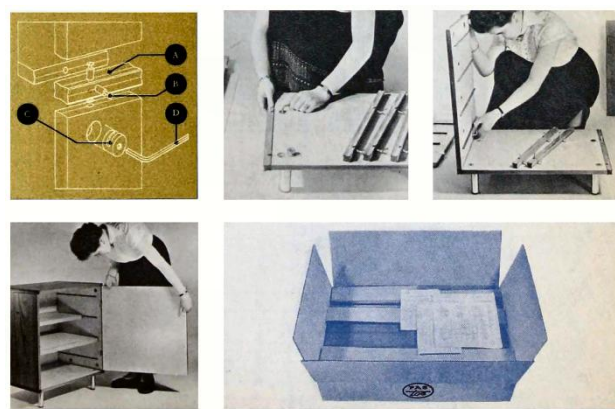
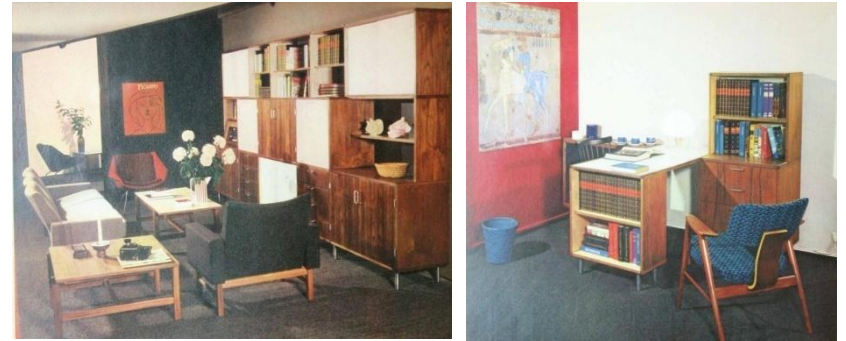
In 1978 zou de carrière eindigen van Cees Braakman, een uitzonderlijk alerte, pragmatische ontwerper binnen de beperkingen van een geraffineerde fabricage.

Catalogus 1959-1960

1. *Bladen - Plateaux - Tops - Platten*
 B151 60 x 29 B364 90 x 45 B375 123 x 60
 B161 90 x 29 B764 90 x 45 B775 123 x 60
 B314 44 x 45 B374 105 x 45 B385 123 x 60
 B344 45 x 45 B384 123 x 45 B398 158 x 81
 B354 60 x 45 B394 150 x 45 B360 90 x 90
 B754 60 x 45 B794 150 x 45 B766 90 x 90
2. *Tussenbladen - Plateaux de communication - Communicating tops - Zwischenplatten*
 C454 60 x 45
 C251 60 x 29 C262 90 x 29 C364 90 x 45
 C201 90 x 29 C354 60 x 45 C464 90 x 45
3. *Bodems - Fonds - Bottoms - Böden*
 O451 60 x 29 O434 44 x 45 O464 90 x 45
 O461 90 x 29 O454 60 x 45 O474 105 x 45
4. *Tussenbodems - Fonds de communication - Communicating bottoms - Zwischenböden*
 M454 60 x 43,5 M456 60 x 41,5 M462 90 x 27,5
5. *Zijden - Côtés - Sides - Seiten*
 Z151 60 x 29 Z154 60 x 45 Z176 105 x 45
 Z152 60 x 29 Z155 60 x 45 Z177 105 x 45
 Z153 60 x 29 Z174 105 x 45 Z194 150 x 45
 Z134 44 x 45 Z175 105 x 45 Z195 150 x 45
6. *Tussenzijden - Côtés de communication - Communicating sides - Zwischenseiten*
 T241 60 x 24 T253 60 x 29
 T250 60 x 29 T244 60 x 41 T274 105 x 45
 T251 60 x 29 T234 44 x 45 T275 105 x 45
 T252 60 x 29 T254 60 x 45 T294 150 x 45
7. *Séparations - Séparations - Separations - Zwischenwände*
 U205 15 x 39,5
 U255 60 x 39,5 U275 105 x 39,5 U274 105 x 45
8. *Deuren - Portes - Doors - Türen*
 D174 105 x 45,5 D235 44 x 60 D194 150 x 60
 D134 44 x 60 D154 60 x 60 D136 44 x 90
 D135 44 x 60 D155 60 x 60 D136 44 x 90
 D234 44 x 60 D175 105 x 60 D176 105 x 90
9. *Kleppen - Rabatsants - Flaps - Klappen*
 K735 44 x 60 K755 60 x 60 K026 30 x 90
 K835 44 x 60 K855 60 x 60 K026 30 x 90
10. *Ladenfronten - Groupes de tiroirs - Fronts of drawers - Schubladengruppen*
 L133 44 x 44 L153 44 x 60 L155 60 x 60
11. *Schuifdeuren - Portes coulissantes - Sliding doors - Schiebentüren*
 S536 44 x 90 S556 60 x 90 S156 60 x 90
12. *Binnenwände - Tiroirs à porte - Drawer beh. door - Innenwandblede*
 R440 44 cm
13. *Hoeklijsten - Jambages de coin - Edger mouldings - Eckleisten*
 H124 20 cm H444 45 cm H474 45 cm
 H133 20 cm H453 45 cm H484 45 cm
 H144 20 cm H463 45 cm H793 123 cm
14. *Achterpanelen - Panneaux arrière - Backside panels - Rückwandblede*
 A631 44 x 44
 A133 44 x 44 A955 60 x 60 A636 44 x 90
 A073 105 x 44 A135 60 x 60 A056 60 x 90
 A055 44 x 60 A075 105 x 45 A056 60 x 90
 A055 60 x 60 A095 150 x 60 A076 105 x 90
15. *Legplankenschuiven - Glissières - Slides - Schiebegeräten*
 N531 44 x 24 N534 44 x 38
 N531 60 x 24 N554 60 x 38 N544 60 x 38
 N501 90 x 24 N500 60 x 38 N564 90 x 38
16. *Legplanken - Rayons - Shelves - Bretter*
 L951 60 x 24 L961 90 x 24 L941 60 x 38
17. *Interieurs - Intérieurs - Interiors - Interieurs*
 I550 60 x 15 V133 44 x 44
 I560 90 x 15 V155 60 x 60 V110 — x —
18. *Stalen poten - Pieds d'acier - Steel legs - Stahlrohlfüsse*
 P130 130 mm P130 380 mm P711 1175 x 400
 P730 130 mm P711 1175 x 400 P712 1520 x 700
 x 715 mm x 715 mm

Het bedrijf raakte langzamerhand in verval. In 1974 werd het overgenomen door de firma Wyers, een Amsterdamse groothandel in meubeltextiel. Zij benoemden twee directeuren van buiten het bedrijf, zonder specifieke kennis van het meubelvak. Pogingen om het bedrijf weer winstgevend te maken mislukten. Omstreeks 1980 waren er nog ongeveer vijftig man aan het werk en leek het eind van het bedrijf in zicht. Eveneens via Wyers werd Harm Scheltens, Utrechter van geboorte, bij Pas-toe geplaatst als commercieel directeur.

Samen met mededirecteur Simon Tieken besloot hij te kiezen voor concentratie in plaats van verbreding van het assortiment. Wyers participeerde voor 35 pct., de inkoopcombinatie Beco voor 35 pct. en de beide directeuren voor samen 30 pct. Onder leiding van Scheltens vond vanaf 1982 de ontwikkeling plaats van het Dutch Design Center. De fabriek was alleen nog maar op de begane grond te vinden en de overige bouwlagen werden ingericht als showroom voor moderne meubels, ook van andere fabrikanten.

Naast Scheltens kwam in 2002 Remco van der Voort als technisch directeur. Deze werd na de pensionering van Scheltens in 2006 algemeen directeur. Pas-toe heeft tot voor kort een specifiek en herkenbaar karakter gehouden. Minimalistische meubels met succesnummers als de L 160 (een dressoir), de Amsterdammer (een staande kast met een rolluikfront) en de Vision (een kastensysteem waarvan het basismodel in 1969 werd gepresenteerd) waren tientallen jaren, gemoderniseerd en aangepast, verkrijgbaar.

Gegevens geïntegreerd van K.I. Meirik, Erica Steehouder, Stef Kerkhof en Taeke Bulstra (documentaties in het Utrechts Archief) Lex Heerma van Voss (biografie). Guus Vreeburg & Hadenych Martens (uitg. CM 1983) A. Hendriksen (Ernst Loeb) en Gert Staal & Anne v.d.Waag (100 jaar Pas-Toe). Foto's van het Utrechts Archief, UMS, Pas-toe, st. HKTH e.a.

www.hkth.nl / info@hkth.nl

Eigendom Stichting
Historische Kring
Tolsteeg-Hoograven

Productie 2 juni 2024
auteur Peter Sprangers

